

MOHÁCS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

II. kötet: INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

2015. július – **1. számú módosítás (2016. október) tervezet**

Készítette:
Terra Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

SZÉCHENYI

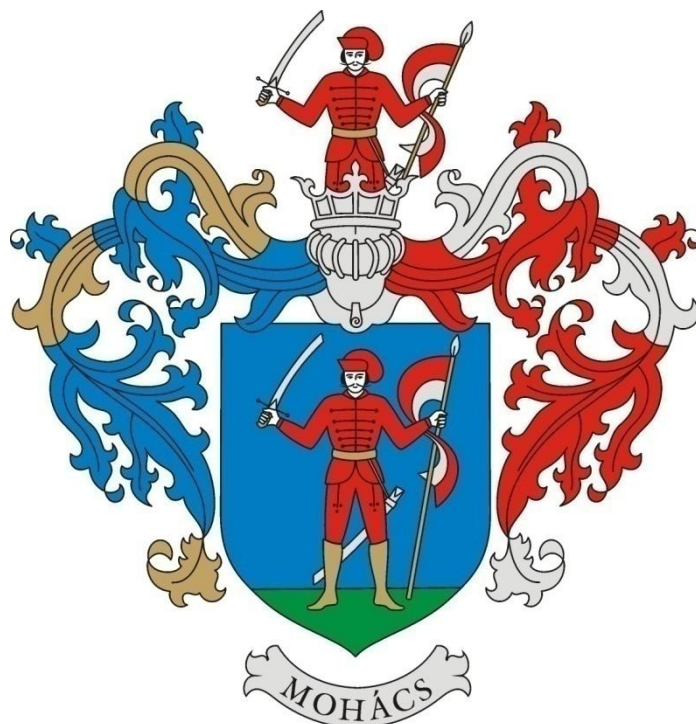

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mohács Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Készítették:

Terra Stúdió Kft., Pro Urbe Kft., Kokas és Társa Tervező Kft., 4T Tájvédelmi Tervező Bt., Dima Kft.

Dulicz László (MK 01-11543) és Kukely György	projektvezető
Könczey Gábor (MK 13-1025) és Hohl Zsófia	megyei koordinátor
Pap Zsuzsa (TT/1-02-0176, É-02-0176)	vezető tervező, településtervező
Hohl Zsófia, Rácz Andrea és Csizmady Adrienn	társadalompolitikai szakértő
Borbély Marcell, Kukely György és Zábrádi Zsolt	gazdaságfejlesztési szakértő
Csima Péter (TK/1 0065/12, TT1 01-0065 /06)	táj- és kertépítész mérnök
és Módosné Bugyi Ildikó (TK 1-015046)	
Szálka Miklós (MK 01-1012) és Zombori Gergely	közlekedés szakági tervező
Jordán Péter (MK 01-2129) és Dima András (MK 01-2130)	közmű szakági tervező
Herczegh Béla	antiszegregációs szakértő

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	8
1 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI	10
1.1 Összvárosi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	11
1.1.1 Településhálózat.....	11
1.1.2 Társadalom	11
1.1.3 Gazdaság.....	11
1.1.4 Táji és természeti adottságok.....	12
1.1.5 Zöldfelületek.....	12
1.1.6 Épített környezet	12
1.1.7 Közlekedés.....	13
1.1.8 Közművek	15
1.1.9 Környezetvédelem.....	15
1.1.10 Helyzetértékelés összefoglalása – Mohács problématérképe	16
1.1.11 Városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása	17
2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	20
2.1 Mohács város jövőképe	21
2.1.1 A város jövőképe	21
2.1.2 Átfogó célok.....	21
2.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	21
2.2.1 Városi szintű tematikus célok	21
2.2.2 Városrészi szintű területi célok.....	31
3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	44
3.1 A stratégiai célok és projektek összefüggései	45
3.2 Kulcsprojektek	52
3.2.1 K1. Mohácsi Busójárás.....	52
3.2.2 K2. Mohács elérhetőségének javítása	52
3.2.3 K3. Ipari park, Iparterület fejlesztése	54
3.2.4 K4. Egészségügyi és szociális ellátórendszer, intézményhálózat fejlesztése.....	54
3.2.5 K5. Lakópark fejlesztés	55
3.2.6 K6. Megújuló energiaforrások hasznosítása.....	55
3.2.7 K7. Duna-parti rehabilitáció	55
3.2.8 K8. Közintézmények épületenergetikai fejlesztése	56
3.2.9 K9. Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése	56

3.3	Hálózatos projektek.....	58
3.3.1	H1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	58
3.3.2	H2. Intézményhálózat korszerűsítése	59
3.3.3	H3. Közmű infrastruktúra fejlesztése	60
3.3.4	H4. Turisztikai fejlesztések	60
3.3.5	H5. Zöld-, sport- és rekreációs területek fejlesztése	61
3.3.6	H6. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások hasznosítása.....	61
3.3.7	H7. Barnamezős területek újrahasznosítása	62
3.3.8	H8. Szociális biztonság.....	62
3.4	Akcióterületi projektek.....	64
3.4.1	Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	64
3.4.2	Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása.....	65
3.4.2.1	A1. Belváros – 1. akcióterület	65
3.4.2.2	A2. Duna-part – 2. akcióterület	66
3.4.2.3	A3. Ipari park, iparterület – 3. akcióterület	67
3.5	Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	67
3.6	A fejlesztések ütemezése	68
3.7	A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	69
3.8	A város vonzáskörzetére kihatással lévő fejlesztési elképzelések (projektjavaslatok)	97
4	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	99
4.1	A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása	100
4.2	Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások.....	105
4.3	Anti-szegregációs intézkedési terv	108
4.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	108
4.3.1.1	Anti-szegregációs célok	108
4.3.1.2	Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések	109
4.3.1.3	Terület (szegregátum) specifikus anti-szegregációs intézkedések.....	114
4.3.1.4	Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése	118
4.3.1.5	A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	120
4.3.1.6	szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	120
4.3.1.7	Együttműködő partnerek	121

4.3.1.8	Az Anti-szegregációs terv megvalósításának nyomon követése – monitoring	121
5	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	122
5.1	Külső összefüggések	123
5.1.1	A stratégia és a rendezési típusú tervek összhangja	124
5.1.1.1	A stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz	124
5.1.1.2	A stratégia illeszkedése a területrendezési tervekhez	124
5.1.2	A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja.....	125
5.1.2.1	A stratégia illeszkedése az EU 2020 stratégia célkitűzéseire	125
5.1.2.2	A stratégia illeszkedése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	129
5.1.2.3	A stratégia illeszkedése Baranya megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	132
5.1.2.4	A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz.....	138
5.1.3	A stratégia illeszkedése az ágazati tervekhez.....	139
5.1.3.1	A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez	139
5.1.3.2	A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez.....	140
5.2	Belső összefüggések	141
5.2.1	A célok logikai összefüggései.....	141
5.2.2	A célok és a helyzetértékelésben beazonosított erősségek és gyengeségek kapcsolata	143
5.2.3	A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása.....	145
6	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	151
7	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	154
7.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek.....	155
7.1.1	Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)	155
7.1.2	Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP).....	156
7.1.3	A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város	156
7.1.4	Helyi klímastratégia	157
7.1.5	Szabályozási tevékenységek, eszközök.....	157
7.2	Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítása szervezeti kereteinek meghatározása	158
7.3	Partnerség biztosítása az ITS tervezése és megvalósítása során	159
7.4	Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	160

7.5	Monitoring rendszer kialakítása	161
7.5.1	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása	161
7.5.2	Indikátorok meghatározása.....	163
7.5.2.1	Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények.....	163
7.5.2.2	A stratégia indikátorai	165

Táblázatok jegyzéke

1.1-1. táblázat: Mohács Város területén kijelölt városrészek	17
1.1-2. táblázat: Fontosabb 2011. évi népszámlálási adatok az egyes városrészekben	18
1.1-3. táblázat: Jellemző funkciók az egyes városrészekben.....	19
2.2-1. táblázat: Jövőkép, átfogó célok és a középtávú tematikus célok kapcsolata	30
3.1-1. táblázat: Középtávú városi célok és a projektek kapcsolata projekttypusonként	49
3.7-1. táblázat: Mohács tervezett fejlesztései a finanszírozás lehetséges forrása, költsége és ütemezése szerint	72
4.1-1. táblázat: Mohács város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátumainak státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként).....	102
4.2-1. táblázat: A tervezett anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014) a városban	105
4.3-1. táblázat: A mohácsi általános iskolák tanulónak száma, a HH, a HHH és az SNI-s tanulók száma és aránya 2014. október 1-i állapot szerint.....	110
4.3-2. táblázat: A mohácsi óvodákba járó gyermekek száma, a HH, a HHH gyermekek száma és aránya 2014. október 1-i állapot szerint.	111
4.3-3. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései	114
4.3-4. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései	117
4.3-5. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése	119
5.1-1. táblázat: A stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében.....	123
5.1-2. táblázat: A középtávú városi célok és az EU tematikus célok illeszkedése	126
5.1-3. táblázat: A középtávú városi célok és az OFTK specifikus célok illeszkedése	129
5.1-4. táblázat: A középtávú városi célok és a BmTK célrendszerének illeszkedése	133
5.1-5. táblázat: A középtávú városi célok és a BmTP prioritások illeszkedése	136
5.1-6. táblázat: A középtávú városi célok és a TK átfogó célok illeszkedése.....	138
5.2-1. táblázat: Mohács városfejlesztési célrendszere.....	142
5.2-2. táblázat: A középtávú városi célok és a beazonosított problémák és erősségek kapcsolata ...	143
5.2-3. táblázat: A tematikus célok egymásra gyakorolt hatása.....	146
5.2-4. táblázat: A tematikus és a területi célok kapcsolata.....	149
5.2-1. táblázat: Kockázatok megnevezése és kezelésének módja	152
7.5-1. táblázat: Átfogó célok	165
7.5-2. táblázat: Tematikus célok.....	165
7.5-3. táblázat: Területi célok.....	167
7.5-4. táblázat: Kulcsprojektek.....	169
7.5-5. táblázat: Hálózatos projektek	170
7.5-6. táblázat: Akcióterületi projektek.....	171
7.5-7. táblázat: Egyéb projektekhez javasolt indikátorok	172

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítése Mohács Város középtávú fejlődési pályájának meghatározásához szükséges.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, az annak 2. mellékletében rögzített tartalom szerint került kidolgozásra.

A 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 3. § (5) szerint a stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra. A 6. § (1) bekezdés szerint a középtávra szóló stratégiát az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el.

A városvezetés a koncepcionális és stratégiai munka módszerének meghatározásakor partnerségi tervet fogadott el. A fejlesztésben érdekelt szereplők a partnerségi tervet alapul véve vettek részt a tervezési folyamatban, illetve a szakmai munka és döntés-előkészítés hivatalon belüli koordinációja is ezt figyelembe véve történt. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Mohács Város Önkormányzata 7/2015.(II.13.) sz. határozatával elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történik.

A munka alapvető célkitűzése, hogy Mohács megfelelően pozícionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítsa azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) meghatározza a legfontosabb célkitűzéseket, kimondva, hogy a városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében milyen szerepet játszanak. Az OFTK-hoz illeszkedve elkészült Baranya megye Területfejlesztési Koncepciója és Programja, amely keretet ad a településfejlesztési elképzeléseknek. Mohács Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája ezekhez illeszkedve készült el.

1 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 1. mellékletében meghatározott tartalom szerint készült, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz. A vizsgálat a város térségére is kitekint.

A helyzetfeltárás, a helyzetelemzés és helyzetértékelés a stratégia elkészítéséhez kulcsfontosságú területek legfontosabb tendenciáit mutatja be, szakterületenként áttekintve a város és térsége esetében a jelenlegi alapállapotot, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, a fejlesztési szükségleteket és a konfliktusterületeket.

A megalapozó vizsgálatot a Partnerségi tervben megfogalmazottak szerint az Irányító Csoport 2015. március 31.-i ülésén elfogadta.

1.1 ÖSSZVÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

1.1.1 Településhálózat

Az országos településhálózatban a város két jelentős megyeszékhely, Pécs és Szekszárd vonzáskörzetében helyezkedik el. Mohács határmentiségéből adódóan elsősorban az észak-déli irányú kereskedelem jelentős központja.

Az OFTK szerint Mohács a Duna menti népesebb települések között, az ország jó mezőgazdasági adottságú területén fekszik. A város az ország gazdasági-technológiai magterületének szélén, a külső nagyvárosi gyűrűn helyezkedik el, Pécs agglomerálódó térségének része.

A település komplex vonzáskörzete nem esik egybe a járási közigazgatási határokkal, noha a város közvetlen vonzáskörzetét elsősorban a járás települései, ezen belül is a szomszédos, könnyen megközelíthető települések adják.

1.1.2 Társadalom

Mohács Baranya megye harmadik legnagyobb városa, a megye települései között a 8. legsűrűbben lakott.

A város lakossága folyamatosan csökken, ami mögött a nagy arányú természetes fogyás, illetve a negatív vándorlási egyenleg áll. A népesség előregszik, az öregedési index meghaladja az országos átlagot.

A három legjelentősebb kisebbség a német, a horvát és a cigány.

2011-ben a teljes népességen belül a munkanélküliségi ráta 8% volt (a gazdaságilag aktívakon belül 17%). A foglalkoztatottsági ráta 40% alatti.

Mohács város lakásállományának közel negyede 1971-1980 között épült. A lakások közműellátottsága igen jó.

A város megfelelő intézmény-hálózattal rendelkezik.

A település jelentős térszervező erővel rendelkezik, mely a múltjára, tradícióira vezethető vissza. A településen erős a civil jelenlét.

A város járási kulturális és turisztikai központ. A város kiemelt szerepet szán a településen működő élsportnak, illetve szabadidősportnak.

1.1.3 Gazdaság

Mohács gazdasága a környező térségekkel összehasonlítva jobban teljesít.

A munkaerő képzettségi színvonala átlagos. Amennyiben Pécs értékeit nem vennénk figyelembe a megyei átlagnál jobb értéket kapnánk. Különösen a diplomások magas aránya és a képzetlenek alacsony aránya pozitív.

A város gazdaságában a szolgáltató szektor dominál, azonban az ipar is jelentékeny szerepet tölt be, különösen a feldolgozóipar. A város gazdasági életében kiemelkedő fontosságú az ipari park, amely a már működő vállalkozások mellett jelentős fejlesztési potenciállal is bír.

A város jelentős turisztikai attrakciókkal is rendelkezik, azonban ezek kihasználatlanok, országosan kevésbé is ismertek a busójárás kivételével.

Az összes gazdasági ágazat fejlesztése szempontjából fontos kiemelni Mohács határmenti helyzetét, amely lehetőséget nyújt a határokon átnyúló gazdasági kapcsolatok erősítésére.

1.1.4 Táj és természeti adottságok

A tájjelleg természeti tényezői közül Mohácson a Duna és a domborzat, azaz a döntően sík felszín a meghatározó. Mohács vízrajzi viszonyaiba jelentős beavatkozások történtek, mind az árvizek, mind a belvizek elleni védekezést szolgálva. A természetközeli növényzet a Duna hullámterére szorult vissza.

A közigazgatási terület nagy része kiemelkedő mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, jó minőségű termőföldekkel és sok évszázados gazdálkodási hagyományokkal. A természetvédelmi potenciálnak megfelel a jelenlegi tájhasznosítás, ami szerint a terület közel 2/3-a szántó.

Bár a szőlő- és gyümölcsös területek részaránya csak 2%-os a városlakók életében és a tájszerkezetben is fontos helyet foglal el a Szőlőhegy.

Mohács külterületének mindössze 8,5 %-a erdő, amivel annak részaránya mind az országos, mind a megyei átlagnál lényegesen alacsonyabb.

A Duna a mohácsi tájszerkezet meghatározó eleme. A folyó és hullámtere többszörös természetvédelmi védettséget élvez, ugyanakkor üdülési-turisztikai potenciál, vonzástényező.

1.1.5 Zöldfelületek

A zöldterületként meghatározott terület-felhasználási egységhez a közparkok és a közkertek tartoznak. Valódi – városi szintű – közpark a Szepessy tér, a Hősök parkja és a Bensheim tér, városrész szintű közparknak tekinthető a közelmúltban EU támogatással (DDOP-4.1.2-2f-2009-0001) létesített „Extrém park”. Potenciális városi közpark az úgynevezett „Szabadidő park”, azaz az egykori téglagyár és bányagödör területe.

A város zöldfelületi ellátottsága igen jó.

A város belső részén, a pihenésre is használható közkertek hiányában a zöldfelületi rendszer nagyon fontos településképi és klímajavító elemei az utcafásítások. Indokolt lenne azok egészségi állapotáról és értékéről egy szakszerű, a jövőbeni gondozást megalapozó fakataszter elkészítése. A temetőket is a zöldfelületi rendszer részeként kell kezelni, külső környezetük rendezésével és a zöldfelületi kapcsolatok megteremtésével.

1.1.6 Épített környezet

A város belterületének jelentős részén a lakófunkció dominál. Az intézményi funkciók a városközpontokhoz (oktatás – művelődés – igazgatás) és az alközpontokhoz (Szepessy-park térsége – oktatás, egészségügy, szociális ellátás, illetve a lakótelep központi része – oktatás, kereskedelem) köthetők. A kereskedelmi és szolgáltató egységek a nagyobb utcákban alakultak ki. Nagyobb bevásárló központ az 57. út bevezető szakasza mellett épült. Az ipari funkciók szerencsésen leválnak a lakóterületről: az 56. út északi bevezető szakasza (Budapesti országút) mentén és az ettől nyugatra

kialakított ipari park területén kaptak helyet. Lakóterületbe ékelődött ipari létesítmény egyedül a vasöntöde. A Szőlőhegy barátságos prэшázaival a város egyik jellegzetessége.

A város szinte teljes belterülete – a közlekedési területek és a zöldterületek kivételével – beépített vagy beépítésre szánt terület. A hatályos településszerkezeti tervben meghatározott, elsősorban lakó és gazdasági funkciók elhelyezését célzó fejlesztési területek a már kialakult, hasonló területhasználatú területekhez csatlakoznak. Ezek a területek jelenleg mezőgazdasági művelés alatt állnak, igénybevételek a művelésből való kivonással jár.

A város jelentős számú régészeti lelőhellyel és műemlékkel büszkélkedhet, az önkormányzat az épített értékek helyi védelméről külön rendeletben gondoskodik. Az évente megrendezésre kerülő Busójárás az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáján szerepel.

Az épített környezetet ugyanakkor konfliktusos területek is terhelik.

A város területén alulhasznosított, barnamezős területnek tekintendők a következő területek:

- volt Selyemgyár és a Tímár-tömb,
- volt Székgyár (4085/1 hrsz.),
- volt TŰZÉP-telep a vasút mellett (22/2 hrsz.),
- volt kárpitosüzem (737 hrsz.),
- volt építőanyag-kereskedés (697 hrsz.),
- volt francia pékség (108/ 4, /6 hrsz.), volt kenyérgyár (2230 hrsz.),
- telephely a temetőtől délre (155/11 hrsz.),
- Vágóhid és Névtelen utca közti terület,
- telephelyek a Pécsi út északi oldalán a Pándy otthontól nyugatra,
- a határikötő – Duna – Bóly Rt. kikötője – Budapesti országút által határolt terület,
- a szigeti oldalon a töltés lábánál, az 5107 sz. út két oldalán található telephelyek.

Szlömösödött területnek tekintendő az Újváros, a Felszabadulás lakótelep északi része (függőfolyosós épületek), valamint a szigeti oldalon Sárhát település.

1.1.7 Közlekedés

A járáson észak-déli irányban halad keresztül az 56. sz. főút, amely az V/c pán-európai korridor eleme. Az M6-os autópálya közelsége a városnak jó megközelítést biztosít. Az országhatárig tartó szakasz megépítése a közeljövőben megvalósulhat. A várost az 57. sz. főút kapcsolja be a vérkeringésbe. Ez biztosít kapcsolatot az autópályával. Régóta tervben van egy mohácsi Duna-híd megépítése, amely a kelet-nyugati kapcsolatok fejlesztése céljából volna fontos.

A helyközi autóbusz közlekedés megfelelő színvonalú.

A vasúti megközelítés Pécs felől, a 65. sz. vonalon történik. Nem tud versenyképes alternatívát kínálni a közúti közlekedéssel szemben.

Mohács városban a Széchenyi tér és környéke gyalogos övezet. A belváros rekonstrukciója 2008-ban készült el.

Kerékpározás szempontjából fontos térség. A városi kerékpárút hálózat jó, mindössze egyetlen rövid szakasz hiányzik az 56.sz. főút mellett.

A parkolás a város területén ingyenes. A város rendelkezik megfelelő számú parkoló hellyel.

Mohács vízi közlekedés szempontjából különleges helyzetben van. A város a Duna partjára épült. Mohácson nemzetközi határikötő üzemel, a megye vízi-közlekedési adottságai kiválóak. Jelenleg folyamatban van egy közforgalmú kikötő kiépítésének előkészítése Európai Unió támogatással, mely logisztikai funkciójánál fogva erősítheti a megye gazdasági potenciálját.

A mohácsi Duna-híd megépítése illeszkedik az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 97/2005.(XII.25.) Országgyűlési határozathoz, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium 2003-2015 időtartamra tervezett Közlekedéspolitikájához (2. Fejlődés közlekedési módonként). A fejlesztés szerepel az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben, a Baranya Megye Területrendezési Tervéről szóló 9/2005.(V.12.) Közgyűlési rendeletben (5.4 Közlekedési hálózatok és építményeik), valamint Mohács Város hosszú távú fejlesztési koncepciójában és rendezési tervében. Baranya megye és a Dél-dunántúli régió a területfejlesztési koncepcióiban, programjaiban az elmúlt 15 év során következetesen szerepeltette a mohácsi Duna-híd építését.

A tervezett projektet földrajzilag közvetlenül érintő és helyül szolgáló Mohács városa - Budapesthez hasonlóan - a Duna két partján terül el, amely vidéki és országos viszonylatban egyaránt egyedülálló földrajzi adottság. A két part közötti összeköttetést jelenleg állandó kompközlekedés biztosítja, amely nemcsak a helyi lakosság közlekedését bonyolítja le, hanem a Baranya-háromszög, valamint az Alföldről érkező átmenő forgalmat is.

A projekt által érintett mohácsi kistérség jelentős kihasznált és még ki nem aknázott gazdasági potenciállal rendelkezik, komoly fejlesztések zajlanak a térség gazdasági versenyképességének fejlesztése, valamint a munkanélküliség arányának csökkentése érdekében.

A kistérség fejlődését azonban nagy mértékben gátolja a közúti infrastruktúra, így közvetlen elérhetőségének elmaradottsága, amely nagy mértékben nehezíti annak töркеvonzó-képességét.

Mindezen tényezőket összevetve a tervezett Duna-híd építése gazdaságilag serkentő hatással lenne mind helyi, mind térségi, valamint országos szinten: összeköttetést teremtve a Dél-Dunántúli és a Dél-Alföldi régiók között, illetve a határon túli, déli megyékkel.

Az 57-es számú főút autópálya és Mohács közötti szakasza kanyargós, szintbeli különbségekkel terhelt, ettől rendkívül balesetveszélyes, még a 11,5 tonna tengelyterhelésnek sem felel meg. Ugyanakkor az M6-os autópályán Horvátország és Bosznia felé haladó teherforgalom ezen az útszakaszon keresztül tudja megközelíteni az udvari határátkelőhelyet.

Ugyanez az útszakasz vezet a rendezési terv szerint a mohácsi Duna-hídra és köti át ezáltal az M6-os autópályát a Duna túloldalával. Az M6-os autópálya több mint 150 km-en a Duna mellett halad és a területfejlesztő hatását csak egyoldalúan lesz képes kifejteni a déli szakaszán, ha nem kötik át a mohácsi Duna-híddal Baranya megye Dunától keleti részére és Bács-Kiskun megye déli régiójába.

A mohácsi szigeten terül el Mohács közigazgatási területének 59 %-a, és él a Duna túloldalán több ezer ember, aki életvitelszerűen rendszeresen kel át a Dunán. Rendkívüli magas vízállás esetén - mint ebben az évben is - ezek az emberek Duna híd híján elzáródnak munkahelyüktől, iskolától, hivataloktól és az egészségügyi ellátó intézményektől. Ebben az évben lezárásra került a bajai Duna-híd is, egyrészt azért mert víz alá került a rávezető út, másrészt a Gemenci vadállomány védelme érdekében, így a Mohács szigeten élő emberek hosszú ideig elzáródtak a várostól. A Szerbiából és a Balkán felől is a forgalom egy jelentős része Dél-Magyarországon keresztül vezet nyugat Európa felé. Ezen forgalom számára is fontos lenne a mohácsi Duna-híd, nem beszélve az autópálya Mohács szigetre, Bács-Kiskun megye déli részére gyakorolt területfejlesztő hatásáról és a turizmus potenciális fejlődéséről.

A mohácsi Duna-híd jelentősége messze túlmutat a városi igényeken, lehetőségeken, szükségleteken. Ezt igazolja az is, hogy a mohácsi komp forgalma jelentősen meghaladja a szekszárdi Duna híd forgalmát. Mindezek ellenére a létszükségletet jelentő komp működtetése veszteséges, csak a központi költségvetés jelentős támogatása mellett tartható fenn.

A területrendezési terv szerint a Duna-hídról levezető út a szigeti települések, településrészek mellett halad el közvetlenül, így teljes egészében kiszolgálja azokat. A mohácsi Duna-híd amellet hogy jelentős fejlődést hozna a Baranya és Bács-Kiskun megye Dunától keletre eső déli régiójának, a jóval

jobb logisztikai feltételek miatt gazdaságosabbá is tenné ezen területek mezőgazdasági vállalkozásainak működését, működtetését.

1.1.8 Közművek

A település vízellátása önálló vízművel biztosított, a vezetékhálózat teljes körűen kiépített. A város külterületi, valamint szigeti városrészen is megoldott az ivó-vízellátás. A további, 100 %-os lefedettség eléréséhez szükséges az infrastruktúra folyamatos kiépítése az üdülőterületi és a szőlőhegyi részekben is.

Mohács város csatornázása részben egyesített, részben elválasztott rendszerű. A város teljes területe csak részben csatornázott. Ellátatlan területek a szőlőhegyi településrész és a szigeti városrész. Ezekben a városrészekben a szennyvíz rendszeres elszállítása biztosított.

A város csapadékvíz elvezető hálózata részben csapadékcsatorna-, részben pedig nyílt árokrendszerű. A befogadó a Duna folyam.

Az energiaközművek tekintetében a város villamosenergia-ellátása 100%-osnak tekinthető. A nagyfeszültségű rendszer, valamint a mohácsi alállomás és az abból kiinduló középvezetési rendszer megfelelő kapacitásokkal rendelkezik a távlati beépítés-fejlesztések kiszolgálására is.

A város földgázellátása szintén 100%-osnak mondható. A városi gázátadón keresztül kiépített nagy-középnomású gázhálózata a távlati igények kiszolgálására is alkalmas.

Mohács hírközlés rendszere mind a vezetékes, mind a vezeték nélküli rendszereknél az igényeknek megfelelően kiépült, melyekről a távlati igények is biztosítható.

1.1.9 Környezetvédelem

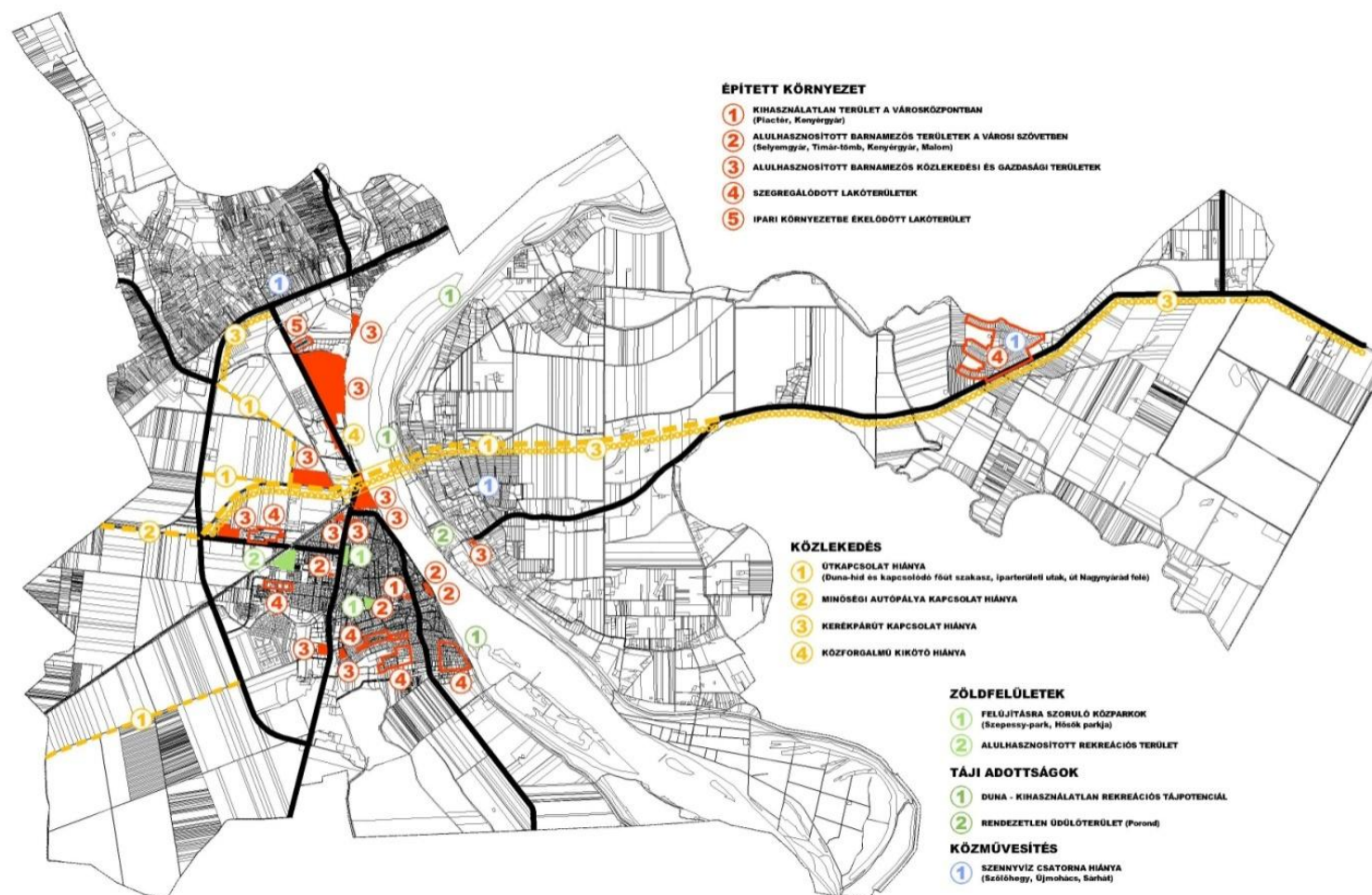
A város főbb környezetvédelmi paraméterei megfelelnek az Európai Unió normáinak és a hazai jogszabályoknak. A várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkent. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervezeten működik. A szennyvíztisztító telepek korszerűsítése megtörtént.

Talajvédelem szempontjából fontos a jó termőképességű szántók megőrzése és hasznosítása a „Helyes Mezőgazdasági Gyakorlatnak” megfelelően, a nitráatterhelések csökkentése érdekében.

Jelentős környezetvédelmi-tájvédelmi probléma, hogy a mohácsi felszíni vízfolyások nem felelnek meg az Európai Unió Vízkeret Irányelvének, nem érik el a jó ökológiai állapotot. Fontos lenne a „Duna részvízgyűjtő Alsó-Duna jobb part” vízgyűjtő tervben szereplő intézkedési javaslatok mielőbbi megvalósítása.

A helyzetfeltárás és –elemzés eredményeit összefoglaló tematikus SWOT-analízist a megalapozó vizsgálat 3.1.2 fejezete tartalmazza.

1.1.10 Helyzetértékelés összefoglalása – Mohács problématérképe

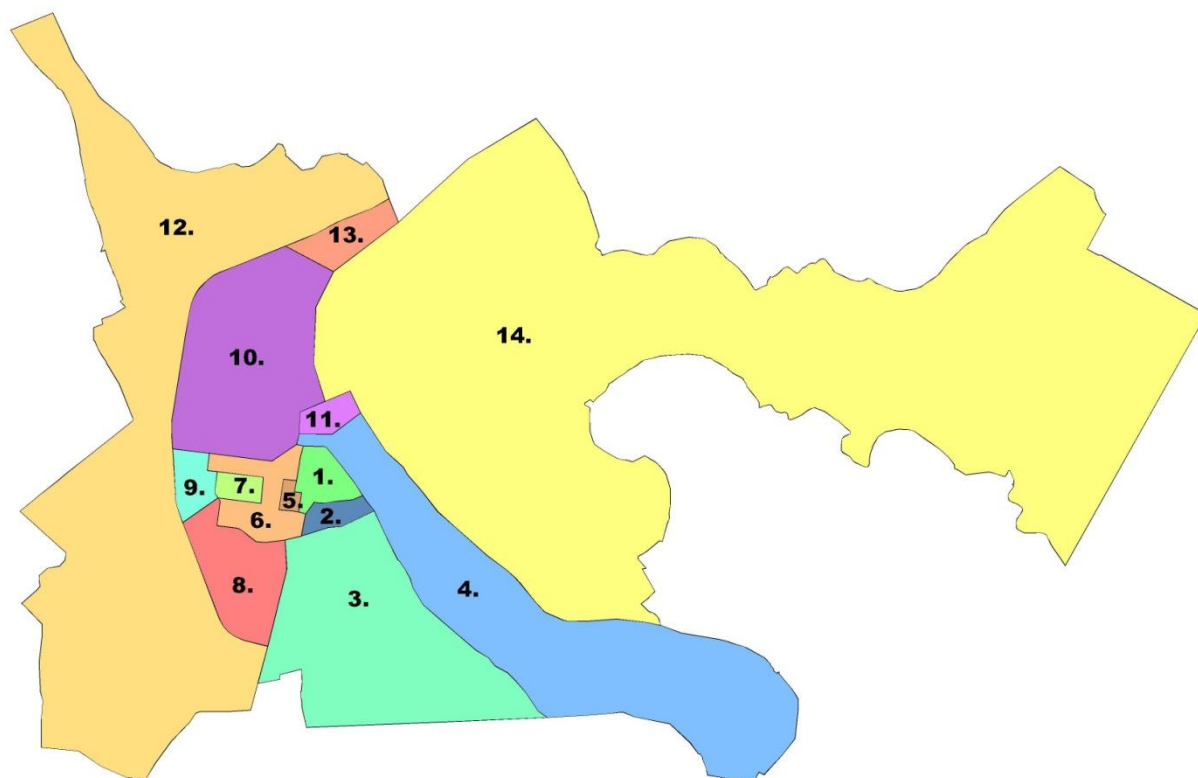
Mohács problématérképe

1.1.11 Városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Mohács szerkezetét tekintve, arculata, karaktere és területhasználati jellemzői alapján 14 városrészből áll. A Mohács területén kijelölt városrészek hézag- és átfedés-mentesen fedik le a város közigazgatási területét. Az ITS-ben szereplő 14 városrész megegyezik az IVS-ben kijelölt városrészekkel.

A városrészek lehatárolásánál a településrendezési tervben megfogalmazott globális tervezési elveknek megfelelően nem volt cél teljesen homogén városrészek lehatárolása sem funkcionális, sem településmorfológiai szempontból. Az Athéni Charta „települési funkciók keverhetősége” elvének megfelelően a városrészek is többféle, de egymást funkcionálisan kiegészítő területekből állnak.

1.1-1. táblázat: Mohács Város területén kijelölt városrészek

V1. Gólya utca és környéke
V2.városrész: Eötvös-tömb
V3.városrész: Déli városrész
V4.városrész: Duna-part
V5.városrész: Öntöde térsége
V6.városrész: Lakótelep
V7.városrész: Sportcsarnok és környéke

V8.városrész: Lakóparkok
V9.városrész: Kereskedelmi területek
V10.városrész: Ipari parkok
V11.városrész: Duna-híd
V12.városrész: Szőlőhegy
V13.városrész: Csele üdülőtelep
V14.városrész: Mohács-Sziget

Fenti városrészek részletes elemzését a megalapozó vizsgálat 3.3.1 fejezete tartalmazza, rámutatva az adott városrészben meglévő legfontosabb demográfiai, társadalmi jellemzőkre, tendenciákra, a funkcióellátottságra, gazdasági jellemzőkre, bemutatva azon területeket, ahol a városrész városon belüli pozíciója, helyzete, ellátottsága erősséget vagy gyengeséget jelez, s megjelölve azon fejlesztési lehetőségeket, amelyek elmozdulást jelenthetnek a szükséges területeken.

1.1-2. táblázat: Fontosabb 2011. évi népszámlálási adatok az egyes városrészekben

Népszámlálási adatok / Városrész neve	Lakónépesség száma (fő)	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	Lakásállomány (db)	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)
V1. Gólya utca és környéke	2479	15,9	1131	6,8	37,5
V2. Eötvös-tömb	1110	26,4	696	4,2	35,5
V3. Déli városrész	4343	11,1	1816	8,6	46,1
V4. Duna-part	584	32,5	319	0,9	34,8
V5. Öntöde térsége	627	17,6	340	5,6	34,8
V6. Lakótelep	6139	14,6	2856	1,9	40,8
V7. Sportcsarnok és környéke	244	28,3	113	1,8	39,5
V8. Lakóparkok	559	28	158	0,0	33,4
V9. Kereskedelmi területek	-	-	-	-	-
V10. Ipari parkok	101	1,2	49	16,3	50
V11. Duna-híd	-	-	-	-	-
V12. Szőlőhegy	471	11,6	203	16,7	44,9
V13. Csele üdülőtelep	120	20,2	70	1,4	32,3
V14. Mohács-Sziget	770	6,6	363	24,8	46,4

Az alábbi táblázat az egyes városrészekben található jellemző funkciókat foglalja össze:

1.1-3. táblázat: Jellemző funkciók az egyes városrészekben

Funkció / Városrész	Lakó	Mezőgazdasági	Ipari, logisztikai	Kereskedelmi	Turisztikai	Intézményi	Üdülési	Zöldfelületi	Közlekedési	Sport, rekreáció
V1. Gólya utca és környéke										
V2. Eötvös-tömb										
V3. Déli városrész										
V4. Duna-part										
V5. Öntőde térsége										
V6. Lakótelep										
V7. Sportcsarnok és környéke										
V8. Lakóparkok										
V9. Kereskedelmi területek										
V10. Ipari parkok										
V11. Duna-híd										
V12. Szőlőhegy										
V13. Csele üdülőtelep										
V14. Mohács-Sziget										

	a városrészben meghatározó funkció
	egyéb jellemző funkció

2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

2.1 MOHÁCS VÁROS JÖVŐKÉPE

Az integrált településfejlesztési stratégia - a településfejlesztési koncepcióval és az Európa 2020 stratégiával összhangban - Mohács város 2023-ig elérni kívánt fejlesztési céljait határozza meg.

2.1.1 A város jövőképe

„Mohács Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa, ahol kiegyensúlyozott gazdasági növekedés valósul meg, és a lakosság életminősége, szociális biztonsága folyamatosan javul.”

2.1.2 Átfogó célok

A város településfejlesztési koncepciója a hosszútávon megfogalmazott jövőkép elérése érdekében két átfogó stratégiai célt jelöl ki:

- Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása – a munkahely-teremtéssel kapcsolatos gazdaság-fejlesztési célokat tartalmazza.
- Minőségi életkörülmények biztosítása - a város intézményhálózatának, infrastruktúrájának fejlesztésére vonatkozó célokat rögzíti, illetve a város társadalmát, épített, táji környezetét és ezek fenntarthatóságát érintő kérdésekre fogalmaz meg fejlesztési irányokat.

A két átfogó cél kijelöli a város legfontosabb társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásokra adott válaszait.

2.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Mohács Város 2023-ig elérendő középtávú stratégiai célkitűzései városi szintű tematikus célokat és városrészi szintű területi célokat foglalnak magukban.

2.2.1 Városi szintű tematikus célok

A 2015-2023 időszakra szóló középtávú, tematikus célok alapvetően a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célrendszerhez igazodva, a korábbi tervezési ciklusra vonatkozó Integrált Városfejlesztési Stratégia tematikus céljait alapul véve, de ezeket az új kihívásokhoz igazítva, ágazati bontásban kerültek meghatározásra.

- T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.
- T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.
- T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.
- T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.
- T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.
- T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.

- T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.
- T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.

T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez

Mohács a közép-európai gazdasági térség egyik fejlett városi infrastruktúrával és szolgáltatási kultúrával rendelkező települése, amelynek kedvező gazdaságföldrajzi elhelyezkedése stratégiai adottság.

Ezt az előnyös adottságot felhasználva hosszú távon a XXI. századi, szolgáltatás alapú vállalkozói infrastruktúra és innovatív környezet megteremtése a cél a nagyobb és folyamatos tőkevonzás érdekében.

A befektetés-ösztönzés egyik eszközének tartott üzleti-szolgáltatási infrastruktúra fejlesztése mellett kiemelt jelentőségű olyan innovatív környezet kialakítása, amely biztosítja az alkalmazott kutatás-fejlesztési eredmények beépítését a fejlett vállalkozói üzemvitelbe.

A kutatás-fejlesztés területén fokozottan építeni kell Pécs és Szekszárd, kiemelten pedig a felsőoktatási intézmények és kutatóhelyek együttműködésére, egyfajta innovációs híd kiépítésére.

Mindezek eredményeként az ipari park bővülő területére és a város barnamezős ipari területeire középtávon professzionális nemzetközi expedíciós vállalatok települhetnek, így a város logisztikai központként multinacionális elosztóhálózatok részévé, határokon átnyúló kereskedelmi bázissá válhat, ami hozzájárul a tradicionális feldolgozóipar és a korszerű pénzügyi, kereskedelmi és üzleti szolgáltatások – mint húzóágazatok – egyensúlyához.

Ezáltal a város gazdasági struktúrája kevésbé lesz sebezhető, kialakulhat egy stabil beszállítói hálózat, továbbá tartós tőkemegkötés, egyenletesebb adóbevétele és növekvő hozzáadott érték termelés jelentkezik.

Az új beruházások munkahelyeket teremtenek, ezáltal csökken a munkanélküliség, az elvándorlás, a jövedelmek növekedésével nő a lakosság életszínvonala.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Kereskedelmi kikötő kialakítása
- Logisztikai központ kialakítása
- Barnamezős területek felszámolása és újrahasznosítása
- Zöldmezős beruházások megvalósítása
- Közlekedési és közmű infrastruktúra fejlesztése

T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele

Mohács napjainkra az idegenforgalmi kínálat mennyiségi bővülésével és minőségi javulásával, valamint a belföldi turizmus fellendülésével jelentős piacformáló tényezővé vált a Dél-dunántúli régióban. Növekszik a határon átnyúló (elsősorban a horvát) turisztikai kapcsolatok jelentősége is.

A város turizmusfejlesztési koncepciójának megfelelően a fenntartható turizmus kialakításához és Mohács idegenforgalmi versenyképességének növeléséhez szükséges a természeti, a gazdasági és a társadalmi környezet átfogó megújítása, ami többek között magában foglalja a természeti értékek védelmét, a negatív környezeti hatások csökkentését, a helyi lakosság szemléletformálását, az elvándorlás megállítását, a képzési rendszer modernizációját és a vállalkozások megerősítését.

A nagyobb volumenű fejlesztéseket helyileg a Duna partjára és a belváros területére kell koncentrálni, a vidékfejlesztés eszközeivel lehetőség nyílik a Szőlőhegy turisztikai fejlesztésére is (borturizmus). A beavatkozások eredményeként erőteljesen csökken a turizmus szezonálitása, növekszik a vendégforgalom, ezáltal pedig az idegenforgalom jövedelemtermelő képessége.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Busójárás helyszíneinek fejlesztése
- Duna-part turisztikai célú fejlesztése
- Helyi és határon átnyúló öko-, vízi és kerékpáros turisztikai fejlesztések
- Bor- és gasztroturizmus fejlesztése
- Turisztikai marketing fejlesztése
- Mohács, Szekszárd, Baja városok és Eszék, Batina, és Kopácsirét, határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt

T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása

Ahhoz, hogy Mohács megőrizze azt a dinamizmust, amely az utóbbi időszakban a kulturális és szabadidős kínálat minőségi és mennyiségi fejlődését jellemzi, tovább kell folytatni a már megkezdett tevékenységeket, infrastrukturális és egyéb fejlesztéseket:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományőrzés és -ápolás,
- nemzetközi és helyi érdeklődésre egyaránt számot tartó rendezvények szervezése,
- civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.

Önmagában a fenti tevékenységek folytatása azonban nem elegendő, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a kulturális turizmus fejlesztéséhez elengedhetetlen a város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A program eredményeként tovább javul a város arculata, színesebbé válik a programkínálat, gyakoribbá válnak a civil önszerveződések és a „bottom up” kezdeményezések, valamint erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, ami összességében nemcsak a helyi lakosság számára jelenti az életminőség emelkedését, hanem hozzájárul a turisztikai vonzerő növekedéséhez is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Intézményhálózat korszerűsítése
  - Könyvtár fejlesztése
  - Kanizsai Dorottya Múzeum fejlesztése
  - Szabadtéri színpad korszerűsítése
- Sport- és rekreációs területek fejlesztése
  - Szabadidős gyermekprogramok szervezése
  - Csónakház felújítása, átépítése
  - Sportcsarnok és sporttelepek fejlesztése

- Játsszótérek fejlesztése
- Uszoda fejlesztése

T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

A humánerőforrás általános fejlesztése a Mohácson és térségében élő lakosság helyzetére közvetlen hatást gyakorol, és a gazdaságilag-társadalmilag fenntartható fejlődés egyik alapfeltételét is jelenti. A város versenyképességének átfogó erősítése a tényleges és potenciális munkaerő képzettségi színvonalának és rugalmasságának jelentős emelése nélkül elképzelhetetlen. Ehhez a képzési-oktatási rendszer egyes szintjein különböző fejlesztések szükségesek:

A közoktatás színvonala Mohácson általánosságban jónak értékelhető, elsősorban az intézmények infrastrukturális felszereltsége esetében, illetve néhány speciális területen (pl. számítástechnikai és idegen nyelvi oktatás) indokolt a fejlesztés.

Mindezek figyelembevételével a gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kis- és középvállalkozói szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el.

A változó igényeket csak a gazdaság szereplőivel szorosan együttműködő, rugalmas képzési rendszer, a standard színvonalat biztosító gimnáziumi oktatás, valamint a szükséglet-orientált szak- és továbbképzési intézményrendszer képes figyelembe venni a kapcsolatok intézményesülésével.

A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a munkanélküliség hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a preventív tevékenységek, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem – különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Mivel a környezeti ártalmak jelentős szerepet játszanak a lakosság egészségi állapotának alakulásában, fontos a környezet-egészségügy és a megelőzés kapcsolatának erősítése. Az egészségügyi felvilágosító, nevelő tevékenység beépülése a közoktatási programokba számottevően hozzájárulhat a lakosság egészségtudatosságának erősödéséhez.

Az egészségügyi ellátó rendszer hatékonyságának növelése érdekében fontos a felnőtt háziorvosi praxisok számának növelése, egyes szakterületeken a gép- és műszerpark fejlesztése, valamint a kapacitások bővítése (pl. a lakosság korstruktúrájának változása miatt gerontológiai ellátó hálózat). A cél elérése érdekében szükséges az alapellátás és a szakellátás közötti kapcsolatok erősítése, a lakossági monitoring kiépítése, továbbá minőségbiztosítási rendszerek bevezetése, ami elősegíti a színvonalas, betegközpontú és transzparens egészségügyi ellátás kialakulását. Mohács a jövőben is nagy szerepet tölthet be a gondozás, az ápolás és az egészségügyi rehabilitáció területén, amelyhez a város meglévő környezeti adottságai is megfelelő háttérrel nyújtanak.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Oktatási intézmények felújítása
- Mindennapos testnevelés feltételeinek biztosítása, sporttelepek fejlesztése, tornacsarnok építése
- Szociális intézmények fejlesztése
- Egészségház fejlesztése

- Mohácsi Egészségügyi Alapellátó, Rendelőintézet korszerűsítése

T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése

A szociális felzárkóztatás és a társadalmi kohézió keretében a város célként tűzi ki, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják és minőségi ellátást biztosítanak, továbbá, hogy a szociális szektor működése magas szinten feleljen meg a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat a klienseknek.

Ezeket a célokat szolgálják a város tematikus programjai, az időügyi, a fogyatékosügyi, és az esélyegyenlőségi programok, valamint a szolgáltatástervezési koncepció, amelyekben lefektették a szociális szolgáltatások alapelveit:

- szükséglet-orientáltság: a városlakók, kiemelten a különböző hátrányos helyzetű csoportok (nők, munkanélküliek, csökkent munkaképességűek, fogyatékosok, a cigányság, hajléktalanok) megváltozott igényeinek, szociális szükségleteinek figyelembevételével kell kialakítani a szolgáltatások rendszerét;
- választhatóság: szükséges a szolgáltatási kínálat bővítése az egyes szakterületeken;
- minőség: a meglévő ellátások fejlesztése a dolgozók szakmai felkészültségének és igényességének növelésével, az intézmények szervezeti-irányítási rendszerének átalakításával;
- hatékonyság: a szociális szolgáltatások biztosításában erősíteni kell az önkormányzat felelősségét, ugyanakkor a feladatok ellátásában hangsúlyosabbá kell tenni – ellátási szerződések alapján – a civil és egyházi szervezetek részvételét, aminek keretében a hatékonyság érvényesülésére kell törekedni;
- szektorok közötti együttműködés: a különböző problémák, esetek bonyolultsága és komplex kezelése igényli az egyes ellátási típusok és szolgáltatások egymásra épülését, egymás melletti működését, hálózatba szerveződését.

A fenti alapelvek maximális figyelembevételével a szociális biztonság megteremtésének célterületei a következők:

- a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra való beilleszkedésének támogatása, foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása, koordinálása és tartós bővítése;
- a család- és gyermekvédelmi tevékenység javítása, ésszerűsítése, a családos hajléktalanság kialakulásának megakadályozása;
- a lakásszektor szociális feszültségeinek kezelése:
  - a szociális bérlet szektor fejlesztése azoknak a rászorulóknak, akik lakhatásukat más módon nem képesek megoldani,
  - hátralékok összegének csökkentése, az egyéni esetkezelés kiterjesztése, - új szegénytelepek kialakulásának és a létező telepek növekedésének megakadályozása, hosszútávon az érintett városrészek infrastrukturális problémáinak megszüntetése;
- a szociális ellátórendszer intézményeinek és egyéb ellátásoknak a fejlesztése;
- a hátrányos helyzetű csoportok elfogadottságának erősítése, toleranciaprogramok megvalósítása.

Mindennek eredményeként nagyobb mértékben megvalósul az alap-, mind a szakellátások esetében a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, azonosíthatóvá és elérhetővé válik a legrászorultabb, legveszélyeztetettebb társadalmi réteg, előtérbe kerül a saját környezetben történő gondozás, összességében pedig mérsékelhető a társadalmi kirekesztődés kockázata.

A tematikus célhoz kapcsolódó középtávú programok, intézkedések:

- Családsegítő központ fejlesztése
- Védőnői központ fejlesztése
- Szociális otthonok fejlesztése, korszerűsítése
- Idősek otthonának bővítése ligetesítéssel, parkosítással
- Közmunka program telephely és infrastruktúra fejlesztés
- Bérlakások felújítása, korszerűsítése
- Újvárosi lakótelep szociális rehabilitációja
- Extrém park fejlesztése
- Út- és közmű infrastruktúra fejlesztés a Déli és a Mohács-szigeti városrészben

T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés

Mohácsnak a külső közlekedési kapcsolatok alakítására nincs direkt hatása, ettől függetlenül pontosan meghatározhatók azok a nagyobb nemzetközi, illetve országos hatókörű közlekedési fejlesztések, amelyek alapvetően hozzájárulnak a város jobb elérhetőségéhez és a tranzitforgalom csökkenéséhez.

- az V/c. számú korridor teljes hazai szakaszának kiépítése.
- nyugati elkerülő út és az M6 autópálya gyorsforgalmi úttal történő összekötése,
- a kikötők üzleti és turisztikai célú fejlesztése,
- Duna-híd megépítése.

A belső városi közlekedés fejlesztése a szerkezeti hiányok pótlására, illetve a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul. A településrészek közötti összeköttetés fejlesztése a város sajátos szerkezete szempontjából kiemelt jelentőségű: egyrészt a szőlőhegyi részek miatt a külterületi lakóövezetek szétszórtnan helyezkednek el, másrészt a város belterületének terjeszkedése nem egyenletesen történt, hanem egy-egy közlekedési útvonal mentén alakultak ki nyúlványok, amelyek között az összeköttetés többnyire csak a belvároson keresztül lehetséges. Az ebből adódó közlekedési problémák (nagy átmenő forgalom a város belső részein, bizonyos útszakaszok túlszűfolttsága) felszámolásához szükséges az alábbi fejlesztések elvégzése:

- a város fejlődésével összefüggésben további városrészeket összekötő új útvonalak kialakítása,
- a kerékpárút-hálózat hiányzó főbb szakaszainak kiépítése,
- a közösségi közlekedés rendszerének megújítása a járatok útvonalának felülvizsgálatával,
- parkolók felújítása.

A közlekedés környezeti ártalmainak felszámolásához járul hozzá a közösségi közlekedés rendszerének korszerűsítése, amely egyfelől egy intermodális csomópont kialakítását, másfelől környezetbarát közlekedési eszközök alkalmazását jelenti a belvárosban.

Mindezek eredményeként

- emelkedik Mohács nemzetközi és hazai jelentősége,
- kiteljesednek a város központi funkciói a környező települések irányába,
- csökken a belterületek egyes útvonalainak közlekedési leterheltsége,
- vonzóbbá válik a közösségi közlekedés az egyéni közlekedéssel szemben,
- emelkedik a környezetbarát helyváltoztatási megoldások használatának aránya,
- a belváros parkolási problémái enyhülnek,
- csökken a közlekedési eredetű zaj- és levegőszennyezés.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Duna- híd építése
- 57- es sz. főút M6/M60 és Mohács közötti szakaszának kapacitásnövelése négy nyomúsítással vagy gyorsítósávval
- Közforgalmú Kikötő létesítése
- Kompok- révek felújítása
- Buszmegállók fejlesztése
- Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló kerékpárút fejlesztés
- Kikötők rendezése
- Körforgalmú csomópont építése
- Belterületi és külterületi lakott helyeket feltáró úthálózat fejlesztése

T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energia gazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés

Mohács szerkezetével és az épületállománnyal kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a városi életforma hosszú távú felértékelődése. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével és a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. Az elmúlt évtizedekben végbement fejlődés megalapozta Mohács „nagyvárosi” karakterét, azonban elindított egy olyan folyamatot is, amely veszélyezteti a város hagyományos karakterét. Emiatt a legfontosabb kihívás az, hogy a mai és jövőbeni dinamikus fejlődést úgy befolyásolja a város, hogy ez a fennmaradt jellegzetes, arculati elemként is funkcionáló településszerkezet és építészeti örökség megújítását, nem pedig eltűnését eredményezze a magas városi életminőség biztosításával párhuzamosan. A karaktermegőrző fejlesztés elsődleges célterülete a többfunkciós városközpont és a leszakadó déli városrész, a lakótelepek, lakóparkok és környékük, a gazdasági és iparterületek, a Szőlőhegyi pincés és üdülőterület és a szigeti városrész.

A településszerkezet optimalizálásához szükséges települési alközpontok létrehozása és fejlesztése, amelyek széleskörű alapszolgáltatásokat kínálnak a városrész lakosai számára.

A városszerkezetben a közterek és a zöldterületek olyan elemnek tekinthetők, amelyek fejlesztése a változatosabb, kellemesebb városi életet szolgálják. A közterületek humanizálása és állapotuk javítása egyrészt a városközpont köztereinek tudatos bővítését, minőségének emelését és „élettel telítését” jelenti (pl. hagyományos kiskereskedelem fejlesztése), másrészt elengedhetetlen a város lakosságának egy részét tömörítő lakótelepi közterületek megújítása az épületek közötti területek parkosításával, a játszóterek felújításával és a parkolók esztétikusabb kialakításával. Mindezek eredményeként új közösségi terek jönnek létre.

További cél az épületállomány megújítása, amely esetében kiemelt szerepet játszanak a lakóingatlanok, azon belül is a szociális önkormányzati bérlakás-állomány. Emellett tovább folytatódik az ipari technológiával készült lakóépületek, valamint az önkormányzati intézmények energiahatékonysági rekonstrukciója.

A fejlesztések hatására a városi élet színvonala nő, a helyi lakosság identitása erősödik. A jelenleg alulhasznált területek intenzívebb hasznosítása hozzájárul ahhoz, hogy a város megfelelő szinten tudja tartani térbeli terjeszkedést. A megújult közösségi tereknek, valamint a bővülő és javuló lakáskínálatnak köszönhetően a város népességmegtartó ereje nő.

Mohács környezeti állapotát jelentős mértékben befolyásolják természeti és antropogén hatások egyaránt. A környezet állapotának hosszú távú javítása és a környezetterhelések csökkentése során öt kiemelt feladat rajzolódik ki:

- A táj védelme és ökológiai stabilitásának erősítése
- A védett természeti területek megőrzése és a természeti területek fogadásának megállítása
- A zöldfelületek rekultiválása és rendszerbe szervezése
- Felszíni vizek védelme és környezetük megújítása
- A káros környezeti hatások megelőzése és csökkentése
  - Az alternatív energiaforrások (pl.: napenergia) hasznosításával csökken az energetikai emisszió.
  - A panel-felújítási program eredményeként csökken a lakossági energiafelhasználás és ezzel összefüggésben a kibocsátás.
  - A közlekedési rendszer ésszerűsítésével és a közösségi közlekedés (pl.: kerékpárút) fejlesztésével mérséklődik a közlekedési eredetű levegő- és zajszennyezés.
  - A jelentősebb levegőszennyező pontforrásoknál technológiai korszerűsítéssel, vagy a kapacitások optimális szabályozásával kell elérni a környezetvédelmi határértékeket.
  - A közüzemi csapadék- és szennyvízhálózattal való lefedettség növelésével (Szőlőhegy, Szigeti városrész) csökkenthető a talaj és a vizek szennyezése.
  - A települési szilárdhulladék gazdálkodási rendszernek köszönhetően a keletkezett hulladék – részben szelektív – gyűjtése, kezelése és újrahasznosítása, valamint az illegális hulladéklerakók felszámolása is megtörténik.
  - Környezet-egészségügyi feladat az ivóvízminőség javítása és a földterület allergén gyomoktól való mentesítése.
  - A környezeti nevelési program hozzájárul a környezettudatosság növeléséhez.

A fejlesztések hatására csökkennek a környezeti ártalmak, javul a talaj, a levegő és a víz minősége, növekszik a jóléti-rekreációs célra hasznosított víz- és zöldfelületek aránya, összességében pedig javul a lakosság életminősége.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakóparkok fejlesztése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása
- Közmű infrastruktúra fejlesztés
  - Ivóvíz ellátás
  - Távfűtési rendszer korszerűsítése (lakótelepek)
- Napelem telep létrehozása
- Energiahatékonyság növelése, megújuló energia-források hasznosítása
  - Intézményállomány
  - Lakásállomány
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek fejlesztése

T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása

Mohács településhálózati jelentősége és kedvező földrajzi elhelyezkedése megfelelő kiindulási alapot jelent ahhoz, hogy egyes funkciók esetében megerősödjön, illetve kiterjedjen a város szerep- és hatóköre.

Ezt elsősorban a már létező és hatékonyan működő településközi és interregionális együttműködések szélesítésével és mélyítésével lehet és kell elérni.

- Mohács számos szolgáltatást kínál a környező települések számára, a megfelelő „hátszág” nélkül, elszigetelten azonban a város fejlődése is lelassul.
- Baranya megye városhálózatában Mohács kitüntetett szereppel bír, a kiegyensúlyozatlan települési struktúra miatt segítenie kell, hogy a megye többi városi rangú települése is kiépítsen olyan kapacitásokat, amelyeket célszerűbb közelebb vinni a helyi társadalomhoz és megfelelő mértékben generálja a helyi gazdaság fejlődését.

Kiemelt jelentőséggel bír a Dél-dunántúli régió három megyeszékhelye közötti, ezen belül – a földrajzi közelség miatt – Péccsel való együttműködés: a két városnak közösen kell meghatározni azokat a kapcsolódási pontokat (pl. kereskedelem, turizmus, K+F, határon átnyúló együttműködések), amelyek kölcsönös előnnyel járnak mindkét fél számára.

Nemzetközi szinten a testvérvárosi kapcsolatok jelentenek olyan együttműködési bázist, amelyre építve széleskörű és fenntartható kulturális és gazdasági partnerségek jöhetnek létre.

A cél az, hogy a kooperáló partnerek közötti hatékony funkció- és munkamegosztással Mohács maximálisan kihasználhassa komparatív előnyeit, és az érintett térségben jelentős kereskedelmi, pénzügyi és kulturális központtá váljon. A települések közötti versenyhelyzet ésszerű szintre történő visszaszorításával, kölcsönösen előnyös megegyezések megkötésével a pozitív hatások nemcsak települési, hanem megyei, regionális és nemzetközi szinten is megmutatkozhatnak. Mohács akkor tudja tartósan megerősíteni (inter)regionális szerepkörét, ha a fent vázolt folyamatban proaktív, kezdeményező és kompromisszum-kész félként jelenik meg.

Fenti kapcsolatbázis a következő stratégiai célok elérésén keresztül erősíthető:

- Dinamikusan fejlődő, versenyképes gazdaság,
- Kölcsönös és gyors elérhetőség,
- Magas szintű, piacképes humán erőforrás
- Vonzó városi arculat és kulturális programok

A koncepció jövőképe, átfogó céljai és a középtávú tematikus célok közti kapcsolatot a következő táblázat szemlélteti:

2.2-1. táblázat: Jövőkép, átfogó célok és a középtávú tematikus célok kapcsolata

Jövőkép	Mohács Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa, ahol kiegyensúlyozott gazdasági növekedés valósul meg, és a lakosság életminősége, szociális biztonsága folyamatosan javul.	
Átfogó célok	Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása	Minőségi életkörülmények biztosítása
Tematikus célok	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.
	T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	
		T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.
	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.
		T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.
	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	
		T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.
		T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.

2.2.2 Városrészi szintű területi célok

A városrészi szintű célok meghatározására a megalapozó vizsgálatban megfogalmazott helyzetfeltárást alapul véve, az egyes városrészekre jellemző funkciók figyelembe vételével került sor.

Mohács teljes közigazgatási területet lefedő városrészei a következők:

- V1. Gólya utca és környéke
- V2. Eötvös-tömb
- V3. Déli városrész
- V4. Duna-part
- V5. Öntöde térsége
- V6. Lakótelep
- V7. Sportcsarnok és környéke
- V8. Lakóparkok
- V9. Kereskedelmi területek
- V10. Ipari parkok
- V11. Duna-híd
- V12. Szőlőhegy
- V13. Csele üdülőtelep
- V14. Mohács-Sziget

V1. Gólya utca és környéke – alközpont szerepkör erősítése intézményi, rekreációs és turisztikai célú fejlesztésekkel

A Gólya utca és környéke Mohács történetileg kialakult településrésze. A városrész funkcióiban gazdag. Túlnyomó többségében lakóövezeti besorolású, de a területen jelentős az összvárosi szintű, elsősorban oktatási, egészségügyi, szociális és rekreációs intézmények száma is. A terület a város egyik intézményi alközpontja. Az intézményeken kívül két jelentős közpark is található a városrészben. A terület az itt megrendezésre kerülő nagyrendezvények (Babfőző fesztivál, Busójárás felvonulás kiinduló pontja) révén a város turisztikai alközpontjának is tekinthető.

A városrészben található intézmények nagy része elsősorban energetikai szempontból és funkcionálisan korszerűsítésre szorul. A turisztikai célterületek és a szabadidős programok a látogatottság növelése érdekében tovább fejlesztendők. A területen található közparkok (elsősorban a Szepessy park) felújításra szorulnak.

A városrészt érintő fejlesztések célja az alközpont szerepkör erősítése intézményi, rekreációs és turisztikai célú beruházásokkal.

A kórház fejlesztésének célja új mosoda, kazánház, konyha (konyhatechnológia teljeskörű rekonstrukciója), központi ellátás építése, új gyógyszerár kialakítása, a központi radiológia és műtő korszerűsítése, a járóbeteg ellátás fejlesztése, a járóbeteg ellátás központosítása, új szülészeti, sebészeti, krónikus osztály építése, a központi műtőblokk fejlesztése, az intenzív ellátás fejlesztése, a képalkotó diagnosztika, a kórbonctan és a fekvőbeteg ellátás fejlesztése, a közlekedési utak racionalizálása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése, bővítése, ligetesítése, parkosítása
- MTE pálya épületének energetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával
- Kórház utcai sporttelep fejlesztése, az IAAF előírásainak megfelelő futópálya létesítése, tornacsarnok építése a gimnázium és a tömegsport részére
- A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat, Rendelőintézet korszerűsítése
- A Mohácsi Kórház fejlesztése
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- Deák tér, Kóló tér fejlesztése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Mohács város buszmegállók fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Termásvíz gyógyhatásának hasznosítása
- Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése
- Óvodák rekonstrukciója
- Távhővezeték fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével
- Napenergia hasznosítás villamos energia előállítására
- Hagyományőrző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás
- Szabadidős gyermekprogramok
- Kórház úti sporttelep fejlesztése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Oktatási intézmények felújítása
- Nemzetiségi házak felújítása

A városrész fejlesztésével létrejövő korszerű intézményhálózat, a magas színvonalú sportolási és rekreációs lehetőségek eredményeként nő a város népességmegtartó képessége, a turisztikai fejlesztések révén nő a város turisztikai vonzereje, városi szintű, hazai és nemzetközi ismertsége és elismertsége.

V2. Eötvös-tömb – a belváros vonzerejének növelése turisztikai helyszínek fejlesztésével, alulhasznosított területek újrahasznosításával és az intézményhálózat korszerűsítésével

A városrész Mohács belvárosát foglalja magában. A városrész tipikus településközponti terület, ahol vegyesen fordul elő az intézményi, a kereskedelmi, a szolgáltató és a lakófunkció. A belváros közterületi arculata néhány éve megújult. A városrész Mohács egyik legfontosabb turisztikai célterülete.

Az épített környezetet régóta megoldandó problémaként a volt Selyemgyár és az ettől délre fekvő Tímár-tömb üresen álló épületegyüttese terheli. Mindkét ingatlan alulhasznosított, barnamezős terület. További fejlesztésre szoruló terület a Jókai utca és a Városház utca közti tömbbelsőben található piactér és a buszpályaudvar közelében lévő volt kenyérgyár területe. A városrész

intézményeinek egy része elsősorban energetikai szempontból korszerűsítésre szorul. A Busójárás egyik fő helyszíne, a Deák tér infrastrukturális szempontból fejlesztendő.

A városrészt érintő fejlesztések célja a belváros vonzerejének növelése a turisztikai helyszínek fejlesztésével, az alulhasznosított területek újrahasznosításával és az intézményhálózat korszerűsítésével.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városháza felújítása, energetikahatékonysági fejlesztése
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- Az 1914- es I. Világháborús Emlékmű felújításának támogatása
- Napelemes rendszer kiépítése "Ifjúsági Centrum"
- Deák tér, Kóló tér fejlesztése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Mohács város buszmegállók fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Parkok infrastruktúrájának fejlesztése
- Bölcsőde fejlesztése
- Családsegítő központ fejlesztése
- Védőnői központ fejlesztése (egészségház)
- Szabadtéri színpad korszerűsítése
- Gyermekelemzés feltételeinek javítása korszerűsítése
- Óvodák rekonstrukciója
- Turisztika fejlesztése (marketing, promóció)
- Mozi épületének korszerűsítése (napenergia hasznosítással)
- Köztéri szobrok, műalkotások létesítése
- Bérházak felújítása, energetikai korszerűsítése
- Fogadalmi emléktemplom tornyának megépítése
- Hagyományőrző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás
- Barnamezős területek rehabilitálása: Selyemgyár
- Barnamezős területek rehabilitálása: Tímár utca tömb
- Barnamezős területek rehabilitálása: A volt kenyérgyár területén a barnamező felszámolása, közösségi funkció létesítésével
- Könyvtár fejlesztése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Oktatási intézmények felújítása
- Nemzetiségi házak felújítása

A turisztikai fejlesztések révén nő a város turisztikai vonzereje, hazai és nemzetközi ismertsége és elismertsége. A fejlesztések eredményeként kialakuló korszerű intézményhálózat, a magas színvonalú

kulturális és közművelődési lehetőségek, a minőségi épített környezet hozzájárul az életminőség javulásához, ezáltal nő a város népességmegtartó képessége.

V3. Déli városrész – szegregáció megállítása az intézményhálózat, a rekreációs lehetőségek és az infrastruktúra fejlesztésével

A városrész Mohács belvárostól délre elterülő része. A terület szerkezetileg és funkcionálisan két markánsan elkülönülő részre bontható. A töltéstől északra belterületi, zömmel beépítésre szánt területek, ettől délre külterületi, zömmel mezőgazdasági funkciójú területek találhatók. Az északi részen a lakófunkció dominál, amely intézményi, rekreációs és gazdasági funkciókkal egészül ki, illetve itt található a város református temetője. A városrész külterületi része zömmel mezőgazdasági terület, a déli közigazgatási határ közelében mezőgazdasági üzemi terület található állattartó funkcióval. A Kölkedre vezető út mellett fekszik a város szennyvíztisztító telepe.

A városrész összességében nagyon kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák is erősek. A KSH adatai alapján a városrészben 4 terület is szegregátumnak tekintendő. A városrész hátrányos helyzete mutatkozik meg a szegregátumok nagy száma mellett az intézményhálózat korszerűtlenségében és az infrastrukturális ellátottság hiányosságaiban is. A város temetői felújításra szorulnak.

A városrész fejlesztésének célja a szegregáció megállítása az intézményhálózat korszerűsítésével, a rekreációs lehetőségek növelésével és az út- és közmű infrastruktúra bővítésével. További cél a református temető felújítása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohács mélyfekvű területeinek vízrendezése
- Szennyvíziszap kezelése
- Szennyvíztisztító fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Közmunka program telephely és infrastruktúra fejlesztés
- Óvodák rekonstrukciója
- Bérlakások felújítása, energetikai korszerűsítése
- Szabadidős gyermekprogramok
- Extrém park útjának kiépítése a Vágóhíd utcáig
- Extrém park fejlesztése
- Energiafű, biomassa előállítása közmunkában
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Oktatási intézmények felújítása
- Köztemetők felújítása
- Nemzetiségi házak felújítása
- Biogáz hasznosítás

A fejlesztések eredményeként javul a városrészben élő lakosság életminősége, a tervezett beruházások hozzájárulnak a városrész szegregálódásának megállításához.

V4. Duna-part - turisztikai vonzerő növelése a turisztikai termékpaletta bővítésével, vonzó arculat és funkciók kialakításával

A városrészbe a Duna déli szakasza és a városi oldali Duna-parti területek tartoznak. A területen domináns a vízgazdálkodási funkció, a parti területsávban a lakó- és az intézményi funkció. A kedvező demográfiai és foglalkoztatottsági mutatókkal rendelkező városrész a Belváros és a Gólya utca térsége mellett Mohács egyik legfontosabb turisztikai célterülete.

A városrészhez tartozó Duna-part és a révek felújításra szorulnak. A turisztikai potenciál növelése érdekében szükségessé vált a kikötők egységes arculat szerinti rendezése, illetve a turisztikai funkciók bővítése. A terület északi részén kihasználatlan és alulhasznosított terület a vasútállomás térsége.

A városrész fejlesztésének célja a turisztikai vonzerő növelése a turisztikai termékpaletta bővítésével, vonzó arculat és funkciók kialakításával, az alulhasznosított területek funkcióváltást követő újrahhasznosításával.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
- Mohács, Szekszárd, Baja városok és Eszék, Batina, és Kopácsirét, határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
- Duna parti sétány fejlesztése
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- Kompok- révek felújítása
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Parkok infrastruktúrájának fejlesztése
- Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése
- Duna-parti kikötők rendezése
- Duna part rekultiváció
- Csónakház felújítása, átépítése
- Dunai ökoturisztikai fejlesztések
- Kihasználatlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása
- Duna-parti pavilonok létesítése
- Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Uszoda fejlesztése

A fejlesztések eredményeként bővül a város turisztikai kínálata, az egységes és magas színvonalú arculat, az új funkciók és lehetőségek hozzájárulnak az idegenforgalom növeléséhez és nem utolsósorban a Mohácson élők életminőségének javulásához.

V5. Öntöde térsége – lakókörnyezet minőségének javítása a zöldterületek és az infrastruktúra fejlesztésével

A vegyes funkciójú városrész a történelmi belváros és a lakótelepi övezet közé ékelődik. A városrész keleti felén a kertvárosias, nyugati felén a kisvárosias lakóterületi funkció dominál. A terület közepén

a város egyik legrégebbi és legjelentősebb ipari üzeme, a Mohácsi Vasöntöde üzemel. A Pécsi út és a Kossuth Lajos utca sarkán oktatási intézmény működik: a BMÖ Radnóti Miklós Szakközép- és Szakiskolája, Kollégiuma.

A városrészt a városi szövetbe ékelődött alulhasznosított, barnamezős területként a volt francia pékség telephelye terheli.

A középtávú fejlesztések célja a lakókörnyezet minőségének javítása a zöldterületek és az infrastruktúra fejlesztésével, a barnamezős terület rehabilitációjával.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Barnamezős területek rehabilitációja: volt francia pékség
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása

A fejlesztések eredményeként javul az itt élő lakosság életminősége, amely hozzájárul a város népességmegtartó erejének növeléséhez.

V6. Lakótelep – a szociális biztonság megteremtése a lakásállomány, a szociális intézményhálózat és az infrastruktúra hálózatok korszerűsítésével, a rekreációs lehetőségek bővítésével

A városrészbe a telepszerű, többszintes beépítésű lakótelepek és a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei tartoznak. A városrész funkcionális szempontból igen változatos képet nyújt. A terület nagy részén a lakófunkció dominál, de főleg a vasút melletti területeken kereskedelmi és szolgáltató létesítmények is helyet kaptak. A lakótelepeken összvárosi szinten is jelentős szociális és oktatási intézmények kaptak helyet. Jelentős zöldfelületi elem a Gyümölcs utca és a Liszt Ferenc utca sarkán található Kresz-park és a Bég-patakot kísérő nagyterjedésű zöldfelület.

A lakótelepek és a szociális intézmények energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból rekonstrukcióra szorulnak. Főleg az Újvárosi lakótelep kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák is erősek. A KSH adatai alapján a városrész szegregátumnak tekintendő.

A városrész fejlesztésének célja a szociális biztonság megteremtése a lakásállomány, a szociális intézményhálózat és az infrastruktúra hálózatok korszerűsítésével, a rekreációs lehetőségek bővítésével.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése
- Pándy Kálmán Otthon energiahatékonysági program, megújuló energiaforrás hasznosításával
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Termálvíz hőhasznosítása
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése

- Mohács város buszmegállók fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Óvodák rekonstrukciója
- Távhővezeték fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével
- Napenergia hasznosítás használati melegvíz előállítására
- Fogyasztói hőközpontok szétválasztása, mérés szerinti elszámolás
- Távfűtéses társasházak fűtési rendszerének korszerűsítése
- Bérlakások felújítása, energetikai korszerűsítése
- Újvárosi lakótelep szociális rehabilitációja
- Körforgalmú csomópont építése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Oktatási intézmények felújítása

A fejlesztések eredményeként javul a városrészben élő lakosság életminősége, az Újvárosi lakótelepen tervezett beruházások hozzájárulnak a városrész szegregálódásának megállításához. A szociális intézmény bővítése és korszerűsítése összvárosi szinten járul hozzá az idősellátás javításához.

V7. Sportcsarnok és környéke – sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése új létesítmények kialakításával, meglévő létesítmények fejlesztésével

A városrész elsősorban sportolási és rekreációs célú intézményeket, sportpályákat magában foglaló terület, kisebb részben lakófunkciót is tartalmaz. A vasút mellett kereskedelmi létesítmények kaptak helyet. A városrész területén működik a mentőállomás, illetve a sportcsarnok mellett található a Petőfi Sándor Kollégium.

A városrészben található rekreációs létesítmények épületállománya elsősorban energiahatékonysági szempontból korszerűtlen. Az önkormányzat az intézményhálózat fejlesztésénél a megújuló energiaforrások hasznosítását is szorgalmazza. A sporttelepek kialakítása és eszközellátottsága is fejlesztésre szorul.

A városrész fejlesztésének célja a terület fő funkciójaként megjelenő sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése új létesítmények kialakításával, meglévő létesítmények fejlesztésével.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Napelemes rendszer kiépítése "Sportcsarnok"
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Távhővezeték fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével
- Szabadidős gyermekprogramok
- Sportcsarnok fejlesztése
- Tenispályák fejlesztése
- Újvárosi sporttelep fejlesztése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása

A fejlesztések eredményeként létrejövő korszerű sportolási és rekreációs lehetőségek hozzájárulnak a lakosság egészségi állapotának javulásához, a szabadidő hasznos eltöltéséhez, ezáltal a lakosság életminőségének javulásához.

V8. Lakóparkok – a város új lakóterületein a zöldterületek, valamint az út- és közmű infrastruktúra fejlesztése, a városrészben található köztemetők felújítása

A dominánsan lakófunkciójú városrész Mohács délnyugati szélén terül el. Itt található a város két új lakóterülete, a Millenniumi lakópark és a Déli lakópark. A két lakópark szomszédságában folyik a Bég-patak, amelynek partja értékes zöldfelületi eleme a városnak. A városrész Eszéki út melletti részén terül el a római katolikus és az izraelita temető. A két temető között és tőlük délre gazdasági területek telephelyei találhatók. A lakóparkoktól északra és nyugatra, az elkerülő útig és a vasútig terjedő terület jelenleg szántóföldi művelés alatt áll, a város távlati, részben lakó-, részben pedig gazdasági funkció elhelyezésére előirányzott fejlesztési területe.

A városrészben jelentős a még kihasználatlan lakófelületek száma. A fejlesztési területeken hiányzik az út- és a közmű infrastruktúra. A város temetői felújításra szorulnak.

A városrész fejlesztésének célja a város új lakóterületein zöldterületek kialakítása, az út- és közmű infrastruktúra kiépítése, a városrészben található köztemetők felújítása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakópark infrastruktúrájának fejlesztése
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Köztemetők felújítása

A fejlesztések eredményeként létrejövő változatos, és megfelelően szabályozott telek-kínálat hozzájárul a vonzó épített környezet kialakításához, a népességszám növekedéséhez.

V9. Kereskedelmi területek – infrastruktúra fejlesztés

A városrész az 57. út nyugati bevezető szakaszának két oldalán található. Az út északi oldalán lévő ingatlanokon szolgáltató vállalkozások telephelyei, a déli oldalon a város bevásárló központjaként multicégek áruházai kaptak helyet. A városrész déli, a vasútig terjedő része jelenleg szántóföldi művelés alatt áll, a hatályos településszerkezeti terv szerint a kereskedelmi, szolgáltató szektor fejlesztési területe. A városrészben lakott terület nincs, elsődleges funkciója kereskedelmi jellegű tevékenységek ellátása, biztosítása.

A városrész fejlesztésének célja a terület zöldfelületeinek növelése és infrastruktúrájának korszerűsítése.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek

- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása

A fejlesztések eredményeként a terület arculatában és infrastruktúrájában a város korszerű és vonzó szolgáltató és bevásárló központjává válik.

V10. Ipari parkok – a gazdaság fejlesztése közforgalmú kikötő és logisztikai bázis kialakításával, zöldmezős munkahelyteremtő beruházások beindításával, barnamezős területek újrahasznosításával, az út- és közmű infrastruktúra fejlesztésével

A városrész Mohács északnyugati szélén, az 56. út és a Duna közötti területen fekszik. A város ipari parkját és iparterületeinek nagy részét magában foglaló területen a gazdasági funkció dominál, kis arányú lakó- és intézményi funkcióval kiegészülve. A városrész kedvező lehetőséget biztosít egyrészt az induló, illetve a kis-, közép- és mikrovállalkozások számára, másrészt nagy beruházások elhelyezésére is kiválóan alkalmas. A városrész Duna-parti sávja a város logisztikai célterülete, komoly fejlesztési potenciállal. Az Európai Unió határkikötő mellett különböző cégek kikötői találhatóak a területen.

Az ipari park fejlesztési területein az út- és közmű infrastruktúra hiányos. Az inkubátorház a jelenlegi kihívásoknak való megfelelés érdekében fejlesztendő. A városrész középső részén több alulhasznosított barnamezős terület található: a székgyár, a volt téglagyár és a volt szeméttelép rekultivált területe. A vásártér infrastruktúrája korszerűtlen.

A városrész fejlesztésének célja a gazdaság fejlesztése közforgalmú kikötő és logisztikai bázis kialakításával, zöldmezős munkahelyteremtő beruházások beindításával, barnamezős területek újrahasznosításával, az út- és közmű infrastruktúra hálózatok korszerűsítésével és bővítésével.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Közforgalmú Kikötő létesítése
- Mohács Logisztikai Szolgáltató Központ létesítése
- Ipari park bővítése
- Sertésvágóhíd létesítése Mohácson
- Mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek létesítése Mohácson
- Ipari park meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése
- A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése
- Napelem telep létrehozása
- Vásártér fejlesztése, közművesítés
- Felhagyott szeméttelpek hasznosítása (biogáz telep, napelem telep)
- Barnamezős területek rehabilitálása: Székgyár
- Barnamezős területek rehabilitálása: Budapesti országúton lévő iparterület

- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása

A fejlesztések hozzájárulnak a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítéséhez, a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, új, minőségi munkahelyek létrehozásához, ezáltal a fiatalok helyben tartásához és a népesség számának növekedéséhez.

V11. Duna-híd – a tervezett Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel

A városrész a vasútállomástól északra helyezkedik el, a tervezett Duna-híd és a városi oldali hídfő területét foglalja magában. A városrészben lakófunkció nincs. A terület szárazföldi része a Budapesti országút keleti oldalán a MÁV tulajdonában lévő, zömmel kihasználatlan terület. Az út nyugati oldalán ipari és szolgáltató telephelyek találhatók. A Budapesti országút mellett terül el a város szerb temetője.

A városrész fejlesztésének célja a tervezett Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Mohácsi Duna- híd építése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása

Az M6 autópálya Duna-híddal való átkötése a Duna keleti oldalára jelentős területfejlesztési hatást fejt ki Baranya megye és Bács-Kiskun megye déli területeire, ezáltal az autópályába befektetett tőke sem féloldalasan hasznosul. A Duna-híddal jelentős kereskedelmi, idegenforgalmi kapcsolat létesül Szerbia irányába. A tervezett fejlesztések a város elérhetőségének javulásával elősegíthetik munkahelyteremtő beruházások Mohácsra települését, a turizmus, mint gazdasági ágazat és mint kapcsolatnövelő és -erősítő tényező erősödését. A városon belüli hiányzó közúti kapcsolat megteremtésével javulnak a munkába járás feltételei. Mindezekon keresztül nő a foglalkoztatottság, a város bevételei, ezáltal a lakosság életszínvonala emelkedik. A több munkalehetőség és a javuló életminőség elősegítheti az elvándorlás megállítását, a népességszám gyarapodását.

V12. Szőlőhegy – bor- és gasztroturizmus fejlesztése, szabadidős programok szervezése, a lakókörnyezet minőségének javítása intézményi, út- és közmű infrastruktúra fejlesztéssel

A vegyes funkciójú városrész Mohács közigazgatási területének északi és nyugati részén fekszik. A városrész nevét is adó Szőlőhegy területén túlnyomó többségben pincés-présházak szőlőbirtokok találhatók, de egyre többen építenek itt üdülő épületeket és lakható hétvégi házakat is. Az 56. út és a Budapesti országút csomópontjában, az út északi oldalán családi házas lakóterület található kis intézményközponttal. A városrész keleti szélén található Csele-hegy üdülőterület, ahol vegyesen fordul elő a lakó- és az üdülőfunkció. A városrész északi része dombsági, mozaikos szerkezetű erdő-gyep-szántó terület. Itt található a város ivóvíz ellátását biztosító kutak egy része. A Szőlőhegytől délre fekvő terület szinte kizárólag magas minőségi osztályú szántóföld, síkság. Az 56. és az 5607. sz. utak találkozásánál mezőgazdasági majorok találhatók állattartó funkcióval.

A városrész közmű ellátottsága részleges, a lakott területeken hiányzik a szennyvíz csatorna. Szintén korszerűsítésre szorul a városrész úthálózata is. A városi kerékpárút-hálózat részeként kiépítésre vár a városrészt érintő, az 56. út mellé tervezett kerékpárút. A város biztonságos ivóvíz-ellátásának

biztosítása érdekében szükségessé válik a vízbázis növelése. Az óvoda energiahatékonysági szempontból korszerűtlen.

A városrészt középtávon érintő fejlesztések célja a pincék, pincesorok fejlesztése, borturisztikai és gasztronómiai programok feltételeinek javítása, a lakókörnyezet minőségének javítása intézményi, út- és közmű infrastruktúra fejlesztéssel, szabadidős programok szervezésével.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Szőlőhegy lakott területének szennyvíz csatornázása
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló kerékpárút fejlesztés
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Óvodák rekonstrukciója
- Hagyományőrző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás
- Pincék, pincesorok fejlesztése, borturisztikai, gasztronómiai programok feltételeinek javítása
- Energiafű, biomassa előállítása közmunkában
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Oktatási intézmények felújítása
- Vízbázis védelmi feladatok ellátása, vízbázis növelése

A fejlesztések eredményeként létrejövő teljeskörű infrastruktúra és korszerű intézményhálózat hozzájárul a lakosság életminőségének javulásához. A helyi identitást erősítő rendezvények nem csak a mohácsiak, de az idelátogató turisták számára is vonzó célpontot jelentenek. A kerékpárút-hálózat fejlesztése egyrészt javítja a munkába járás feltételeit, másrészt a szabadidő hasznos eltöltéséhez, az egészség megőrzéséhez is hozzájárul.

V13. Csele üdülőtelep – út- és közmű infrastruktúra, valamint a közösségi közlekedés fejlesztése

A városrész a Pécsvárad felé induló 5606 sz. út torkolatától keletre, az 56. út déli oldalán fekszik. A városrész nevét az itt a Dunába torkolló Csele-patakról kapta. A terület nyugati szélén egy történetileg kialakult lakóutca található, ettől keletre, a Duna partján a város kedvelt üdülőövezete húzódik.

Az 56. útról induló belső feltáró utak és utcák minősége nem megfelelő. A burkolat keskeny és töredezett, járda nincs. A terület közművekkel részlegesen ellátott.

A városrész fejlesztésének célja az út- és közmű infrastruktúra korszerűsítése és bővítése, valamint a közösségi közlekedés fejlesztése.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése

- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása

A fejlesztések hozzájárulnak a városrész környezeti állapotának és arculatának javításához.

V14. Mohács-Sziget – a szigeti városrész lakóterületeinek minőségi javítása az intézményhálózat, az út- és közmű infrastruktúra fejlesztésével, Duna-parti turisztikai fejlesztések

A Duna bal partján elterülő városrész zömmel mezőgazdasági hasznosítású, beépítésre szánt területei Újmohács és Sárhát önálló településrészek, ahol a lakófunkció dominál. A településrészek közötti, illetve az ország keleti része felé a kapcsolatot az 5107 sz. összekötő út biztosítja. A zömmel szántóföldi művelés alatt álló mezőgazdasági területen mezőgazdasági üzemi hasznosítású majorok működnek. Mohács történetileg kialakult, részben tanyás, részben kiskert művelésű területei is ebben a városrészben találhatók (Alsókanda, Felsőkanda, Papkert, Paprét és Sáros). Ezeken, a Dunához közeli területeken vegyesen jelenik meg a lakó-, az üdülő és a kiskertművelésű gazdasági funkció. A városrész északnyugati szélén részben a város, részben a megye egyes területeinek ivóvíz ellátását biztosító parti szűrésű kutak találhatók.

A közlekedési kapcsolat a várossal hiányos, csak komppal lehetséges. Sárhát településrész kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák is erősek. A KSH adatai alapján a településrész szegregátumnak tekintendő. Mind Újmohács, mind pedig Sárhát közműellátottsága hiányos. A Duna-part jelentős turisztikai potenciálja mindez ideig a szabadstrand kivételével kihasználatlan.

A városrész fejlesztésének célja a szigeti városrész lakóterületeinek minőségi javítása az intézményhálózat, az út- és közmű infrastruktúra fejlesztésével, illetve a Duna-part turisztikai potenciáljának kihasználása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Mohácsi Duna- híd építése
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- Mohács szigeti városrész (Újmohács, Sárhát) szennyvízkezelése
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Szigeti városrész kerékpárút építése
- Völgyesi J. Művelődési Ház energetikai korszerűsítése
- Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Óvodák rekonstrukciója
- Sárosi bekötőút felújítása
- Energiafű, biomassa előállítása közmunkában
- Közmunka program keretében működő kertészet bővítése, fejlesztése
- Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- Oktatási intézmények felújítása
- Nemzetiségi házak felújítása

- Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése
- Ökoturisztikai látogatóközpont létesítése a Szabadság-zátony revitalizációjához kapcsolódóan

A fejlesztések eredményeként javul a Szigeti városrész megközelíthetősége, a színvonalas intézményhálózat és infrastruktúra megteremtésével a lakosság életminősége. A turisztikai fejlesztések munkahelyet teremtenek, felértékelődik az eddig kihasználatlan Duna-part.

3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

3.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (projektek illetve programok) indikatív listáját, amelyek a célok eléréséhez szükségesek. Az ITS operatív jellege nem jelenti ugyanakkor azt, hogy annak kidolgozottan és részletekbe menően vagy akár, hogy teljes körűen kellene tartalmaznia a kitűzött célok elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Fontos azonban annak szem előtt tartása, hogy a stratégia céljaihoz kapcsolódóan a megvalósítás fázisában reális lehetőség legyen konkrét projektek megvalósítására és hogy az előkészítettség különböző fázisaiban levő projektelképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését. Az ITS során az alábbi projekt típusokat azonosítottuk:

- A **kulcsprojektek** azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemezően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, célszerű azonban, ha a kulcsprojekthez további projektek kapcsolódnak.
- A **hálózatos projekt** több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.
- Az **akcióterületi projektek** egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.
- Az **egyéb projektek** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.

Mohács fejlesztési projektjei pozitív hatást gyakorolva egymásra több területen is kapcsolódnak. Egyes projektek több tematikus célhoz is kapcsolhatók, ezáltal növelve a megvalósulás esélyeit.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában Mohács Város Önkormányzata az alábbi projekteket szerepelteti:

1. Mohácsi Duna- híd építése
2. 57- es sz. főút M6/M60 és Mohács közötti szakaszának kapacitásnövelése négy nyomúsítással vagy gyorsítósávval
3. Közforgalmú Kikötő létesítése
4. Mohács Logisztikai Szolgáltató Központ létesítése
5. Sertésvágóhíd létesítése Mohácson
6. Határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
7. Mohács, Szekszárd, Baja városok és Eszék, Batina, és Kopácsirét, határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
8. Duna parti sétány fejlesztése
9. Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesítéssel, parkosítással

10. Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése
11. Pándy Kálmán Otthon energiahatékonysági program, megújuló energiaforrás hasznosításával
12. MTE pálya épületének energetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával
13. A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó épületének komplex épületenergetikai fejlesztése
14. Városháza felújítása, energetikahatékonysági fejlesztése
15. Kanizsai Dorottya Múzeum állandó báziskiallítás támogatása
16. Ipari park meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése
17. Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
18. Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
19. Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
20. Az 1914- es I. Világháborús Emlékmű felújításának támogatása
21. Kompok, révek, komplejárók felújítása és a biztonságos kikötés feltételeinek javítása
22. Sportcsarnok energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
23. Napelemes rendszer kiépítése "Ifjúsági Centrum"
24. Mohács, mélyfekvésű területeinek vízrendezése
25. Szőlőhegy lakott területének szennyvíz csatornázása
26. Mohács szigeti városrész (Újmohács, Sárhát) szennyvízkezelése
27. Termálvíz hőhasznosítása
28. Deák tér, Kóló tér fejlesztése fejlesztése
29. Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
30. Mohács város buszmegállók fejlesztése
31. Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló kerékpárút fejlesztés
32. Szigeti városrész kerékpárút építése
33. Völgyesi J. Művelődési Ház energetikai korszerűsítése
34. Szennyvíziszap kezelése
35. Szennyvíztisztító fejlesztése
36. Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
37. Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése
38. Lakópark infrastruktúrájának fejlesztése
39. Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése
40. Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
41. Parkok infrastruktúrájának fejlesztése
42. Bölcsőde fejlesztése
43. A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése
44. Termálvíz gyógyhatásának hasznosítása
45. Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése
46. Családsegítő központ fejlesztése
47. Védőnői központ fejlesztése (egészségház)
48. Szabadtéri színpad korszerűsítése
49. Közmunka program telephely és infrastruktúra fejlesztés
50. Gyermekelelmezés feltételeinek javítása korszerűsítése
51. Óvodák rekonstrukciója
52. Távhővezeték fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével
53. Napenergia hasznosítás használati melegvíz előállítására
54. Napenergia hasznosítás villamos energia előállítására
55. Fogyasztói hőközpontok szétválasztása, mérés szerinti elszámolás
56. Távfűtéses társasházak fűtési rendszerének korszerűsítése
57. Turisztika fejlesztése(marketing, promóció)

58. Mozi épületének korszerűsítése (napenergia hasznosítással)
59. Köztéri szobrok, műalkotások létesítése
60. Bér lakások felújítása, energetikai korszerűsítése
61. Fogadalmi emléktemplom tornyának megépítése
62. Újvárosi lakótelep szociális rehabilitációja
63. Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat, Rendelőintézet korszerűsítése
64. Hagyományőrző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás
65. Szabadidős gyermekprogramok
66. Duna-parti kikötők rendezése
67. Duna part rekultiváció
68. Extrém park útjának kiépítése a Vágóhíd utcáig
69. Körforgalmú csomópont építése
70. Sárosi bekötőút felújítása
71. Csónakház felújítása, átépítése
72. Sportcsarnok fejlesztése
73. Teniszpályák fejlesztése
74. Extrém park fejlesztése
75. Dunai ökoturisztikai fejlesztések
76. Barnamezős területek rehabilitálása: Selyemgyár
77. Barnamezős területek rehabilitálása: Tímár utca tömb
78. Barnamezős területek rehabilitálása (a volt francia pékség területén), Kossuth L. u. 35., 47. zöldterület, játszótér, park kialakítása.
79. Kihasztnálatlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása
80. Napelem telep létrehozása
81. Energiafű, biomassa előállítása közmunkában
82. Könyvtár fejlesztése
83. Kórház úti sporttelep fejlesztése
84. Újvárosi sporttelep fejlesztése, az IAAF előírásainak megfelelő futópálya létesítése, tornacsarnok építése a gimnázium és a tömegsport számára
85. Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
86. Oktatási intézmények felújítása
87. Köztemetők felújítása
88. Vásártér fejlesztése, közművesítés
89. Vízbázis védelmi feladatok ellátása, vízbázis növelése
90. Nemzetiségi házak felújítása
91. Duna-parti pavilonok létesítése
92. Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése
93. Felhagyott szemételepek hasznosítása (biogáz telep, napelem telep)
94. Barnamezős területek rehabilitálása: Székgyár
95. Barnamezős területek rehabilitálása: Budapesti országúton lévő iparterület
96. Szociális bér lakások felújítása, vásárlása
97. Ökoturisztikai látogatóközpont létesítése a Szabadság-zátony revitalizációjához kapcsolódóan
98. A mohácsi ipari park bővítése
99. Mezőgazdasági és élelmiszer feldolgozó üzemek létesítése Mohácson
100. Biogáz hasznosítás
101. Közmunka program keretében működő kertészet bővítése, fejlesztése
102. Pincék, pincesorok fejlesztése, borturisztikai, gasztronómiai programok feltételeinek javítása

103. Infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése, elektromos ellátórendszer korszerűsítése
104. A volt kenyérgyár területén a barnamező felszámolása közösségi funkció létesítésével
105. A Mohácsi Kórház fejlesztése
106. Uszoda fejlesztése, rekonstrukciója
107. 1-2 MW kapacitású biomassza kazán létesítése a távhőszolgáltatáshoz kapcsolódóan
108. Mohácsi uszodához kapcsolódóan új termálkút fúrása
109. Napelemes rendszer kiépítése "Kanizsai Dorottya Múzeum"
110. Napelemes rendszer kiépítése "Busóudvar"
111. Önkormányzati tulajdonú vállalkozások kezelésében lévő ingatlanok fejlesztése, korszerűsítése
112. Duna Irodaház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
113. Lábasház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
114. 51151 sz. (Kandai) út fejlesztése
115. 5121 sz. (Budapesti) országút fejlesztése
116. 5107 sz. (Nagybaracska) út fejlesztése
117. Duna parti védmű, mederrézsű rekonstrukciója
118. Kerékpártárolók, parkolók létesítése
119. Fő utak melletti kerékpárutak helyreállítása, építése
120. Árvízi töltésen lévő sorompók kerékpárosok számára átjárhatóvá tétele
121. Töltéskorona szilárd burkolatának kiépítése, javítása
122. Használaton kívüli önkormányzati létesítmények és környezetük közösségi célú rekonstrukciója
123. Felhagyott Kossuth óvoda és környezete közösségi célú rekonstrukciója
124. MHSZ épületének és környezetének közösségi célú rekonstrukciója
125. Busóudvar továbbfejlesztése
126. Busójárás színtereinek fejlesztése, korszerűsítése
127. Busójárás eszközállományának bővítése, fejlesztése (hang, fénytechnika... stb.)
128. Szerb templom épületének rekonstrukciója
129. EUROVELO hálózathoz csatlakozó kerékpárutak fejlesztése
130. Óvodák energiahatékonysági korszerűsítése
131. Sárhádi szegregátum teljes úthálózatának korszerűsítése
132. Újvárosi szegregátum teljes úthálózatának korszerűsítése
133. Déli városrész szegregátumainak teljes úthálózatának korszerűsítése
134. Mohács sziget (Porond 1,2) területének infrastrukturális fejlesztése
135. Kerékpárút hálózat fejlesztése (Ipari park, Szőlőhegy, Lakó park, Mohácsi-sziget)
136. Sokac rév feljárójának fejlesztése, partvédelem
137. Autóbuszállomás területének rekonstrukciója, buszvárók felújítása, turistabusz parkolók kialakítása
138. Felhagyott Korsós óvoda és környezete közösségi célú rekonstrukciója

Az egyes projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolatát az alábbi ábra szemlélteti: (Amennyiben egy projektcsomag vagy projekt több célhoz is kapcsolódik, a projekt száma minden érintett célnál megjelenik.)

3.1-1. táblázat: Középtávú városi célok és a projektek kapcsolata projekttypusonként

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	<i>Ipari park, Iparterület fejlesztése:</i> 3,4, 16, 37, 43, 79, 94, 95, 98, 99	<i>Közlekedési infrastruktúra fejlesztése:</i> 31,32,37 <i>Közmű infrastruktúra fejlesztése:</i> 16,37 <i>Energiahatékonyság növelése, megújuló energia-források hasznosítása:</i> 43,80 <i>Barnamezős területek felszámolása:</i> 76, 77, 93, 94, 95	<i>Ipari Park:</i> 3,4,5,16,43,98, 99	103
T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	<i>Mohácsi Busójárás:</i> 19,28,125,126,127	<i>Közlekedési infrastruktúra fejlesztése:</i> 66 <i>Turisztikai fejlesztések:</i> 6,7,8,15, 19,28,57,61,64,91,92,97, 102,125,126	<i>Belváros:</i> 15,19,20,28,61,90,95,125,126, 127,128 <i>Duna-part:</i> 8,67,79,91	18
T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.		<i>Intézményhálózat korszerűsítése:</i> 42,48,82 <i>Zöld-, sport- és rekreációs területek fejlesztése:</i> 40,59,65,71,72,73,74,75,79,83,84,106	<i>Belváros:</i> 20,48,59,82,90 <i>Duna-part:</i> 71,75,79, 93, 106	90
T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az	<i>Egészségügyi és szociális ellátórendszer, intézményhálózat fejlesztése:</i> 9,10,13,42,46,47,50,63, 105	<i>Intézményhálózat korszerűsítése:</i> 46,47,50,51,63,86,105		

egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.				
T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	<i>Egészségügyi és szociális ellátórendszer, intézményhálózat fejlesztése:</i> 9,10,46,47,50	<i>Intézményhálózat korszerűsítése:</i> 9,10,46 <i>Szociális biztonság:</i> 9,46,49,42,96,101		62,81
T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	<i>Mohács elérhetőségének javítása:</i> 1,2,3	<i>Közlekedési infrastruktúra fejlesztése:</i> 1,2,3,21,29,30,31,32,68,69,70,85,92 114,115,116,118,119,120,121,129,131 132,133,135,136,137	<i>Duna-part:</i> 1,21,66 <i>Ipari Park:</i> 3	
T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés	<i>Közüntézmények épületenergetikai fejlesztése:</i> 9,11,12,13,14,22,23,33,45,51, 105,58,109,110,130 <i>Lakópark fejlesztés:</i> 38. <i>Megújuló energiák hasznosítása:</i> 27,80,100, 108 <i>Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése,</i>	<i>Intézményhálózat korszerűsítése:</i> 39, 111, 122, 123, 124, 138 <i>Sport- és rekreációs területek fejlesztése:</i> 40 <i>Közmű infrastruktúra fejlesztése:</i> 24,25,26, 36,37,38,41,52,55,56,88, 134 <i>Energiahatékonyság növelése, megújuló energia-források hasznosítása:</i> 11,12,13,14,22,23,27,33,44,45,53,	<i>Belváros:</i> 14,39,58,61,76,77,78,104 <i>Duna-part:</i> 45,79,87,117 <i>Ipari Park:</i> 80,88,93,94,95	17,34,35,87,89,103

	<i>fejlesztése:</i> 39.	54,58,60,81,89,100,105,107,109, 110,112,113,130 <i>Barnamezős területek felszámolása:</i> 76,77,78,79,93,94,95,104		
T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.	<i>Mohácsi Busójárás:</i> 19,28,125,126,127 <i>Duna parti rehabilitáció:</i> 66,67,71,91	<i>Turisztikai fejlesztések:</i> 6,7,19,97,126	<i>Belváros:</i> 19,39 <i>Duna-part:</i> 1,8,21,66,67,91 <i>Ipari Park:</i> 3,4	

3.2 KULCSPROJEKTEK

Mohács 2015-2023 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei - amelyek a középtávú célok elérése érdekében megfogalmazott legfontosabb beavatkozások – az alábbiak:

3.2.1 K1. Mohácsi Busójárás

A program célja az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáján szereplő Busójárás szervezésének és lebonyolításának, valamint a rendezvény-helyszínek infrastruktúrájának fejlesztése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 19. Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- 28. Deák tér, Kóló tér fejlesztése
- 125. Busóudvar továbbfejlesztése
- 126. Busójárás színtereinek fejlesztése, korszerűsítése
- 127. Busójárás eszközállományának bővítése, fejlesztése (hang, fénytechnika... stb.)

A program megvalósulása a középtávú tematikus célokhoz kapcsolódva elősegíti Mohács versenyképes turisztikai célterületté válását, ezen keresztül növeli a város hazai és nemzetközi ismertségét és elismertségét.

3.2.2 K2. Mohács elérhetőségének javítása

A program célja a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével erősíteni a város hazai és nemzetközi gazdasági és kereskedelmi pozícióit, illetve megteremteni az eddig hiányzó közúti kapcsolatot a Szigeti városrészszel.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 1. Mohácsi Duna-híd építése
- 2. 57. sz. főút M6/M60 és Mohács közötti szakaszának kapacitásnövelése négy nyomúsítással vagy gyorsítósávval
- 3. Közforgalmú Kikötő létesítése

A program megvalósulása a középtávú tematikus célokhoz kapcsolódva a város elérhetőségének javulásával elősegítheti munkahelyteremtő beruházások Mohácsra települését, a turizmus, mint gazdasági ágazat és mint kapcsolatnövelő és -erősítő tényező erősödését.

A mohácsi Duna-híd megépítése illeszkedik az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 97/2005.(XII.25.) Országgyűlési határozathoz, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium 2003-2015 időtartamra tervezett Közlekedéspolitikájához (2. Fejlődés közlekedési módonként). A fejlesztés szerepel az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben, a Baranya Megye Területrendezési Tervéről szóló 9/2005.(V.12.) Közgyűlési rendeletben (5.4 Közlekedési hálózatok és építményeik), valamint Mohács Város hosszú távú fejlesztési koncepciójában és rendezési tervében.

Baranya megye és a Dél-dunántúli régió a területfejlesztési koncepcióiban, programjaiban az elmúlt 15 év során következetesen szerepeltette a mohácsi Duna-híd építését.

A tervezett projektet földrajzilag közvetlenül érintő és helyéül szolgáló Mohács városa - Budapesthez hasonlóan - a Duna két partján terül el, amely vidéki és országos viszonylatban egyaránt egyedülálló földrajzi adottság. A két part közötti összeköttetést jelenleg állandó kompközlekedés biztosítja, amely nemcsak a helyi lakosság közlekedését bonyolítja le, hanem a Baranya-háromszög, valamint az Alföldről érkező átmenő forgalmat is.

A projekt által érintett mohácsi kistérség jelentős kihasznált és még ki nem aknázott gazdasági potenciállal rendelkezik, komoly fejlesztések zajlanak a térség gazdasági versenyképességének fejlesztése, valamint a munkanélküliség arányának csökkentése érdekében.

A kistérség fejlődését azonban nagy mértékben gátolja a közúti infrastruktúra, így közvetlen elérhetőségének elmaradottsága, amely nagy mértékben nehezíti annak tökevonzó-képességét.

Mindezen tényezőket összevetve a tervezett Duna-híd építése gazdaságilag serkentő hatással lenne mind helyi, mind térségi, valamint országos szinten: összeköttetést teremtve a Dél-Dunántúli és a Dél-Alföldi régiók között, illetve a határon túli, déli megyékkel.

Az 57-es számú főút autópálya és Mohács közötti szakasza kanyargós, szintbeli különbségekkel terhelt, ettől rendkívül balesetveszélyes, még a 11,5 tonna tengelyterhelésnek sem felel meg. Ugyanakkor az M6-os autópályán Horvátország és Bosznia felé haladó teherforgalom ezen az útszakaszon keresztül tudja megközelíteni az udvari határátkelőhelyet.

Ugyanez az útszakasz vezet a rendezési terv szerint a mohácsi Duna-hídra és köti át ezáltal az M6-os autópályát a Duna túloldalával. Az M6-os autópálya több mint 150 km-en a Duna mellett halad és a területfejlesztő hatását csak egyoldalúan lesz képes kifejtetni a déli szakaszán, ha nem kötik át a mohácsi Duna-híddal Baranya megye Dunától keleti részére és Bács-Kiskun megye déli régiójába.

A mohácsi szigeten terül el Mohács közigazgatási területének 59 %-a, és él a Duna túloldalán több ezer ember, aki életvitelszerűen rendszeresen kel át a Dunán. Rendkívüli magas vízállás esetén - mint ebben az évben is - ezek az emberek Duna híd híján elzáródnak munkahelyüktől, iskolától, hivataloktól és az egészségügyi ellátó intézményektől. Ebben az évben lezárásra került a bajai Duna-híd is, egyrészt azért mert víz alá került a rávezető út, másrészt a Gemenci vadállomány védelme érdekében, így a Mohács szigeten élő emberek hosszú ideig elzáródtak a várostól. A Szerbiából és a Balkán felől is a forgalom egy jelentős része Dél-Magyarországon keresztül vezet nyugat Európa felé. Ezen forgalom számára is fontos lenne a mohácsi Duna-híd, nem beszélve az autópálya Mohács szigetre, Bács-Kiskun megye déli részére gyakorolt területfejlesztő hatásáról és a turizmus potenciális fejlődéséről.

A mohácsi Duna-híd jelentősége messze túlmutat a városi igényeken, lehetőségeken, szükségleteken. Ezt igazolja az is, hogy a mohácsi komp forgalma jelentősen meghaladja a szekszárdi Duna híd forgalmát. Mindezek ellenére a létszükségletet jelentő komp működtetése veszteséges, csak a központi költségvetés jelentős támogatása mellett tartható fenn.

A területrendezési terv szerint a Duna-hídról levezető út a szigeti települések, településrészek mellett halad el közvetlenül, így teljes egészében kiszolgálja azokat. A mohácsi Duna-híd amellyel hogy jelentős fejlődést hozna a Baranya és Bács-Kiskun megye Dunától keletre eső déli régiójának, a jóval jobb logisztikai feltételek miatt gazdaságosabbá is tenné ezen területek mezőgazdasági vállalkozásainak működését, működtetését.

A városon belüli hiányzó közúti kapcsolat megteremtésével javulnak a munkába járás feltételei. Mindezeken keresztül nő a foglalkoztatottság, a város bevételei, ezáltal a lakosság életszínvonala emelkedik. A több munkalehetőség és a javuló életminőség elősegítheti az elvándorlás megállítását, a népességszám gyarapodását.

3.2.3 K3. Ipari park, Iparterület fejlesztése

A program célja a helyi gazdaság fejlesztése a logisztikai ágazat erősítésével, az ipari park infrastruktúrájának fejlesztésével és barnamezős, kihasználatlan területek újrahasznosításával.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 3. Közforgalmú Kikötő létesítése
- 4. Mohács Logisztikai Szolgáltató Központ létesítése
- 16. Ipari park meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése
- 37. Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése
- 43. A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése
- 79. Kihasználatlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása
- 94. Barnamezős területek rehabilitálása: Székgyár
- 95. Barnamezős területek rehabilitálása: Budapesti országúton lévő iparterület
- 98. A mohácsi Ipari park bővítése
- 99. Mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek létesítése Mohácson

A program részét képező fejlesztések a tematikus célokhoz kapcsolódva hozzájárulnak a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítéséhez, a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, új, minőségi munkahelyek létrehozásához, ezáltal a fiatalok helyben tartásához és a népesség számának növekedéséhez.

3.2.4 K4. Egészségügyi és szociális ellátórendszer, intézményhálózat fejlesztése

A program célja a városban található, időseket ellátó, bentlakásos intézmények korszerűsítése és bővítése, a szociális ellátórendszerhez tartozó egyéb intézmények fejlesztése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 9. Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesiéssel, parkosítással
- 10. Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése
- 13. A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó épületének komplex épületenergetikai fejlesztése
- 42. Bölcsőde fejlesztése
- 46. Családsegítő központ fejlesztése
- 47. Védőnői központ fejlesztése (egészség ház)
- 50. Gyermekelemzés feltételeinek javítása, korszerűsítése
- 63. Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat korszerűsítése
- 105. A Mohácsi Kórház fejlesztése

A program megvalósulása a tematikus célokhoz kapcsolódva hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához, a növekvő arányú időskorúak minőségi ellátásának biztosításához, a szociális biztonság megteremtéséhez.

3.2.5 K5. Lakópark fejlesztés

A program célja új építési telkek kialakításának előkészítése az út- és közmű infrastruktúra fejlesztésével.

A programhoz kapcsolódó projektek:

- 38. *Lakópark infrastruktúrájának fejlesztése*

A program megvalósulásával létrejövő változatos, és megfelelően szabályozott telek-kínálat hozzájárul a vonzó épített környezet kialakításához, a népességszám növekedéséhez.

3.2.6 K6. Megújuló energiaforrások hasznosítása

A program célja a város területén elérhető megújuló energiaforrások (termálvíz, napenergia és biogáz) kiaknázása termálkút fúrásával, illetve a felhagyott szeméttelp területén napelem telep létrehozásával.

A programhoz kapcsolódó projektek:

- 27. *Termálvíz hőhasznosítása*
- 80. *Napelem telep létrehozása*
- 100. *Biogáz hasznosítás*
- 107. 1-2 MW kapacitású biomassza kazán létesítése a távhőszolgáltatáshoz kapcsolódóan

A program megvalósulása esetén lehetőség nyílik a városi intézmények energiahatékonyságának növelésére, fenntartási költségeinek, ezáltal az önkormányzat kiadásainak csökkentésére. A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a fenntartható energiagazdálkodás megteremtéséhez.

3.2.7 K7. Duna-parti rehabilitáció

A program célja a folyópart város-menti szakaszának rendezése egységes arculatú kikötők, rendezett parti sáv kialakításával, a töltés védett oldalán lévő, kapcsolódó épületállomány fejlesztésével, illetve új, funkcióbővítő építmények elhelyezésével.

A programhoz kapcsolódó projektek:

- 21. *Kompok- révek, komplejárók felújítása és a biztonságos kikötés feltételeinek javítása*
- 66. *Duna-parti kikötők rendezése*
- 67. *Duna part rekultiváció*
- 71. *Csónakház felújítása, átépítése*

- 91. *Duna-parti pavilonok létesítése*
- 136. *Sokac rév feljárójának fejlesztése, partvédelem*

A program megvalósulása a tematikus célokhoz kapcsolódva hozzájárul az épített és táji környezet javításához, a Duna és partja, mint a város egyik meghatározó turisztikai célterülete arculati és funkcióbővítő fejlesztéséhez.

3.2.8 K8. Közintézmények épületenergetikai fejlesztése

A program célja a város fontos intézményeinek épületenergetikai fejlesztése elsősorban hőszigeteléssel, nyílászáró-cserével, a fűtési és hűtési rendszer korszerűsítésével.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 9. Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesítéssel, parkosítással
- 11. *Pándy Kálmán Otthon energiahatékonysági program, megújuló energiaforrás hasznosításával*
- 12. *MTE pálya épületének energetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával*
- 13. *A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó, Rendelőintézet épületének komplex épületenergetikai fejlesztése*
- 14. *Városháza felújítása, energetikahatékonysági fejlesztése*
- 22. *Sportcsarnok energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése*
- 23. *Napelemes rendszer kiépítése "Ifjúsági Centrum"*
- 33. *Völgyesi J. Művelődési Ház energetikai korszerűsítése*
- 45. *Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése*
- 51. Óvodák rekonstrukciója
- 58. *Mozi épületének korszerűsítése (napenergia hasznosítással)*
- 86. *Oktatási intézmények felújítása*
- 105. *A Mohácsi Kórház fejlesztése*
- 107. 1-2 MW kapacitású biomassza kazán létesítése a távhőszolgáltatáshoz kapcsolódóan
- 108. *Mohácsi uszodához kapcsolódóan új termálkút fúrása*
- 109. *Napelemes rendszer kiépítése "Kanizsai Dorottya Múzeum"*
- 110. *Napelemes rendszer kiépítése "Busóudvar"*
- 130. *Óvodák energiahatékonysági korszerűsítése*

A közintézmények épületenergetikai fejlesztése által csökkennek a működtetési költségek, ezáltal az önkormányzat kiadásai. A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a fenntartható energiagazdálkodás megteremtéséhez.

3.2.9 K9. Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése

A program célja városban régóta hiányzó kereskedelmi létesítmény megépítése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 39. *Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése*

A program megvalósulása esetén a piaci árusítás rendezett keretek közé kerül. Az árusítás feltételeinek javulásával várhatóan emelkedik a városban és térségében élő, a piacon árusító helyi őstermelők száma, ezáltal növekszik jövedelemtermelő lehetőségük. A rövid élelmiszerlánc erősödése hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához. Az új vásárcsarnok új szintet jelent a város kereskedelmi palettáján, sikeres működése akár a turizmus fejlődését is magával hozhatja.

3.3 HÁLÓZATOS PROJEKTEK

Mohács 2015-2023 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei – amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város jelentős részére kiterjednek – az alábbiak:

3.3.1 H1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése

A program célja a város közúti és vízi elérhetőségének javítása, a közösségi közlekedés fejlesztése, a kerékpárút-hálózat bővítése, valamint a város útjainak és járdáinak folyamatos felújítása, hiányzó útszakaszok kiépítése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 1. Mohácsi Duna- híd építése
- 2. 57. sz. főút M6/M60 és Mohács közötti szakaszának kapacitásnövelése négy nyomúsítással vagy gyorsítósávval
- 3. Közforgalmú Kikötő létesítése
- 21. Kompok- révek felújítása
- 29. Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- 30. Mohács város buszmegállók fejlesztése
- 31. Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló kerékpárút fejlesztés
- 32. Szigeti városrész kerékpárút építése
- 37. Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése
- 66. Duna-parti kikötők rendezése
- 68. Extrém park útjának kiépítése a Vágóhíd utcáig
- 69. Körforgalmú csomópont építése
- 70. Sárosi bekötőút felújítása
- 85. Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- 92. Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése
- 114. 51151 sz. (Kandai) út fejlesztése
- 115. 5121 sz. (Budapesti) országút fejlesztése
- 116. 5107 sz. (Nagybaracska) út fejlesztése
- 118. Kerékpártárolók, parkolók létesítése
- 119. Fő utak melletti kerékpárutak helyreállítása, építése
- 120. Árvízi töltésen lévő sorompók kerékpárosok számára átjárhatóvá tétele
- 121. Töltéskorona szilárd burkolatának kiépítése, javítása
- 129. EUROVELO hálózathoz csatlakozó kerékpárutak fejlesztése
- 131. Sárhádi szegregátum teljes úthálózatának korszerűsítése
- 132. Újvárosi szegregátum teljes úthálózatának korszerűsítése
- 133. Déli városrész szegregátumainak teljes úthálózatának korszerűsítése
- 135. Kerékpárúthálózat fejlesztése (Ipari park, Szőlőhegy, Lakó park, Mohácsi-sziget)
- 136. Sokac rév feljárójának fejlesztése, partvédelem
- 137. Autóbuszállomás területének rekonstrukciója, buszvárók felújítása, túristabusz parkolók kialakítása

A város elérhetőségének javulása elősegítheti a gazdaság fejlesztését mind az ipari, mind a logisztikai, mind pedig a turisztikai ágazatban. A program megvalósulása hozzájárul a magas színvonalú térségi és városi közlekedés megteremtéséhez, ezáltal a munkába járás feltételeinek javításán keresztül a gazdaság fejlesztéséhez. A kerékpárút hálózat fejlesztése a környezetbarát közlekedési módok növelésével hozzájárul a környezeti terhelés csökkentéséhez. A városi út- és járda hálózat felújítása hozzájárul a vonzó épített környezet kialakításához, ezáltal közvetve a népességszám gyarapodásához.

3.3.2 H2. Intézményhálózat korszerűsítése

A program célja a város szociális, oktatási, egészségügyi, kulturális és művelődési intézményeinek korszerűsítése és bővítése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 9. *Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesítéssel parkosítással*
- 10. *Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése*
- 39. *Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése*
- 42. *Bölcsőde fejlesztése*
- 46. *Családsegítő központ fejlesztése*
- 47. *Védőnői központ fejlesztése (egészségház)*
- 48. *Szabadtéri színpad korszerűsítése*
- 50. *Gyermekélelmezés feltételeinek javítása, korszerűsítése*
- 51. *Óvodák rekonstrukciója*
- 63. *Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat, Rendelőintézet korszerűsítése*
- 82. *Könyvtár fejlesztése*
- 86. *Oktatási intézmények felújítása*
- 105. *A Mohácsi Kórház fejlesztése*
- 111. *Önkormányzati tulajdonú vállalkozások kezelésében lévő ingatlanok fejlesztése, korszerűsítése*
- 122. *Használaton kívüli önkormányzati létesítmények és környezetük közösségi célú rekonstrukciója*
- 123. *Felhagyott Kossuth óvoda és környezete közösségi célú rekonstrukciója*
- 124. *MHSZ épületének és környezetének közösségi célú rekonstrukciója*
- 128. *Szerb templom épületének rekonstrukciója*
- 138. *Felhagyott Korsós óvoda és környezete közösségi célú rekonstrukciója*

Az intézményhálózat korszerűsítése a középtávú tematikus célokhoz kapcsolódva hozzájárul a szociális biztonság megteremtéséhez, a lakosság egészségi állapotának javításához, valamint az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javításához. Az oktatási létesítmények fejlesztése, a kulturális és művelődési intézmények korszerűsítése hozzájárul a minőségi élet megteremtéséhez.

3.3.3 H3. Közmű infrastruktúra fejlesztése

A program célja a város elavult közműhálózati elemeinek rekonstrukciója és korszerűsítése, a belvíz elvezető rendszer fejlesztése, a szennyvízcsatorna hálózat bővítése, új lakó- és iparterületek infrastruktúrájának kiépítése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 16. Ipari park meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése
- 24. Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése
- 25. Szőlőhegy lakott területének szennyvíz csatornázása
- 26. Mohács szigeti városrész (Újmohács, Sárhát) szennyvízkezelése
- 36. Városi ivóvízhálózat korszerűsítése
- 37. Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése
- 38. Lakópark infrastruktúrájának fejlesztése
- 41. Parkok infrastruktúrájának fejlesztése
- 52. Távhővezeték fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével
- 55. Fogyasztói hőközpontok szétválasztása, mérés szerinti elszámolás
- 56. Távfűtéses társasházak fűtési rendszerének korszerűsítése
- 88. Vásártér fejlesztése, közművesítés
- 134. Mohács sziget (Porond 1,2) területének infrastrukturális fejlesztése

A program megvalósulása eredményeként létrejövő magas színvonalú infrastruktúra hozzájárul az épített környezet és a környezeti állapot javulásához, az ezen keresztül emelkedő életminőség a fiatalok helyben tartásához, ezáltal a népességszám gyarapodásához.

3.3.4 H4. Turisztikai fejlesztések

A program célja a turisztikai kínálat színesítése, a város meglévő turisztikai célterületeinek - elsősorban a Busójárás színterei, a Duna-part, valamint a vízi- és az ökoturizmus - fejlesztésével.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 6. Határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
- 7. Mohács, Szekszárd, Baja városok és Eszék, Batina, és Kopácsirét, határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
- 8. Duna parti sétány fejlesztése
- 15. Kanizsai Dorottya Múzeum állandó báziskiallítás támogatása
- 19. Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- 28. Deák tér, Kóló tér fejlesztése
- 57. Turisztika fejlesztése(marketing, promóció)
- 61. Fogadalmi emléktemplom tornyának megépítése
- 64. Hagyományörző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás
- 75. Dunai ökoturisztikai fejlesztések
- 91. Duna-parti pavilonok létesítése
- 92. Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése

- 97. Ökoturisztikai látogatóközpont létesítése a Szabadság-zátony revitalizációjához kapcsolódóan
- 102. Pincék, pincesorok fejlesztése; borturisztikai, gasztronómiai programok feltételeinek javítása
- 125. Busóudvar továbbfejlesztése
- 126. Busójárás színtereinek fejlesztése, korszerűsítése
- 127. Busójárás eszközállományának bővítése, fejlesztése (hang, fénytechnika... stb.)

A program megvalósulásával a város által kínált turisztikai termékpaletta bővül, ezáltal új munkahelyek jönnek létre, a város hazai és nemzetközi ismertsége nő.

3.3.5 H5. Zöld-, sport- és rekreációs területek fejlesztése

A program célja a városi zöldterületek rekonstrukciója, gyermek és felnőtt játszóterek kialakítása és bővítése, sportlétesítmények fejlesztése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 40. Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- 59. Köztéri szobrok, műalkotások létesítése
- 71. Csónakház felújítása, átépítése
- 72. Sportcsarnok fejlesztése
- 73. Tenispályák fejlesztése
- 74. Extrém park fejlesztése
- 79. Kihaszírtatlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása
- 83. Kórház úti sporttelep fejlesztése
- 84. Újvárosi sporttelep fejlesztése
- 106. Uszoda fejlesztése, rekonstrukciója
- 108. Mohácsi uszodához kapcsolódóan új termálkút fúrása

A sport és rekreációs fejlesztések által javulhat a lakosság egészségi állapota, aktivizálódik a közösségi élet. A megújított parkok és játszóterek hozzájárulnak a vonzó településkép kialakulásához.

3.3.6 H6. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások hasznosítása

A program célja a városi intézményhálózat energetikai fejlesztése az energiahatékonyság növelésével, megújuló energiaforrások hasznosításával.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

- 11. Pándy Kálmán Otthon energiahatékonysági program, megújuló energiaforrás hasznosításával
- 12. MTE pálya épületének energetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával
- 13. A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó épületének komplex épületenergetikai fejlesztése
- 14. Városháza felújítása, energetikahatékonysági fejlesztése
- 22. Sportcsarnok energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
- 23. Napelemes rendszer kiépítése "Ifjúsági Centrum"
- 27. Termálvíz hőhasznosítása
- 33. Völgyesi J. Művelődési Ház energetikai korszerűsítése
- 43. A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése

- 44. Termálvíz gyógyhatásának hasznosítása
- 45. Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése
- 53. Napenergia hasznosítás használati melegvíz előállítására
- 54. Napenergia hasznosítás villamos energia előállítására
- 58. Mozi épületének korszerűsítése (napenergia hasznosítással)
- 60. Bérlakások felújítása, energetikai korszerűsítése
- 80. Napelem telep létrehozása
- 100. Biogáz hasznosítás
- 105. A Mohácsi Kórház fejlesztése
- 107. 1-2 MW kapacitású biomassza kazán létesítése a távhőszolgáltatáshoz kapcsolódóan
- 109. Napelemes rendszer kiépítése "Kanizsai Dorottya Múzeum"
- 110. Napelemes rendszer kiépítése "Busóudvar"
- 112. Duna Irodaház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
- 113. Lábasház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
- 130. Óvodák energiahatékonysági korszerűsítése

A program megvalósulása esetén az energiahatékonyság növelésével csökken a város intézmény-hálózatának fenntartási költsége, ezáltal az önkormányzat kiadásai is. A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a fenntartható energiagazdálkodás megteremtéséhez.

3.3.7 H7. Barnamezős területek újrahasznosítása

A program célja a belvárosban és az iparterületen található alulhasznosított területek felszámolása és újrahasznosítása.

A programhoz kapcsolódó projektek:

- 76. Barnamezős területek rehabilitálása: Selyemgyár
- 77. Barnamezős területek rehabilitálása: Tímár utca tömb
- 78. Barnamezős területek rehabilitálása (a volt francia pékség területén), Kossuth L. u. 35., 47. zöldterület, játszótér, park kialakítása.
- 79. Kihasztnátlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása
- 93. Felhagyott szemételepek hasznosítása (biogáz telep, napelem telep)
- 94. Barnamezős területek rehabilitálása: Székgyár
- 95. Barnamezős területek rehabilitálása: Budapesti országúton lévő iparterület
- 104. A volt kenyérgyár területén a barnamező felszámolása, közösségi funkció létesítésével

A program megvalósulása a középtávú tematikus célokhoz kapcsolódva elősegíti az épített környezet, a természeti és a környezeti állapot javítását. Az iparterületi barnamezős területek újrahasznosítása következtében új munkahelyek jönnek létre, ezáltal nő a lakosság életszínvonala. A belvárosi barnamezős területek megszüntetésével létrejövő új közösségi és lakóterek javítják a városképet, ezáltal a lakosság közérzetét, amely hozzájárulhat az elvándorlás csökkentéséhez.

3.3.8 H8. Szociális biztonság

A program célja a város szociális intézményeinek és ellátó rendszerének fejlesztése.

A programhoz kapcsolódó projektelemek:

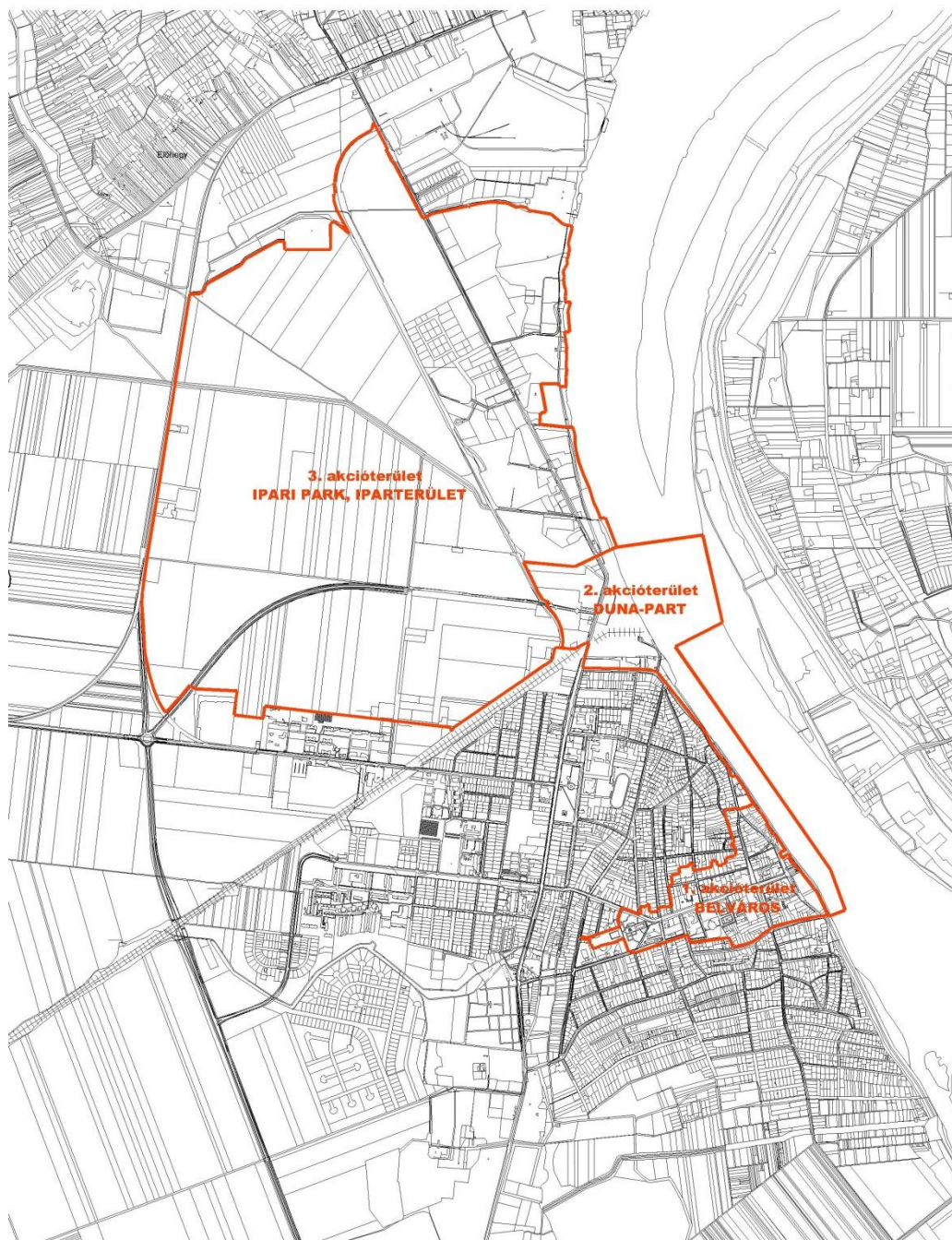
- *9. Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesítéssel parkosítással*
- *10. Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése*
- *42. Bölcsőde fejlesztése*
- *46. Családsegítő központ fejlesztése*
- *47. Védőnői központ fejlesztése (egészségház)*
- *49. Közmunka program telephely és infrastruktúra fejlesztés*
- *96. Szociális bérlekások felújítása, vásárlása*
- *101. Közmunka program keretében működő kertészet bővítése, fejlesztése*

A szociális és humán szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a szociális biztonság megteremtéséhez, a szegregáció megállításához, a leszakadó rétegek felzárkóztatásához.

3.4 AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK

3.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületeken végbemenő fejlesztések egymással összehangoltan valósulnak meg, céljuk a belvárosban az intézményhálózat fejlesztése és barnamezős területek újrahasznosítása, a Duna-parton turisztikai fejlesztések, az ipari parkban a gazdaságfejlesztés.

A Mohács területén lehatárolt akcióterületek

3.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

3.4.2.1 A1. Belváros – 1. akcióterület

A Belváros akcióterülethez tartozik a Szabadság utca a Bakács utcától a Duna-partig, az Eötvös utca, a Szentháromság utca a Kisfaludy utcától a Gőzhajó utcáig, a Kisfaludy utca, a Szent János utca, a Szent Mihály tér, a Mészáros utca, a Tímár utca, a Kígyó utca, a Városház utca, a Széchenyi tér, a Bensheim tér, az Arany János utca és a Rákóczi utca Szabadság és Szent István utcák közötti szakasza, a Deák tér, valamint a Gőzhajó utca északi oldala a Duna-parttól a Szent István utcáig.

A városközpontban tervezett fejlesztések célja a városi intézményhálózat fejlesztése a meglévő intézmények korszerűsítésével illetve bővítésével, a Busójárás helyszíneinek fejlesztése, valamint barnamezős területek újrahasznosítása.

Az akcióterülethez kapcsolódó projektelemek:

- 14. Városháza felújítása, energetikahatékonysági fejlesztése
- 15. Kanizsai Dorottya Múzeum állandó báziskiallítás támogatása
- 19. Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása
- 20. Az 1914- es I. Világháborús Emlékmű felújításának támogatása
- 28. Deák tér, Kóló tér fejlesztése
- 39. Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése
- 48. Szabadtéri színpad korszerűsítése
- 58. Mozi épületének korszerűsítése (napenergia hasznosítással)
- 59. Köztéri szobrok, műalkotások létesítése
- 61. Fogadalmi emléktemplom tornyának megépítése
- 76. Barnamezős területek rehabilitálása: Selyemgyár
- 77. Barnamezős területek rehabilitálása: Tímár utca tömb
- 82. Könyvtár fejlesztése
- 85. Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- 90. Nemzetiségi házak felújítása
- 104. A volt kenyérgyár területén a barnamező felszámolása, közösségi funkció létesítésével
- 109. Napelemes rendszer kiépítése "Kanizsai Dorottya Múzeum"
- 137. Autóbuszállomás területének rekonstrukciója, buszvárók felújítása, turistabusz parkolók kialakítása
- 112. Duna Irodaház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése
- 125. Busóudvar továbbfejlesztése
- 126. Busójárás színtereinek fejlesztése, korszerűsítése
- 127. Busójárás eszközállományának bővítése, fejlesztése (hang, fénytechnika... stb.)
- 128. Szerb templom épületének rekonstrukciója

A Belváros akcióterületen tervezett intézmény fejlesztések megvalósulása elősegíti a tematikus célokhoz kapcsolódva a minőségi élet egyik alappillérét jelentő magas szintű kultúra és közművelődés megteremtését. Az intézmények energetikai korszerűsítése révén a város nagy lépést tesz a fenntartható energiagazdálkodás felé. Az alulhasznosított területek újrahasznosítása hozzájárul az épített környezet javításához, a vonzó városkép és arculat kialakításához. A turisztikai célpontok és

területek fejlesztésével Mohács versenyképes turisztikai célterületté válhat. A fejlett intézményhálózat, a vonzó településkép és a színvonalas program-kínálat elősegíti a fiatalok helyben maradását, ami a népesség gyarapodását eredményezi.

3.4.2.2 A2. Duna-part – 2. akcióterület

A Duna-part akcióterületbe tartozó területek a Budapesti országút a tervezett Duna-híd térségében, a vasútállomás területe, a Felszabadulás utca északi teleksora, a Felső Dunasor keleti oldala, az árvízvédelmi töltés védett oldala a Sokac-révtől a Gőzhajó utca vonaláig, valamint ugyanezen szakasz a folyó felől, az itt található kikötőkkel.

A Duna-parton tervezett fejlesztések célja a város elérhetőségének javítása Duna-híd megépítésével, a Duna-part rekultivációja, kikötőfejlesztések, turisztikai célú, funkcióbővítő fejlesztések, a területen található alulhasznosított MÁV-területek funkcióváltást követő újrahasznosítása, valamint a szerb temető felújítása.

Az akcióterülethez kapcsolódó projektelemek:

- 1. Mohácsi Duna- híd építése
- 8. Duna parti sétány fejlesztése
- 21. Kompok- révek, komplejárók felújítása és a biztonságos kikötés feltételeinek javítása
- 45. Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése
- 66. Duna-parti kikötők rendezése
- 67. Duna part rekultiváció
- 71. Csónakház felújítása, átépítése
- 75. Dunai ökoturisztikai fejlesztések
- 79. Kihasztnálatlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása
- 85. Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- 87. Köztemetők felújítása
- 91. Duna-parti pavilonok létesítése
- 106. Uszoda fejlesztése, rekonstrukciója
- 108. Mohácsi uszodához kapcsolódóan új termálkút fúrása
- 117. Duna parti védmű, mederrézsű rekonstrukciója
- 136. Sokac rév feljáromjának fejlesztése, partvédelem

A Duna-híd megvalósulásával nagyságrendekkel javul a város elérhetősége, amely elősegítheti munkahelyteremtő beruházások Mohácsra települését, a turizmus, mint gazdasági ágazat és mint kapcsolatnövelő és -erősítő tényező erősödését. A városon belüli hiányzó közúti kapcsolat megteremtésével, a kompok és a révek felújításával javulnak a munkába járás feltételei. A kikötők egységes arculatának kialakítása, a part rekultivációja, a tervezett ökoturisztikai fejlesztések, a Duna-parti pavilonok létesítése hozzájárul a város versenyképes turisztikai célterületté válásához. A kihasztnálatlan MÁV területek rekreációs célú hasznosítása révén javul a lakosság egészségi állapota és közérzete. A több munkalehetőség és a javuló életminőség elősegítheti az elvándorlás megállítását, a népességszám gyarapodását.

3.4.2.3 **A3. Ipari park, iparterület – 3. akcióterület**

Az Ipari park, iparterület akcióterület határai északon a vámudvar - Agrokémia telephely – iparvágány - Bóly Rt. kikötőjéhez vezető út vonala, keleten a Duna, délen a tervezett Duna-híd – vasút – Újvárosi lakótelep vonala, nyugaton pedig az 56 sz. főút.

Az akcióterületen tervezett fejlesztések célja közforgalmú kikötő és az ehhez kapcsolódó logisztikai bázis létesítése, új, munkahelyteremtő beruházások megvalósítása, illetve meglévő, barnamezős területek újrahasznosítása részben továbbra is ipari funkcióval, részben pedig a megújuló energiaforrások adta lehetőségek kiaknázása.

Az akcióterülethez kapcsolódó projektelemek:

- 3. Közforgalmú Kikötő létesítése
- 4. Mohács Logisztikai Szolgáltató Központ létesítése
- 5. Sertésvágóhíd létesítése Mohácson
- 16. Ipari park meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése
- 43. A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése
- 80. Napelen telep létrehozása
- 85. Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása
- 88. Vásártér fejlesztése, közművesítés
- 93. Felhagyott szeméttelpek hasznosítása (biogáz telep, napelen telep)
- 94. Barnamezős területek rehabilitálása: Budapesti országúton lévő iparterület
- 95. Barnamezős területek rehabilitálása: Székgyár
- 98. A mohácsi Ipari park bővítése
- 99. Mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek létesítése Mohácson

Az Ipari park, iparterület akcióterületen megvalósuló fejlesztések hozzájárulnak a tematikus célokhoz kapcsolódva a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítéséhez, a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, új, minőségi munkahelyek létrehozásához, ezáltal a fiatalok helyben tartásához és a népesség számának növekedéséhez. A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a fenntartható energiagazdálkodás megteremtéséhez.

3.5 **AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIA CÉLJAIHOZ**

A kulcsprojekteken, hálózatos, illetve akcióterületi projekteken kívül Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiája az alábbi, a település egésze szempontjából fontos (egyéb) projekteket tartalmazza:

- E1. - 17. Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
A projekt célja a szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek javítása
- E2. - 18. Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
A projekt célja 40 db térfigyelő kamera felszerelése Mohács város területén a közbiztonság javítása érdekében.

- E3. - 34. Szennyvíziszap kezelése
A projekt célja a keletkező szennyvíziszap víztelenítése, hasznosítása.
- E4. - 35. Szennyvíztisztító fejlesztése
A projekt célja a szennyvíztisztító teljes névleges kapacitáson való üzemeltetéséhez szükséges berendezések beszerzése és felújítása.
- E5. - 62. Újvárosi lakótelep szociális rehabilitációja
A projekt célja
  - társasházi lakások energiahatékony felújítása;
  - közterületek fejlesztése;
  - közösségfejlesztést és a szabadidő hasznos eltöltését elősegítő szolgáltatások, rendezvények;
  - bűnmegelőzést segítő programok;
  - munkaerőpiaci beilleszkedést elősegítő tevékenységek, képzési, oktatási programok ;
  - integrált településfejlesztési tevékenységekhez kapcsolódó helyi társadalmi akciók megszervezésének támogatása;
  - helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási, szemléletformáló akciók;
- E6. - 81. Energiafű, biomassza előállítása közmunkában
A projekt célja ártéri erdőművelés közmunkával.
- E7. - 87. Köztemetők felújítása
A projekt célja a temetők, ravatalozók fenntartása, korszerűsítése.
- E8. - 89. Vízbázis védelmi feladatok ellátása, vízbázis növelése
A projekt célja 2 db termelőkút létesítése az ivóvíz ellátás biztonságosabbá tétele érdekében.
- E9. - 90. Nemzetiségi házak felújítása
A projekt célja a nemzetiségi házak homlokzati és épületgépészeti felújítása.
- E10. - 103. Infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése, elektromos ellátórendszer korszerűsítése

3.6 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE

A tervezett fejlesztések 2015-2023 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések prioritási sorrendje és egymásra épülése alapján történik.

A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelynek ütemezése a teljes tervezési időszakot felöleli, ilyenek például a hálózatos projektek, valamint a kulcsprojektek. A tervezett beavatkozások indikatív ütemezését a 3.7 fejezet összefoglaló táblázata tartalmazza.

A projektek ütemezése a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján történt, figyelembe véve a tervezett fejlesztések:

- előkészítettségét;
- egymásra épülését;
- indokoltságát, szükségszerűségét;
- a társadalmi, környezeti és gazdasági hatását;
- lehetséges finanszírozhatóságát;
- a rendelkezésre álló önkormányzati saját erő nagyságát,
- a projekt típusokra jellemző korábbi projekt előkészítési és megvalósítási időigényre vonatkozó tapasztalatokat.

Amennyiben a fenti tényezőkben jelentősebb változások történnek, pl: fejlesztéseket lehetővé tevő pályázati felhívások a várt ütemezéstől eltérően jelennek meg, az ütemterv a változások figyelembevételével módosulhat.

3.7 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE

A stratégia alapját az európai uniós forrásokra épülő operatív programok céljai meghatározzák, ugyanakkor a stratégiakészítés idején még nem ismert, hogy mikor és milyen pályázati források válnak elérhetővé, mely kedvezményezetteknek, s milyen kritériumrendszernek kell megfelelni. Így csak azon projektek költségbevétele adott, ahol az előkészítés már előrehaladott stádiumban van, a többi projektnél a pályázati felhívások megjelenését követően kerülhet meghatározásra a pontos projekt tartalom és költségvetés. A stratégia kitér a magán befektetőkkel való szervezett és strukturált együttműködés lehetőségeire, de esetükben még inkább bizonytalan a források és kritériumok ismerete nélkül a várható beruházások ütemezése és volumene.

2014-2020 között a városfejlesztési beavatkozások finanszírozása elsősorban az európai uniós területi és ágazati operatív programokon keresztül valósulhat meg. A tervezett fejlesztések megvalósítása 2015-2023 között történhet meg. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése, az önkormányzat forrásainak várható rendelkezésre állása alapján lett kialakítva.

A 2014-2020 közötti EU-s támogatási időszakban a város szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program) források új eljárás szerinti felhasználása, melynek értelmében a 272/2014 (XI.05.) Korm. rendeletben meghatározott területi kiválasztási eljárásrend szerint a megyék Integrált Területi Programja (ITP) alapján történik a források lehívása a 1702/2014. (XII.3) Korm. határozatban rögzített forráskeret felhasználásával. (A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programokhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörében utalt források megoszlásáról szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat). A Kormányhatározat értelmében Baranya megye (a megyei jogú Pécs kivételével) 2014-2020 között 38,02 milliárd forintot használhat fel, amelynek prioritásait és intézkedésenkénti megoszlását az alábbi táblázat foglalja össze:

Prioritás	Intézkedés	Megyei forráskeret (milliárd Ft)	Megyei forráskeret (%)
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése (ERFA)	6,367	16,75
	1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés (ERFA)	3,395	8,93

	1.3 A gazdaságfejlesztési és munkaerő-mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés (ERFA)	2,434	6,40
	1.4 Foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (ERFA)	2,011	5,29
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1 Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés (ERFA)	7,035	18,50
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés (ERFA)	3,583	9,42
	3.2 Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése (ERFA)	5,984	15,74
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése (ERFA)	1,024	2,69
	4.2 A szociális alapszolgáltatások infrastrukturájának bővítése, fejlesztése (ERFA)	0,814	2,14
	4.3 Leromlott városi területek rehabilitációja (ERFA)	1,103	2,90
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1 Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi együttműködések (paktumok) – (ESZA)	2,813	7,40
	5.2 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (ESZA)	0,410	1,08
	5.3 Helyi közösségi programok megvalósítása (ESZA)	1,046	2,75
Mindösszesen		38,02	100

A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében Mohács a TOP forrásain túl a következő operatív programok bevonását, forrásfelhasználását tervezi:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (**GINOP**) egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektor fókuszált fejlesztése.
- A Környezeti és Energhatékonsági Operatív Program (**KEHOP**) célkitűzése, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.
- Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (**EFOP**) fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből

fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.

- A Vidékfejlesztési Program (**VP**) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (**IKOP**) elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.

Mindezeken túlmenően a város hazai forrásokat is bevonhat a fejlesztési elképzeléseik megvalósításába.

Mivel az elérhető források összetétele nem ismert még pontosan, az ITS ténylegesen végrehajtásra kerülő beavatkozásai sem azonosíthatóak. Az elérhető forrásokhoz kapcsolódó feltételek folyamatos figyelése, lehetőség szerinti alakítása és ez alapján a végrehajtandó projektek kiválasztása az ITS menedzselésének részét képezi.

Az előző alfejezetekben bemutatott kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek lehetséges finanszírozási forrását, költségét és ütemezését a következő, 3.2 táblázat mutatja be.

A 3.2 táblázat a 2014-2020 között megvalósítani tervezett projektek bővített listája, melynek részbeni teljesítése is elegendő ahhoz, hogy a város a stratégiai részben meghatározott céljait elérje. Ez azt is jelenti, hogy Mohács esetében - mivel indikatív listáról van szó - a potenciális ráfordításokat a 2014-2020-as tervezési időszak alatt a pályázati kiírások részletes ismerete, az azokban rögzített célok és kritériumrendszer szerint határozza meg az önkormányzat. A korábbi tervezési időszak tapasztalatai alapján azonban a város vezetése célszerűnek látja, hogy egy teljes projektportfólióval rendelkezzen, így a támogatásokra való pályázás folyamata jóval gyorsabbá és hatékonyabbá válhat.

3.7-1. táblázat: Mohács tervezett fejlesztései a finanszírozás lehetséges forrása, költsége és ütemezése szerint

ssz	projekt megnevezése	projektgazda	Finanszírozás lehetséges forrása	előkészítettségi fok	projekt kezdete	projekt vége	beruházási költség
1.	Mohácsi Duna- híd építése	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás	Tanulmányterv	2015	2020	20 milliárd Ft
2.	57- es sz. főút M6/M60 és Mohács közötti szakaszának kapacitásnövelése négy nyomúsítással vagy gyorsításával	Mohács Város Önkormányzata	IKOP 4	építési eng. terv EMT	2015	2019	5,5 milliárd Ft
3.	Közforgalmú Kikötő létesítése	Mohács Város Önkormányzata	GINOP 1. Kis és közép vállalkozások versenyképességének javítása	MT, Építési engedély, tervek, költség-haszon elemzés	2015	2019	7,3 milliárd Ft
4.	Mohács Logisztikai Szolgáltató Központ létesítése	Mohács Város Önkormányzata	GINOP 1. Kis és közép vállalkozások versenyképességének javítása	MT, Építési engedély, tervek, költség-haszon elemzés	2015	2019	1,3 milliárd Ft

5.	Sertésvágóhíd létesítése Mohácson	Vállalkozó	VP 3. Promoting food chain organisation, including processing and marketing of agricultural products, animal welfare and risk management in agriculture	tanulmány- terv, költség-haszon elemzés	2015	2020	18 milliárd Ft
6.	Határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt	Mohács Város Önkormányzata	Horvát-magyar CBC program	Tanulmánytervek, Költségbecslés, Műszaki leírás	2015	2020	250 MFt
7.	Mohács, Szekszárd, Baja városok és Eszék, Batina, és Kopácsirét, határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt	Mohács Város Önkormányzata	Horvát-magyar CBC program		2015	2020	2,5 milliárd Ft
8.	Duna parti sétány fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmány-tervek	2015	2019	300 MFt
9.	Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesítéssel parkosítással	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Építési engedély, gépészeti tervdokumentáció	2015	2016	450 MFt

10.	Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, építési engedély, gépészeti terv- dokumentáció	2015	2016	200 MFt
11.	Pándy Kálmán Otthon energiahatékonysági program, megújuló energiaforrás hasznosításával	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Építési engedély, gépészeti terv- dokumentáció, költség-haszon elemzés	2015	2017	600 MFt
12.	MTE pálya épületének energetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Építési engedély, gépészeti terv- dokumentáció, költség-haszon elemzés	2015	2016	200 MFt
13.	A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó épületének komplex épületenergetikai fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	MT, Építési engedély, Gépészeti terv- dokumentáció	2015	2016	200 MFt
14.	Városháza felújítása, energiahatékonysági fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Építési engedély, gépészeti terv- dokumentáció	2016	2017	200 MFt

15.	Kanizsai Dorottya Múzeum állandó báziskiallítás támogatása	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Szakmai Forgatókönyv	2015	2016	45 MFt
16.	Iparipark meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	EMT	2015	2016	100 MFt
17.	Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 3. Hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos fejlesztések	EMT	2015	2016	350 MFt
18.	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	MT	2015	2016	50 MFt
19.	Mohácsi Busójárás szervezése, lebonyolítása	Mohács Város Önkormányzata	GINOP 1. Kis és középvállalkozások versenyképességének javítása	MT	2016	2020	10 MFt/év
20.	Az 1914-es I. Világháborús Emlékmű felújításának támogatása	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	EMT, Látványterv, építési engedély	2015	2016	40 MFt

21.	Kompok- révek, komplejárók felújítása és a biztonságos kikötés feltételeinek javítása	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2016	2020	225 MFt
22.	Sportcsarnok energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Műszaki dokumentáció	2015	2016	60 MFt
23.	Napelemes rendszer kiépítése "Ifjúsági Centrum"	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Műszaki dokumentáció	2015	2016	50 MFt
24.	Mohács, mélyfekvésű területeinek vízrendezése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	előterv	2015	2017	635 MFt
25.	Szőlőhegy lakott területének szennyvíz csatornázása	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 2. Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	EMT, Tanulmányterv	2016	2020	400 MFt
26.	Mohács szigeti városrész (Újmohács, Sárhát) szennyvízkezelése	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 2. Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	EMT, Tanulmányterv	2016	2020	1 550 MFt

27.	Termálvíz hőhasznosítása	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	EMT, elvi vízjogi engedély	2016	2018	2,5 milliárd Ft
28.	Deák tér, Kóló tér fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmányterv	2016	2018	500 MFt
29.	Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmánytervek, EMT, Költségvetés	2016	2018	225 MFt
30.	Mohács város buszmegállók fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	MT, Tervdokumentáció	2015	2019	550 MFt
31.	Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló kerékpárút fejlesztés	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmánytervek	2015	2017	230MFt
32.	Szigeti városrész kerékpárút építése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmánytervek	2016	2018	200 MFt

33.	Völgyesi J. Művelődési Ház energetikai korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmánytervek	2015	2017	60 MFt
34.	Szennyvíziszap kezelése	BARANYA-VÍZ Zrt. Mohácsi üzemigazgatósága	KEHOP 2. Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	Tanulmánytervek	2016	2018	150 MFt
35.	Szennyvíztisztító fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 2. Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	Tanulmánytervek	2015	2019	400 MFt
36.	Városi ivóvízhálózat korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 2. Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	Tanulmánytervek	2015	2019	2,5 milliárd Ft
37.	Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmánytervek	2015	2016	800 MFt

38.	Lakópark infrastruktúrájának fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás	Engedélyezett tervdokumentáció, MT	2015	2019	1 200 MFt
39.	Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmánytervek	2015	2017	1 200 MFt
40.	Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmánytervek	2016	2017	340 MFt
41.	Parkok infrastruktúrájának fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmánytervek	2016	2019	80 MFt
42.	Bölcsőde fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmánytervek	2015	2016	30 MFt
43.	A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	EMT, Tanulmány-tervek, Költség-haszon elemzés, Költségvetés	2015	2016	1 200 MFt
44.	Termálvíz gyógyhatásának hasznosítása	BARANYA-VÍZ Zrt. Mohácsi üzemigazgatósága	hazai forrás	MT Tanulmánytervek	2015	2016	50 MFt

45.	Uszoda napelemes rendszerének továbbfejlesztése	BARANYA-VÍZ Zrt. Mohácsi üzemigazgatósága	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmánytervek	2016	2018	100 MFt
46.	Családsegítő központ fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Engedélyezett terv- dokumentáció, MT	2015	2017	250 MFt
47.	Védőnői központ fejlesztése (egészségház)	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Engedélyezett terv- dokumentáció, MT	2015	2016	350 MFt
48.	Szabadtéri színpad korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Engedélyezett terv- dokumentáció, MT	2016	2018	250 MFt
49.	Közmunka program telephely és infrastruktúra fejlesztés	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás	Tanulmánytervek	2015	2016	200 MFt

50.	Gyermekélelmezés feltételeinek javítása korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmánytervek	2015	2017	150 MFt
51.	Óvodák rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmánytervek	2015	2017	100 MFt
52.	Távhővezeték fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével	Mohács-Hő Kft.	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Tanulmánytervek	2015	2019	750 MFt
53.	Napenergia hasznosítás használati melegvíz előállítására	Mohács-Hő Kft.	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Engedélyezett terv-dokumentáció, MT	2016	2018	500 MFt
54.	Napenergia hasznosítás villamos energia előállítására	Mohács-Hő Kft.	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Tanulmánytervek	2015	2017	200 MFt

55.	Fogyasztói hőközpontok szétválasztása, mérés szerinti elszámolás	Mohács-Hő Kft.	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Engedélyezett tervdokumentáció, MT	2016	2018	500 MFt
56.	Távfűtéses társasházak fűtési rendszerének korszerűsítése	Mohács-hő Kft.	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Tanulmánytervek	2015	2017	400 MFt
57.	Turisztika fejlesztése(marketing, promóció)	TDM	GINOP 1. Kis és középvállalkozások versenyképességének javítása	Tanulmánytervek	2015	2020	30 MFt
58.	Mozi épületének korszerűsítése (napenergia hasznosítással)	Városfejlesztési Kft.	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmánytervek	2015	2017	50 MFt
59.	Köztéri szobrok, műalkotások létesítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmánytervek	2015	2017	300 MFt
60.	Bérlakások felújítása, energetikai korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Tanulmánytervek	2015	2020	40 MFt/év

61.	Fogadalmi emléktemplom tornyának megépítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmánytervek	2016	2018	300 MFt
62.	Újvárosi lakótelep szociális rehabilitációja	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Engedélyezett tervdokumentáció, MT	2016	2019	650 MFt
63.	Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat, Rendelőintézet korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Tanulmányterv, Költségbecslés, Építési engedély	2015	2016	250 MFt
64.	Hagyományőrző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás	TDM	GINOP 1. Kis és középvállalkozások versenyképességének javítása	Tanulmánytervek	2015	2020	150 MFt
65.	Szabadidős gyermekprogramok	Városfejlesztési Kft.	TOP 5	Tanulmánytervek	2015	2020	70 MFt
66.	Duna-parti kikötők rendezése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Tanulmánytervek	2015	2017	50 MFt

67.	Duna part rekultiváció	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Tanulmánytervek	2015	2017	400 MFt
68.	Extrém park útjának kiépítése a Vágóhíd utcáig	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2017	50 MFt
69.	Körforgalmú csomópont építése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken		2015	2018	250 MFt
70.	Sárosi bekötőút felújítása	Mohács Város Önkormányzata és Magyar Közút Zrt.	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére		2015	2017	150 MFt
71.	Csónakház felújítása, átépítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	150 MFt
72.	Sportcsarnok fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	300 MFt
73.	Teniszpályák fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	30 MFt
74.	Extrém park fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	40 MFt

75.	Dunai ökoturisztikai fejlesztések	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére		2015	2018	50 MFt
76.	Barnamezős területek rehabilitálása: Selyemgyár	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	500 MFt
77.	Barnamezős területek rehabilitálása: Tímár utca tömb	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	500 MFt
78.	Barnamezős területek rehabilitálása (a volt francia pékség területén), Kossuth L. u. 35., 47. zöldterület, játszótér, park kialakítása.	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	150 MFt
79.	Kihasználatlan MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	500 MFt
80.	Napelem telep létrehozása	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása		2015	2020	1,5 milliárd Ft
81.	Energiafű, biomassa előállítása közmunkában	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	150 MFt

82.	Könyvtár fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	EFOP 4. Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében		2015	2019	100 MFt
83.	Kórház úti sporttelep fejlesztése, az IAAF előírásainak megfelelő futópálya létesítése, tornacsarnok építése a gimnázium és a tömegsport számára	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	500 MFt
84.	Újvárosi sporttelep fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	100 MFt
85.	Városi úthálózat fejlesztése, felújítása, parkolók létesítése, felújítása	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2020	600 MFt
86.	Oktatási intézmények felújítása	Mohács Város Önkormányzata	EFOP 4. Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében		2015	2019	300 MFt/év
87.	Köztetető felújítása	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2020	400 MFt
88.	Vásártér fejlesztése, közművesítés	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2017	150 MFt

89.	Vízbázis védelmi feladatok ellátása, vízbázis növelése	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 2. Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése		2015	2019	400 MFt
90.	Nemzetiségi házak felújítása	Mohács Város Önkormányzata	hazai forrás		2015	2019	50 MFt
91.	Duna-parti pavilonok létesítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	20 MFt
92.	Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére		2015	2019	100 MFt
93.	Felhagyott szeméttelpek hasznosítása (biogáz telep, napelem telep)	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása		2015	2020	400 MFt
94.	Barnamezős területek rehabilitálása: Székgyár	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére		2015	2019	500 MFt

95.	Barnamezős területek rehabilitálása: Budapesti országúton lévő iparterület	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2015	2019	120 MFt
96.	Szociális bérlakások felújítása, vásárlása	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	300 MFt
97.	Ökoturisztikai látogatóközpont létesítése a Szabadság-zátony revitalizációjához kapcsolódóan	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv	2015	2020	300 MFt
98.	A mohácsi Ipari park bővítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	1,5 milliárd Ft
99.	Mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek létesítése Mohácson	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	10 milliárd Ft

100.	Biogáz hasznosítás	Mohács Város Önkormányzata	KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	150 MFt
101.	Közmunka program keretében működő kertészet bővítése, fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	VP + hazai forrás	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	150 MFt
102.	Pincék, pincesorok fejlesztése; borturisztikai, gasztronómiai programok feltételeinek javítása	Mohács Város Önkormányzata	VP	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	50 MFt
103.	Infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése, elektromos ellátórendszer korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzat	GINOP	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	500 MFt
104.	A volt kenyérgyár területén a barnamező felszámolása, közösségi funkció létesítésével	Mohács Város Önkormányzat	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	400 MFt
105.	A Mohácsi Kórház fejlesztése	Mohács Város Önkormányzat	EFOP, TOP 4.	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	5,6 milliárd Ft
106.	Uzsoda fejlesztése, rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzat	TOP 3. KEHOP 5.	Tanulmányterv, Költségbecslés	2016	2020	500 MFt

107.	1-2 MW kapacitású biomassza kazán létesítése a távhőszolgáltatáshoz kapcsolódóan	Mohács Hő Kft.	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	500 MFt
108.	Mohácsi uszodához kapcsolódóan új termálkút fúrása	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	200 MFt
109.	Napelemes rendszer kiépítése "Kanizsai Dorottya Múzeum"	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	50 MFt
110.	Napelemes rendszer kiépítése "Busóudvar"	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	50 MFt
111.	Önkormányzati tulajdonú vállalkozások kezelésében lévő ingatlanok fejlesztése, korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzatának gazdasági társaságai	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt
112.	Duna Irodaház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	50 MFt

113.	Lábasház energetikai fejlesztése, napelemes rendszer kiépítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	40 MFt
114.	51151 sz. (Kandai) út fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata és Magyar Közút Zrt.	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	200 MFt
115.	5121 sz. (Budapesti) országút fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata és Magyar Közút Zrt.	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt
116.	5107 sz. (Nagybaracska) út fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata és Magyar Közút Zrt.	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	600 MFt
117.	Duna parti védmű, mederrézsú rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata és ADU VÍZIG. És DDVÍZ IG.	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt
118.	Kerékpártárolók, parkolók létesítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	50 MFt
119.	Fő utak melletti kerékpárutak helyreállítása, építése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt

			területeken				
120.	Árvízi töltésen lévő sorompók kerékpárosok számára átjárhatóvá tétele	Mohács Város Önkormányzata és ADU VÍZIG. és DDVÍZ IG.	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	50 MFt
121.	Töltéskorona szilárd burkolatának kiépítése, javítása	Mohács Város Önkormányzata és ADU VÍZIG. és DDVÍZ IG.	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	200 MFt
122.	Használaton kívüli önkormányzati létesítmények és környezetük közösségi célú rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt
123.	Felhagyott Kossuth óvoda és környezete közösségi célú rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	150 MFt
124.	MHSZ épületének és környezetének közösségi célú rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	150 MFt
125.	Busóudvar továbbfejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	200 MFt

126.	Busójárás színtereinek fejlesztése, korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	850 MFt
127.	Busójárás eszközállományának bővítése, fejlesztése (hang, fénytechnika... stb.)	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	150 MFt
128.	Szerb templom épületének rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	100 MFt
129.	EUROVELO hálózathoz csatlakozó kerékpárutak fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt
130.	Óvodák energiahatékonysági korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	200 MFt
131.	Sárháti szegregátum teljes úthálózatának korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	130 MFt

132.	Újvárosi szegregátum teljes úthálózatának korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	120 MFt
133.	Déli városrész szegregátumainak teljes úthálózatának korszerűsítése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	300 MFt
134.	Mohács sziget (Porond 1,2) területének infrastrukturális fejlesztése	Mohács Város Önkormányzata	TOP 4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	200 MFt
135.	Kerékpárúthálózat fejlesztése (Ipari park, Szőlőhegy, Lakó park, Mohácsi-sziget)	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	500 MFt
136.	Sokac rév feljárójának fejlesztése, partvédelem	Mohács Város Önkormányzata	TOP	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	250 MFt
137.	Autóbuszállomás területének rekonstrukciója, buszvárók felújítása, turistabusz parkolók	Mohács Város Önkormányzata	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	400 MFt

	kialakítása		kiemelten a városi területeken				
138.	Felhagyott Korsós óvoda és környezete közösségi célú rekonstrukciója	Mohács Város Önkormányzata	TOP 2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Tanulmányterv, Költségbecslés	2015	2020	150 millió Ft

A magánbefektetőkkel történő együttműködés lehetőségei

Az önkormányzat az egyes beavatkozások meghatározásakor a stratégiai célok minél hatékonyabb elérését tűzte ki. Ehhez a település a fejlesztéseket úgy határozta meg, hogy azokat saját maga hajtja végre, mivel így vált könnyebben tervezhetővé azok sikeres megvalósítása. Ehhez elsősorban külső – állami és európai uniós, valamint egyéb pályázati – támogatásokat is nagymértékben igénybe kíván venni. Minden egyes beruházás, különösen a komplex városrehabilitációs, illetve közterületi és gazdasági fejlesztések esetében a város külső piaci szereplők bevonását is tervezi a projektekbe.

A város a piaci szereplőket már az ITS tervezési fázisában bevonta a partnerségi egyeztetések keretében. A város a stratégiai dokumentumokat elektronikus formában folyamatosan elérhetővé teszi, és tájékoztatja erről a helyi gazdasági szereplőket, felhívva az együttműködés lehetőségére is a figyelmet. A város minden jelentősebb beruházás előtt elektronikus formában felkeresi az erre nyitott vállalkozásokat, s honlapján is közzéteszi, milyen formában számít a vállalkozások együttműködésére.

Az önkormányzat a külső tőke vonzása mellett nem vonatkoztathat el a helyi szintű együttműködésektől. Az önkormányzat a szervezett és strukturált együttműködés lehetőségeit meg kívánja teremteni, folyamatos konzultációt biztosítva a gazdasági szereplőknek. Ennek elsődleges formája a negyedévente megtartandó gazdasági workshop. A cél egy irányított beszélgetés kialakítása a helyi vállalkozók által kívánatosnak tartott fejlesztési irányokról, beruházási lehetőségekről, problémákról, vállalati célokról, amelyekben számítanak az önkormányzat támogatására. Ehhez kapcsolódóan az önkormányzat folyamatosan tájékoztatja a vállalkozókat a pályázati lehetőségekről is, amelyet nem csak az egyeztetésekre korlátoz, hanem honlapján is naprakész információt szolgáltat. Ahhoz, hogy a vállalkozások ezekkel a lehetőségekkel minél inkább élni tudjanak, középtávon pályázati tanácsadást is elérhetővé tesz a KKV-k számára. Indokolt esetben a támogatási lehetőségeket is megvizsgálja az önkormányzat. Ennek formái a gazdasági workshopokon felmerültek alapján kerülnek meghatározásra.

Az önkormányzat a megvalósítás, illetve a fenntartás során sem engedi el a helyi KKV-k kezét, amennyiben igénylik ezt. A gazdasági workshop komoly előny a vállalkozások bevonásában, hiszen a releváns információk nyújtása jelentős telephely-választási tényező az információs társadalom korában, ahol az együttműködések és a közösségi forrásbevonások jelentősége egyre inkább növekszik.

Ahhoz, hogy az önkormányzat kommunikációja igazán hiteles legyen a gazdaság szereplői felé, az egyes projektek megvalósítását követően a monitoringban is partnerként kíván együttműködni velük.

Az ITS elsősorban az önkormányzati beruházásokat emeli ki, azonban a célok megvalósításába, valamint egyes beruházásokba a magánbefektetőket jelentékeny mértékben be kívánja vonni, ehhez számos már meglévő csatornát felhasznál, illetve új lehetőségeket is kíván teremteni.

3.8 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK)

A célrendszer meghatározásánál a funkcionális várostérség-központi szerepkörből adódó problémák, lehetőségek és feladatok feltárása megtörtént.

Mohács Város Polgármestere 2015. április 15-én egyeztetést tartott a városkörnyéki települések polgármestereinek meghívásával. Az egyeztetés célja egymás fejlesztési elképzeléseinek megismerése, és az ezekből adódó esetleges közös projektek körvonalazása volt. Mindez az egész térség népességmegtartó erejének javítását, a funkcionális kapcsolatok erősödését és a gazdasági versenyképesség, kooperáció javulását segítheti térségi szinten és az egyes települések esetében egyaránt.

Az egyeztetésen elhangzottak alapján Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában az alábbi, a város vonzaskörzetére is kihatással lévő projektek szerepelnek:

- Mohácsi Duna- híd építése
- 57- es sz. főút M6/M60 és Mohács közötti szakaszának kapacitásnövelése négy nyomúsítással vagy gyorsításával
- Közforgalmú Kikötő létesítése
- Mohács Logisztikai Szolgáltató Központ létesítése
- Sertésvágóhíd létesítése Mohácson
- Mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó üzemek létesítése Mohácson
- Határon átnyúló öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
- Egyesített Szociális Intézmény korszerűsítése, bentlakásos intézmények fejlesztése ligetesítéssel parkosítással
- Mohács- Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthonának korszerűsítése
- Pándy Kálmán Otthon energiahatékonysági program, megújuló energiaforrás hasznosításával
- A Mohácsi Egészségügyi Alapellátó épületének komplex épületenergetikai fejlesztése
- Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat, Rendelőintézet korszerűsítése
- A Mohácsi Kórház fejlesztése
- Ipari park meglévő és fejlesztendő utak mentén közvilágítás fejlesztése
- Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek
- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Kompok- révek felújítása
- Mohácsi Járás településeinek közösségi közlekedést szolgáló fejlesztése
- Mohács város buszmegállók fejlesztése
- Munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló kerékpárút fejlesztés
- Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése
- Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése
- Parkok, zöld felületek, játszóterek kialakítása, bővítése, felújítása a Mohácsi Járásban
- Parkok infrastruktúrájának fejlesztése
- A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése és energetikai fejlesztése
- Családsegítő központ fejlesztése
- Mohácsi Egészségügyi Alapellátó Szolgálat korszerűsítése
- Hagyományőrző napok és a helyi identitást erősítő szabadidős programokhoz kapcsolódó szervezés, lebonyolítás
- Duna-parti kikötők rendezése

- Sárosi bekötőút felújítása
- Oktatási intézmények felújítása
- Vásártér fejlesztése, közművesítés
- Vízbázis védelmi feladatok ellátása, vízbázis növelése
- Kerékpár turisztikai háttér infrastruktúrájának fejlesztése

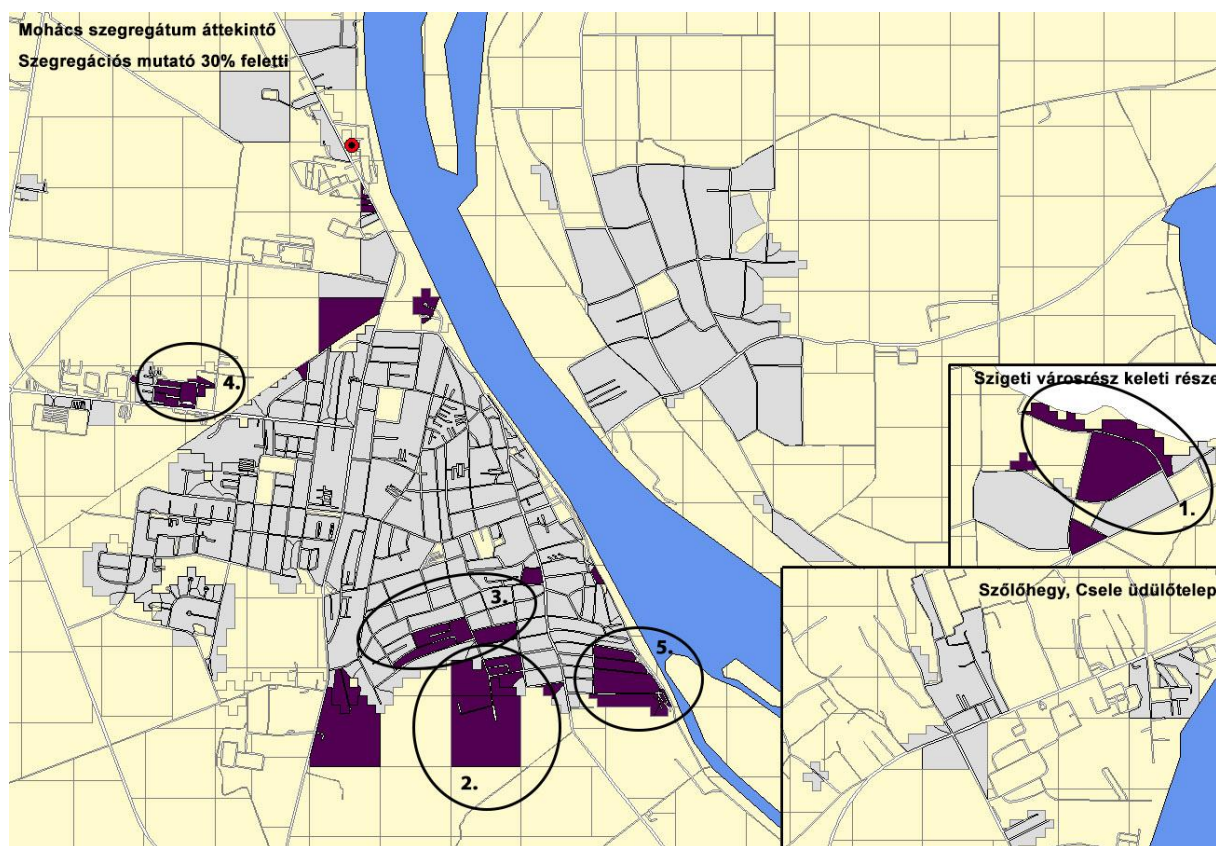
A kialakított célrendszer a város és vonzáskörzete integrált fejlesztését egyaránt szolgálja, részben az ehhez kapcsolódó közös beavatkozások megvalósításával, valamint a városban megvalósítandó, de térségi hatású intézkedések révén.

4 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

4.1 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH hat szegregátumot jelölt meg a városban, ezek lehatárolása azonban az önkormányzattal történt egyeztetés alapján kismértékben módosult, két szegregátum összevonásra került. A várossal egyeztetett adatok megerősítették a lehatárolás pontosságát, korrekcióra azért volt szükség, mert a népszámlálás óta olyan folyamatok zajlottak le, melynek alapján az 5-ös és 6-os számú szegregátum összevonhatóvá vált. A 4-es számú szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület közül a KSH által még csak veszélyeztetett területként megjelölt nagyobb lakosságszámú tömb szegregátumként került nevesítésre a várossal történt egyeztetés során. A lehatárolások megváltoztatása megnövelte a szegregátumok nagyságát. Egyéb terület sem szegregátumnak, sem szegregációval veszélyeztetett területnek nem minősíthető.

A Mohácson található öt szegregátum közül három a város déli részén, egy Újmohácson, a szigeti részben, egy pedig az Újvárosi részben található (1. számú térkép).

1. KSH. számú térkép: Mohács szegregátumait bemutató térképe. Forrás: 2011. évi népszámlálás,

A legkedvezőtlenebb mutatókkal a 2. számú szegregátum rendelkezik. A szegregációs index (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) ezen a területen 46,1%. A tömbben rendkívül magas a roma lakosság aránya, ez tovább erősíti a szegregáltságot. A lakóházak állapota vegyes, de nagyon sok a rossz állapotú épület, a szociális és foglalkoztatási mutatók kedvezőtlenek. A 3. számú szegregátum lakossága döntő részben roma, az apró telkeken lévő kisebb házak állapota vegyes, de nagyon sok a leromlott állagú épület, döntő többségük a gyenge kivitelezésből és a szociális,

foglalkoztatási helyzetből adódó karbantartási munkák elmaradása miatt is a felújításra szorulna. A 4. számú terület mutatói folyamatosan romlanak, itt a roma lakosság aránya növekszik. A terület jelentős odafigyelést igényel a folyamat megfordítása érdekében. Az 5. számú szegregátum rendelkezik a legkevésbé kedvezőtlen mutatókkal, ennek oka, hogy a lehatárolt tömb rendkívül vegyes a házak és a bennük élők állapota, helyzete alapján. Az 1. számú szegregátum jelentős távolságra fekszik a városközponttól, annak megközelítése kizárólag komppal lehetséges.

A 2-es, 3-as és 5-ös szegregátumok a Déli városrészben találhatóak. A Déli városrész lakónépessége a 2011-es népszámláláskor 4343 fő volt, ez a 90 százaléka a 2001-es adatnak (4798 fő). A város lakosságának negyede él ezen a területen, ahol a képzettségi és foglalkoztatottsági mutatók rendkívül kedvezőtlenek. Magas a képzetlenek városrészi jelenléte (23%), itt az egyik legmagasabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (17%). A munkanélküliségi ráta a városban itt a legnagyobb, rendkívül magas (22%), s a tartósan munkanélküliek aránya is 11% fölötti. Nagyon sokan, a foglalkoztatottak 43%-a dolgozik alacsony presztízsű munkakörökben. Az aktív korú lakosságnak kevesebb, mint a fele tartozik a foglalkoztatottak közé, s a háztartások 55%-ban nincs foglalkoztatott. A városrész összességében nagyon kedvezőtlen társadalmi helyzetű, s a szegregációs tendenciák is erősek.

Az 1-es számú szegregátum (Honvéd utcai szegregátum: Honvéd utca északi része Aprósor utcától - Tulbanov utca - Ifjúság utca - Honvéd utca) Újmohácson, a Sárhát településrészen található, amely Mohács város közigazgatási területének keleti részén fekszik. A területen 67 fő lakik 33 lakásban, amelyeknek közel 40 százaléka alacsony komfortfokozatú, az egyszobás lakások aránya 7,5 százalék, ez másfélszerese a városi arálynak. A KSH által megjelölt tömbben négy önkormányzati bérlakás található.

A 2-es számú szegregátumban (Kismohácsi szegregátum: Sirály utca - Garai utca - Káposztáskert utca mindkét oldala - Rákóczi utca - Rákóczi utca nyugati oldala Sirály utcától délre - Kismohács) 74 lakás található, lakosainak száma 240 fő (2011.). A lakások ötöde alacsony komfortfokozatú (ez két és félszerese a városi arálynak), 12,1 százalékuk egyszobás. A területen magántulajdonban lévő és szociális bérlakások egyaránt megtalálhatóak.

A 3-as számú szegregátumban (Dankó Pista utcai szegregátum: Mátyás utca - Dankó Pista utca - Kodály Zoltán utca - Rákóczi utca - Drággfő János utca - Garai utca - Zrínyi utca - Rákóczi utca - Munkás utca) 366 fő a lakónépesség száma, a 0-14 évesek aránya 18,3%, közel 5 százalékponttal magasabb a városi arálynál. A tömbben főleg romák élnek.

A 4-es számú szegregátum (Újvárosi szegregátum: Újváros Pécsi úttól északra – a vasúttól negyedik keresztutcáig) az Újvárosi városrészben található, a területen 253 fő lakik, a lakónépességen belüli korosztályos arány megegyezik a városi mutatókkal.

Az 5-as számú szegregátumban (Rét utcai szegregátum: Árpád utca – Rét utca – Farkas utca mindkét oldala (Kiskert) – Dunapart) 289 fő él, a korosztályos arányok hasonlóak a városéhoz. Az itt lévő 112 lakás negyede komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás, ez ötszöröse a városi mutatónak.

Az 1-es számú táblázatban összefoglalásra kerül az öt szegregátum státusza.

4.1-1. táblázat: Mohács város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátumainak státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)

	Társadalom (Demográfia – 2011.)	Társadalom (Foglalkoztatottság/ Segélyezés – 2011.)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
1-es számú szegregátum	Lakosságszám: 67 fő. A korosztályos arány hasonló a városéhoz. Alacsony státuszú lakosság aránya 40%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 65%. LFT-ben részesülők száma 13 fő, RGyK-ban 10 fő és RSzS-ben 2 fő részesült.	A lakások 40 százaléka alacsony komfortfokozatú, az egyszobás lakások aránya 7,5 százalék, ez másfélszerese a városi arálynak.	A Honvéd utcában, az Aprósor utcában és a Tulbanov utcában nincs kiépítve szennyvízhálózat, az Ifjúság utca egy részében nincs pormentes út.	A területen kizárólag lakóházak találhatók. A városközpont mintegy 6 km-re található, csak komppal érhető el.	A területen romák és nem romák egyaránt laknak.	Érdemi változás nem történt.
2-es számú szegregátum	Lakosságszám: 240 fő. a 0-14 évesek aránya 29,2% (több mint duplája a városi arányának), a 60 éves és annál idősebbek aránya azonban csak a negyede (6,7%),	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 72,7%. LFT-ben részesülők száma 36 fő, RGyK-ban 65 fő és RSzS-ben 5 fő részesült.	A lakások ötöde alacsony komfortfokozatú (ez két és félszerese a városi arálynak), 12,1 százalékuk egyszobás.	A Garai utcában átlagos, magántulajdonú családi házakat találunk, a Káposztáskert utcában a bérlakások vannak többségben, a Sirály utcában pedig jobb állapotú sorház-jellegű és	A területen kizárólag lakóházak találhatók. A városközpont 1 km-re található.	Többségükben romák laknak a területen.	Érdemi változás nem történt.

	Társadalom (Demográfia – 2011.)	Társadalom (Foglalkoztatottság/ Segélyezés – 2011.)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
	mint a városi mutató. Alacsony státuszú lakosság aránya 46,1%.			lelakott, rossz állapotú udvari szociális bérházak egyenként vannak, a Kismohács út pedig apró telkeken fekvő igen kis, leromlott állagú házakból áll. Pormentes út mindenhol megtalálható.			
3-as számú szegregátum	Lakosságszám: 366 fő. 0-14 évesek aránya 18,3%, közel 5 százalékponttal magasabb a városi arányánál. Alacsony státuszú lakosság aránya 38,5%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 62,4%. LFT-ben részesülők száma 66 fő, RGYK-ban 72 fő és RSZS-ben 5 fő részesült.	A 134 lakás tizede alacsony komfortfokozatú, és csak 2,4 százaléka egyszobás.	A Munkás és Garai utcai házak vannak a legrosszabb állapotban. Sok a bontás alatt lévő vagy romos épület.	A területen kizárólag lakóházak találhatók. A városközpont 1 km-re található.	Többségükben romák laknak a területen (Kivétel a Kodály Zoltán utcai rész).	A Kodály és a Dankó utca találkozása mellett játszótér került kialakításra.

4-es számú szegregátum	<p>Lakosságszám: 253 fő.</p> <p>A korosztályos arány hasonló a városéhoz.</p> <p>Alacsony státuszú lakosság aránya 42,4%.</p>	<p>A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 64,2%.</p> <p>LFT-ben részesülők száma 42 fő, RGyK-ban 28 fő és RSzS-ben 6 fő részesült.</p>	A 132 lakás több mint hatoda komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás, ez háromszor több a mohácsi aránynál.	<p>A leginkább leromlott állapotú tömbök az 1-es és 11-es házszámú épületek. A területen 49 önkormányzati bérlakás található.</p>	A területen kizárólag lakóházak találhatóak. A városközpont 3 km-re található.	A területen romák és nem romák egyaránt laknak.	Érdemi változás nem történt.
5-ös számú szegregátum	<p>Lakosságszám: 289 fő.</p> <p>A korosztályos arány hasonló a városéhoz.</p> <p>Alacsony státuszú lakosság aránya 35,5%.</p>	<p>A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 61,9%.</p> <p>LFT-ben részesülők száma 18 fő, RGyK-ban 23 fő és RSzS-ben 7 fő részesült.</p>	112 lakás negyede komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás, ez ötszöröse a városi mutatónak	<p>A Farkas és Török utcákban apró telkeken fekvő kis házak nagy része elhanyagolt, akárcsak az a Kert utcai néhány épület, amelyekben önkormányzati bérlakások találhatóak.</p>	A területen kizárólag lakóházak találhatóak. A városközpont 1 km-re található.	A területen romák és nem romák egyaránt laknak.	Az Árpád utca és a Török utca Dunához közeleső részén játszótér került kialakításra.

4.2 AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK

A 2008-ban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése óta több változás is történt a szegregátumok infrastrukturális ellátottságában. Közülük a legfontosabb a Déli városrész szegregátumait érintette, hiszen erre a területre a város sikerrel pályázott a DDOP-2007-4.1.2. kódszámú *Leromlott városi területek közösségi célú integrált rehabilitációja* kiírásra. A projekt 427 millió forint uniós forrást kapott támogatásként. Elsősorban infrastrukturális fejlesztésekre (utak, járdák építése 13 utcában) került sor, de sportpálya is került a területre, képzésekkel igyekeztek segíteni a munkanélkülieket és alacsony iskolai végzettséggel rendelkezőket és számos közösségfejlesztési célú rendezvényt is szerveztek. A szociális és foglalkoztatási mutatók tekintetében nem áll rendelkezésre összehasonlítható adatsor

A 2. számú táblázat tartalmazza azoknak a beavatkozásoknak az értékelését, amelyek az integráció érdekében tervezett megvalósítani a város a 2008-es IVS elkészítésekor.

Az IVS a következő tömböket határozta meg szegregátumként:

1-es számú szegregátum: 57-es főút – Újváros lakótelep – vasúti pálya

2-es számú szegregátum: Árpád utca – Rét utca – Bem J. utca – Duna

3-as számú szegregátum: Sirály utca – Garay utca – Makói utca – Jókai M. utca – Farkas

utca – Kert utca – településhatár – Jókai M. utca – Névtelen utca – Rákóczi utca

4-es számú szegregátum: Dankó Pista utca – Névtelen utca – Kodály Z. utca – Dankó Pista

utca – Névtelen utca – Munkás utca – Mátyás utca

A szegregáció oldása és a szegregátumok lakhatási, infrastrukturális helyzetében csak a Déli városrészben (2.,3. és 4. számú szegregátumok) történt jelentős változás, a lakosság száma is csökkent a területeken. A horizontális anti-szegregációs beavatkozások közül az oktatást érintő deszegregációs program valós hatást ért el, azonban az iskolák állami fenntartásba kerülése és az egyházi iskoláknak a magasabb státuszú gyermekeket „elszívó” hatása miatt az ígértes folyamat megbicsaklani látszik. Sajnálatosan az önkormányzat egyedül maradt a deszegregációs intézkedések megvalósításában, kevés a városban az olyan civil szervezet, amely az elmúlt időszakban a legrosszabb helyzetű családok támogatásában szerepet vállalt volna.

4.2-1. táblázat: A tervezett anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014) a városban

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései (zárójelben a cél sorszáma, amihez hozzájárul)	Eredmény /értékelés
Horizontális anti-szegregációs beavatkozások	1. az antiszegregációs probléma komplex megoldása a lehetséges intézkedései eszközökkel	Részben megvalósult.
	2. a probléma helyben történő orvoslása, lehetőség szerint a	Részben megvalósult.

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései (zárójelben a cél sorszáma, amihez hozzájárul)	Eredmény /értékelés
	lakosság mobilizációjának elkerülésével	
	3. elsősorban a munkaerőpiaci integráció megvalósítása	Részben megvalósult. Több képzési program is indult a városban.
	4. kiemelt figyelem fordítása a fiatal generációk oktatására, képzésére	Megvalósult.
	5. az antiszegregációs területek infrastruktúra fejlesztése, a fizikailag leromlott környezet minőségének javítása	Megvalósult a Déli városrészt érintő városrehabilitációs program segítségével.
Szegregátum 1.	Lakhatási integráció: - út-, burkolat felújítások, kátyúmentesítések	Megvalósult.
Szegregátum 2., Szegregátum 3, Szegregátum 4.	Munkaerőpiaci integráció: - közmunka programokon való további részvétel keretében munkalehetőségek biztosítása (pl.: TÁMOP, Szociális és Munkaügyi Minisztérium által meghirdetett programok) - az önkormányzat és a segélyezettek közötti aktív kommunikáció - a munkanélküli lakosság foglalkoztathatóságának elősegítése érdekében megfelelő tájékoztatás az induló programokról, képzésekről, tanfolyamokról	Megvalósult. A szegregációval érintett területekről célzottan hívja be az önkormányzat a közmunkába a rászorulókat. Megvalósult. A családgondozó hetente egyszer felkeresi a szegregáció területén élő rászorultakat, akikkel folyamatos kapcsolatot tartanak. Megvalósult.
	Lakhatási integráció: - szociális bérlakások felújítása, komfortfokozat emelése	Részben megvalósult. („Mohács, Déli városrész közösségi célú integrált rehabilitációja” pályázat

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései (zárójelben a cél sorszáma, amihez hozzájárul)	Eredmény /értékelés
	<ul style="list-style-type: none"> - csapadékvíz elvezetés, csatornahálózat kialakítása, utak felújítása, járdák kialakítása 	DDOP-4.1.2.-2f-2009-0001) Részben megvalósult. („Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése II. ütem” pályázat DDOP-5.1.5/B-11-2012-0028)
	<p>Közoktatási integráció és esélyegyenlőség biztosítása: -</p> <ul style="list-style-type: none"> - fórumok, közösségi célú rendezvények szervezése <p>beóvodázási és iskolai körzetek módosítása, iskolai integrációs program bevezetése</p> <ul style="list-style-type: none"> - közösségi funkció erősítése (egészséges játszókörnyezet kialakítása pl.: játszóterek, közösségi terek) 	<p>Megvalósult (Roma nap, Civil ünnep...).</p> <p>Megvalósult.</p> <p>Megvalósult. Játszóterek kerültek kialakításra („Mohács, Déli városrész közösségi célú integrált rehabilitációja” pályázat DDOP-4.1.2.-2f-2009-0001)</p>
	<p>Munkaerőpiaci integráció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - közmunka programokon való további részvétel keretében munkalehetőségek biztosítása (pl.: TÁMOP, Szociális és Munkaügyi Minisztérium által meghirdetett programok) - az önkormányzat és a segélyezettek közötti aktív kommunikáció - a munkanélküli lakosság foglalkoztathatóságának elősegítése érdekében 	<p>Megvalósult (a szegregációval érintett területekről célzottan hívjuk be közmunkába a rászorulókat).</p> <p>Megvalósult (a családgondozó hetente egyszer felkeresi a szegregáció területén élő rászorultakat, akikkel folyamatos kapcsolatot tartva a lakossággal)</p> <p>Megvalósult.</p>

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései (zárójelben a cél sorszáma, amihez hozzájárul)	Eredmény /értékelés
	megfelelő tájékoztatás az induló programokról, képzésekről, tanfolyamokról	
	Közzolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása: - házi segítségnyújtás feltételrendszerének megerősítése	Részben megvalósult.

4.3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV

4.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

4.3.1.1 Anti-szegregációs célok

Mohács alapvető érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Kiemelt cél segíteni a rossz szociális helyzetben élő családok kisgyermekének korai fejlesztését, a nagyobb gyermekek iskolai előrehaladását.

Az anti-szegregációs program horizontális céljai:

- Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez. Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen.
- Lakhatási integráció biztosítása.
- Oktatási integráció biztosítása.
- Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása.
- A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.
- Községi terek biztosítása.

A szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb cél, hogy a rossz állagú ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregáció oldásra kerüljön, a szegregátumokban élők száma csökkenjen. Emellett fontos, hogy a területek rehabilitációjával megteremtésre kerüljön az élhetőbb lakókörnyezetet.

4.3.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése és ezen belül a területi vagy más típusú szegregáció feloldása, Mohács város számára a fenntartható városfejlődés alapja. Ennek tudatában a város messzemenőig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinél, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Az önkormányzat az általa működtetett intézményekkel, a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, az egyházakkal és a városban és a városért dolgozó civil szervezetekkel együttműködik annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon. A megállapodás eredményeként **Integrációs kerekasztalt** hoz létre, amely meghatározott időközönként áttekinti a legrosszabb helyzetű családok, a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élő lakosság helyzetét, megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a rendelkezésére álló eszközök (pl. közfoglalkoztatás) elérik-e ezeket a családokat, és amennyiben nem, intézkedéseket javasol a városvezetésnek a helyzet javítására. A kerekasztal figyelemmel kíséri az esetleges diszkriminációs folyamatokat és összehangolt intézkedésekkel megszünteti azt. A kerekasztal feladata továbbá, hogy az anti-szegregációs program megvalósulását nyomonkövesse, az arra irányuló monitoringot irányítsa.

Az anti-szegregációs beavatkozások egyes elemei megkülönböztethetők aszerint, hogy egyes intézkedések az infrastruktúra javítására vagy az emberek és közösségeik fejlesztésére irányulnak. Kijelenthető, hogy e két fajta beavatkozás együttesen képes a legeredményesebb hatást elérni. Mindezek alapján a város által alkalmazott intézkedések is mind a két fejlesztési fókuszot tartalmazzák.

A városvezetés meggyőződése, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatás jelenti. E gondolat jegyében már 2008-ban komplex, kistérségi szintű döntéseket hoztak a nevelési-oktatási intézményekben kialakuló spontán szegregációs folyamatok megállítása érdekében. A város akkor úgy határozott, hogy megkeresi azokat az eszközöket, amelyekkel a közoktatási intézményét érintő szegregációt megakadályozhatja. Olyan stratégiát alkottak, amely a város kistérségi szerepvállalásához is igazodott. Az elképzelés a következő volt: *„Fenntartók jogutódlással megszüntetik a Brodarics István Általános Iskolát és Óvodát, valamint a Park Utcai Általános Iskolát. Ezzel párhuzamosan Mohács város a Széchenyi István ÁMK-t átszervezi oly módon, hogy a pedagógiai programjába beépíti a két megszűnő intézmény nevelési-oktatási programját oly formán, hogy azok emelt szintű oktatási programjait átveszi (ének-zene, nemzetiségi német, matematika), tovább működteti a két megszűnő intézmény épületét a tanulók és alkalmazottak átvételével, kiknek jogviszonya folytonosságát szavatolja. Mohács Város Önkormányzata az intézmény elnevezését Mohács Térségi Általános Művelődési Központ elnevezésre módosítja. Ezt követően társult települések oktatási, társulási megállapodásaikat integrálják a Mohács Térségi ÁMK közös fenntartására. Az átszervezés során a Brodarics István Általános Iskola és Óvoda tagintézményei is az integrált intézményhez csatlakoznak. A létrejövő integráció keretei között Mohács város alapfokú közoktatási ellátási kötelezettségét egy általános iskola fogja biztosítani oly formán, hogy a jobb parti városrészt a három épületben működő székhely intézmény, míg a bal parti városrészt a Völgyesi Jenő tagintézmény látja majd el. A város jobb parti iskolakörzeteit egy iskolakörzetté integráljuk, így a szegregált beiskolázás veszélye kiküszöbölhetővé válik.”*¹ Azért hogy aránytalan terhet ne jelentsen a szülők számára hogy a déli városrészből a gyermekek a külvárosi iskolák osztályaiba kerültek (Brodarics és Park iskolák), az önkormányzat egy buszjáratot állított be mely reggel és délután az iskolás és óvodás gyermekek szállítását végzi. 2013. január 1-jével a KLIK vette át az intézmény fenntartását, és elfogadva a város

¹ http://www.toosz.hu/digitalcity/servlet/PublishedFileServlet/AAACAFBT/12_mohacs.doc

érveit fenntartotta a busz működtetését, mely nélkül a program már megszűnt volna. Időközben az iskola a nevét Mohács Térségi Általános Iskolára változtatta.

2013. szeptember 1-jével a Park Utcai Iskola kivált az intézményből, egyházi (katolikus) fenntartásba került, ezáltal a beiskolázásnál a Mohács Térségi Általános Iskola vezetőjének csak a Széchenyi és a külvárosi Brodarics iskolák esetén van lehetősége a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztására. Az egyházi fenntartású iskola és óvoda nem zárkózik el a kéréstől, azonban a megváltozott fenntartói szerkezet miatt sokkal nehezebb a hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes elosztását megvalósítani tekintettel a szülők és a gyermekek szabad óvoda- és iskolaválasztásához való jogára. Ahhoz, hogy ezen a korábbi pozitív anti-szegregációs folyamatok ne akadjanak el, szükséges a beóvodázástól kezdve az egyházi, állami és önkormányzati fenntartók szoros együttműködése. Az átszervezések, átalakítások éveiben ezen egyeztetések nem jártak kellő eredménnyel, mely a korábbi pozitív folyamat megtorpanásával járt.

A negatív tendenciák már a 2014/2015-ös tanévben megfigyelhetővé váltak, ezt mutatja a város általános iskoláiban a hátrányos helyzetű (HH), halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) és sajátos nevelési igényű (SNI) tanulónak eloszlását bemutató 5. számú táblázat.

4.3-1. táblázat: A mohácsi általános iskolák tanulónak száma, a HH, a HHH és az SNI-s tanulók száma és aránya 2014. október 1-i állapot szerint.

A feladat-ellátási hely pontos neve	A feladatellátási hely címe	tanulói létszám	osztályok száma	SNI, fő (%)	HH, fő (%)	ebből HHH, fő (%)
Mohács Térségi Általános Iskola	7700 Mohács, Széchenyi tér 17.	286	13	10 (3,5%)	73 (25,5%)	45 (15,7%)
Mohács Térségi Általános Iskola	7700 Mohács, Brodarics tér 2.	356	16	16 (4,5%)	59 (16,6%)	29 (8,1%)
Mohács Térségi Általános Iskola Völgyesi Jenő Tag Általános Iskolája	7714 Mohács, Iskola u. 2.	98	8	14 (14,3%)	40 (40,8%)	16 (16,3%)
Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola	7700 Mohács, Szabadság u.2.	216	8	6 (2,7%)	8 (3,7%)	2 (0,9%)
Park Utcai Katolikus Általános Iskola	7700 Mohács, Park u. 1.	345	15	21 (6,1%)	46 (13,3%)	29 (8,4%)
Meixner Ildikó EGYMI	7700 Mohács, Kórház u. 1-3.	252	21	249 (98,8%)	92 (36,55)	70 (27,7%)

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.

Jól látható, hogy a Boldog Gizella iskolában töredéke a HH és HHH diákok aránya az állami iskolákban tapasztaltakhoz képest (igaz, a Park utcai iskolában viszonylag magas az SNI tanulók aránya). Az újmohácsi állami tagiskola mutatói a legrosszabbak, azonban itt a városrész elszigeteltsége (kompközlekedés) miatt nagy kihívás lenne megoldani a HH, a HHH és az SNI tanulóknak a Duna túlsó partjára utaztatását, mely lépés egyúttal a tagiskola megszüntetésével is járna az alacsony gyermeklétszám miatt. A körülmények ismeretében ez nem javasolt.

4.3-2. táblázat: A mohácsi óvodákba járó gyermekek száma, a HH, a HHH gyermekek száma és aránya 2014. október 1-i állapot szerint.

A feladat-ellátási hely pontos neve	A feladatellátási hely címe	Gyermeklétszám	HH, fő (%)	HHH, fő (%)
Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Napközi	7700 Mohács Brodarics tér 1.	81	12 (14,8%)	6 (7,4%)
Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Napközi	7700 Mohács, Eötvös utca 26.	85	18 (21,2%)	12 (14,1%)
Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Napközi	7700 Mohács Rókus utca 28.	109	28 (25,7%)	18 (16,5%)
Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Napközi	7700 Mohács-Szőlőhegy Bári út 1	22	1 (4,5%)	1 (4,5%)
Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Napközi (Völgyesi Jenő Tagóvodája)	7714 Újmohács, Iskola u. 4.	32	23 (71,8%)	9 (28,1%)
Park utcai katolikus óvoda	7700 Mohács, Park u. 11.	112	10 (8,9%)	4 (3,6%)
Szent Ferenc Katolikus Óvoda	7700 Mohács, Szent Ferenc tér 1.	115	3 (2,6%)	2 (1,7%)

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.

Feltételezve, hogy – az iskolákhoz hasonlóan - az óvodák esetében az egyházi fenntartású intézmények kapacitásainak bővülése spontán szegregációs folyamatokat indítanak el (és a 4. számú táblázat szerint ez reális veszély), erőfeszítéseket szükséges tenni ennek megállítására. Az oktatási intézmények vezetőinek feladata, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatást biztosítsák. Ezért az óvodai nevelésben és iskolai oktatásban résztvevő feladat-ellátási helyek **között a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes eloszlását biztosítani kell.** Az önkormányzat kezében lévő eszközök arra elégségesek, hogy az önkormányzati fenntartású nevelési és oktatási intézményekben ennek a helyzetnek a kialakulását segítse: a szegregáció kialakulásának megakadályozása érdekében

egyeztetést kezdeményez a KLIK helyi tankerületével és az egyházi fenntartóval. A megoldás érdekében a helyzet javíthatóságáról szóló közös gondolkodás szakmai kereteit elő kívánja segíteni.

A településen élő gyermekek körében fel kell mérni a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal (BTM) küzdő gyermekeket. Az óvodában heti egy alkalommal biztosítani szükséges **Alapozó terápiát**² az 5. életévet betöltött gyermekek részére. A terápia alkalmas a képességek sokirányú fejlesztésére, esetleges képességbeli hiányosságok pótlására, illetve a megkésett beszédfejlődésű, valamint a különböző részfunkció zavaros (térirány zavaros, dyslexia-, dysgráfia veszélyeztetett) gyermekek fejlesztésére. Nagyon jól alkalmazható továbbá figyelem- és magatartás zavaros gyermekek kezelésére is.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében létre kell hozni egy, a gyermekek sikeres előrehaladását a középpontba állító **szakmaközi hálózatot**, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani. A hálózat működtetésének célja, hogy a gyerekekkel foglalkozó szakemberek közvetlenül szerezzenek ismereteket egymástól, mindezt a jelzőrendszer hatékonyabb működtetése érdekében. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai (vezetői), egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai (vezetői).

A városban élő nagyszámú rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult tanuló részére **ingyenes nyári étkeztetés biztosítása szükséges**. Amennyiben erre lesznek pályázati források, a város a nyári napközit is meg kívánja szervezni. Ez esetben olyan foglalkozások lebonyolítására van szükség, melyek biztosítják a gyermekek felzárkózási esélyeinek növelését és a szabadidő értelmes eltöltését.

A KLIK helyi tankerületével együttműködve segítjük az iskolai drogrevenüció, a stressz prevenció és a családi életre nevelés témakörökből rendhagyó **prevenció órák rendezését**. A kortárs csoport fontos helyszín a serdülők számára, hogy elsajátítsák a személyiségfejlődésükhöz szükséges készségeket, a társas viselkedési formákat.

Általánosan elmondható, hogy a középiskolába járó hátrányos helyzetű diákok körében rendkívül magas a lemorzsolódók aránya. A lemorzsolódás csökkentése érdekében az önkormányzat a Mohácsért Alapítványon keresztül **támogatja a középiskolás hátrányos helyzetű gyermekek tanulmányait**, hogy motiválja a diákok iskolai sikerességét és az oktatási intézményekben történő bentmaradásukat.

A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos **a szociális területen dolgozók továbbképzése**. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos, hogy a segítő szakemberek számára támogatást nyújtsunk a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében.

A bérlakás gazdálkodás során meg kell erősíteni a tulajdonosi szemléletet, az önkormányzat szociális bérlakásainak állagát meg kell őrizni, a nagyszámú, teljes mértékben lelakott lakásokat szakaszosan fel kell újítani. A felújított bérlakások állapotának folyamatos nyomonkövetésére van szükség annak érdekében, hogy ne történjen értékvesztés.

Fontos megvizsgálni, hogy az alacsony státuszú lakosság hogyan vonható be a jelenleginél jobban a közmunka programokba, és a TKKI oktatási központjába szervezett képzési programokba.

² <http://lajtorjastudio.hu/tudastar/alapozo-terapia/>

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Integrációs kerekasztal létrehozása és működtetése	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Nem releváns	2015-2023
2. Oktatási integráció biztosítása	A HH és a HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének biztosítása az óvodai és az iskolai feladatellátási helyek között ³	Jegyző	Nem releváns	2015-2023
	Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére	Pedagógiai Szakszolgálat	Saját forrás	2016-2023
	Nyári étkeztetés ingyenes biztosítása	Polgármester	Saját forrás, nyári gyermekétkeztetési pályázat	2016-2023
	Prevenációs előadások megtartása az iskolákban	Polgármester	Saját forrás	2016-2023
	HH és HHH középiskolás diákok támogatása a Mohácsért Alapítványon keresztül	Polgármester	Saját forrás	2016-2023
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosság intenzívebb bevonása a közmunka programokba és a TKKI képzéseibe.	Polgármester	Nem releváns	2015-2023

³ Az önkormányzati és állami fenntartású intézményekben ennek megteremtésére vannak eszközei az önkormányzatnak, az egyházi fenntartókkal tárgyalni szükséges a szegregálódási folyamat megállításáról.

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	Polgármester	Nem releváns	2015-2023
	Szociális szakemberek képzése	Polgármester	Pályázati forrás	2015-2017
5. Lakhatási integráció	Új szociális bérlekások kialakítása és építése integrált környezetben.	Polgármester	Pályázati forrás, TOP IV. prioritási tengely	2015-20123
6. Közösségi terek biztosítása	Az RNÖ épületének alkalmassá tétele közösségi tér funkcióra vagy a TKKI új képző központjával együttműködést kialakítani.	Polgármester	Saját forrás	2015-2016

4.3-3. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

4.3.1.3 Terület (szegregátum) specifikus anti-szegregációs intézkedések

A Mohácson található öt szegregátum közötti egyik legfőbb különbség a városszerkezeti adottságokból fakad. A 2., a 3., a 4. és az 5. számú szegregátumok a várostestbe, a városi lakóövezetbe ékelődő területek, az 1. számú szegregátum azonban a városszövettől elkülönülten fekszik.

Mind az öt területen alapvetően rehabilitációs programok alkalmazására van szükség, de hosszabb távon főként a Déli városrészben mobilizációs intézkedések megvalósítása is fontos lenne, amennyiben erre a célra pályázati források elérhetővé válnak. A településen található szegregátumok felszámolása részben a relatív magas lakosság számuk és a kellő számú, szegregátumon kívüli bérlet hiánya, valamint a lakosság lakókörnyezetéhez való ragaszkodása miatt nem lehetséges.

Az infrastruktúra viszonylag jó kiépítettsége miatt a mohácsi szegregátumok esetében elsősorban horizontális beavatkozások tervezése szükséges. Néhány területen azonban az infrastruktúra fejlesztésére is szükség van pl. Sárhátan az Ifjúság utca egy részében nincs pormentes út.

Az újmohácsi Sárhát településrészben fontos lenne olyan képzéseket indítani, amelyek javítanák az itteni emberek elhelyezkedési esélyeit. Mivel a területen a portákhoz nagyobb, ám jórészt műveletlen kertek tartoznak, érdemes lenne kisléptékű, a konyhakertek megművelésére,

baromfitartásra ösztönző **konyhakert programot** kidolgozni, akár közmunka keretei között is. Egy ilyen jellegű program alapos előkészítést igényel, a területen élőket a tervezési folyamatba a kezdetektől szükséges bevonni.

Fontos lenne a Sárhát településrészen felmérni a lakosság helyzetét, egy **szociális térképet összeállítani**. Erre nem csak Sárháton, hanem az Újmohács városrészhez tartozó valamennyi külterületen szükség lenne.

Az Újmohács és a Déli városrészben található négy szegregátum esetében a horizontális fejlesztések mellett a szegregáció oldása és az ott élők részére a lakhatási mobilizáció feltételeinek megteremtése, a mobilizáció elősegítése a cél. Emellett célul kell kitűzni, hogy a szegregátumokban az alacsony státuszú lakosság koncentrációja ne növekedjen.

A 4. számú, Újvárosi városrészben található szegregátumban folyamatosan emelkedik a roma lakosság aránya. A folyamat megállítása a bérlakás-politika átgondolásával lehetséges. Meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy a legrosszabb helyzetű családok kapnak ezen a területen szociális bérlakásokat. A város a 2014-2020-as programozási időszakban **szociális városrehabilitációs program** megvalósítását tervezi a területen a Terület és településfejlesztési Operatív Program keretei között. A projekt keretében megoldható lenne a szegregátumban és környezetében a lakókörnyezet minőségének javítása, a településrész vonzóbbá tétele a más településrészen élőknek is, valamint az ingatlanok értékének növelésén keresztül az ott lakók jövedelempozíciójának javítása. A szociális városrehabilitációs programban a város a következő tevékenységek megvalósítását tervezi: társasházi lakások energiahatékony felújítása, közterületek fejlesztése, közösségfejlesztést és a szabadidő hasznos eltöltését elősegítő szolgáltatások és rendezvények, bűnmegelőzést segítő programok, munkaerő-piaci beilleszkedést elősegítő tevékenységek, képzési és oktatási programok, integrált településfejlesztési tevékenységekhez kapcsolódó helyi társadalmi akciók megszervezésének támogatása, helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási és szemléletformáló akciók.

A területen közösségi tér kialakítására is forrásokat szükséges biztosítani.

A Déli városrészben lévő szegregátumok az RNÖ székhelyén kialakítandó vagy a TKKI új, a TIOP 3.2.3-12/1 pályázatból finanszírozott új oktatási központját is igénybe vehetnék közösségi térként.

A szegregátumokon kívül, integrált lakókörnyezetben, **bérlakások kialakításával szükséges a szegregátumok oldását, az ott élők számának csökkentését elősegíteni.**

A közműszolgáltatókkal együttműködve **kártyás mérőórák** kihelyezését szükséges kezdeményezni a szegregátumokban élő azon családok esetében, ahol a közművek díjhátralék miatt lekötésre kerültek az ingatlanokról.

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
2.,3. és 5. számú szegregátum	Közösségi ház kialakítása az RNÖ székhelyén vagy a TKKI új, Szent István utcai oktató központjában	A közszolgáltatások elérhetőségének javítása	Polgármester	Saját forrás	2015-2016
1. szegregátum	Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére	Helyi gazdaság fejlesztése	Polgármester	Saját forrás, START Munkaprogram, EFOP	2016-2023
1. szegregátum	Infrastrukturális fejlesztések (szilárd burkolatú utak építése)	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	TOP	2017-2020
1. szegregátum	Szociális térkép elkészítése (a többi újmohácsi külterületre is)	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése (közvetve)	Polgármester	Saját forrás	2015-2016
4. szegregátum	Szociális városrehabilitációs program	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	TOP IV. prioritási tengely	2016-2019
1-5. szegregátumok, kiemelten a 4. szegregátum	ASZP felülvizsgálata	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	TOP IV. prioritási tengely	2016
1. szegregátum	Felzárkóztató oktatás, szakmaszerző képzések	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Oktatási intézményfenntartók	Saját forrás, GINOP V. prioritási tengely	2016-2023
1-5.	Kártyás mérőórák felszerelése	Az elvárható	Közműszolgáltatók	Közműszolgáltatók	2015-2023

szegregátum		életminőséghez szükséges feltételek elősegítése		forrásai	
2., 3. és 5. szegregátumok,	Szociális bérlakások felújítása	A szegregátumban élők számának csökkentése, a szegregáció oldása szociális bérlakásokkal	Polgármester	Saját forrás, TOP IV. prioritási tengely, EFOP II. prioritási tengely	2015-2020

4.3-4. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

4.3.1.4 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Integrációs kerekasztal létrehozása és működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A HH és a HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének elősegítése az óvodai és az iskolai feladatellátási helyek között	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári étkeztetés ingyenes biztosítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Prevenációs előadások megtartása az iskolákban		X	X	X	X	X	X	X	X
HH és HHH középiskolás diákok tanulmányainak támogatása a Mohácsért Alapítványon keresztül		X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosság intenzívebb bevonása a közmunka programokba és a TKKI képzéseibe.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikere érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek képzése	X	X	X						
Bérlakás felújítási program	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Az RNÖ épületének alkalmassá tétele közösségi tér funkcióra vagy a TKKI új képző központjával együttműködést kialakítani.	X	X							
Közösségi ház kialakítása az RNÖ székhelyén vagy a TKKI új, Szent István utcai oktató központjában	X	X							
Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére		X	X	X	X	X	X	X	X
Infrastrukturális fejlesztések (szilárd burkolatú utak építése)			X	X	X	X			
Szociális térkép elkészítése (a többi újmohácsi külterületre is)	X	X							
Szociális városrehabilitációs program		X	X	X	X				
ASZP felülvizsgálata		X							

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Felzárkóztató oktatás, szakmaszerző képzések		X	X	X	X	X	X	X	X
Kártyás mérőórák felszerelése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális bérlakások felújítása	X	X	X	X	X	X			

4.3-5. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

4.3.1.5 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a város helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. A Roma Nemzetiségi Önkormányzatot bevonjuk ezen folyamatokba.

A közösségi térként és szociális, oktatási célra is használt épületet integrált lakókörnyezetben alakítjuk ki, hogy biztosítsuk a többségi társadalom tagjainak a részvételét a szolgáltatásokban. A különböző fejlesztések fizikai megközelíthetőségének tervezése elengedhetetlen a mindenki számára biztosított hozzáférés érdekében.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a városban megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

4.3.1.6 szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

A legtöbb önkormányzat gazdálkodása feszített, sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut forrás. A településen élő legszegényebb családok támogatása ennek ellenére fel kell vállalniuk az önkormányzatoknak annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön.

A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének, hiszen a szociális transferek egyre kevésbé biztosítják megélhetésüket. Nagyon fontos továbbá, hogy a legszegényebb családok, köztük a romák gyermekei integrált környezetbe járjanak óvodába, iskolába, hiszen így olyan mintákkal találkozhatnak, amelyek segíthetik későbbi boldogulásukat. Az integrált oktatás az alapja annak, hogy egy kedvezőtlen lakhatási körülmények között élő gyermek minél tovább maradjon az iskolarendszerben (szakképző intézmény, középiskola, felsőoktatás), ezáltal életpálya esélyei javuljanak. Komfort nélküli, rossz minőségű lakásokban élve nehéz az iskolában, a munkahelyen jól teljesíteni. A lakhatási problémák kulcsmegoldása a szociális bérlakások lehetnek, ezek kialakítása azonban a legtöbb önkormányzat teherbíró képességét meghaladja. A lakhatási programok megvalósításánál elsődleges szempont megakadályozni, hogy a legszegényebbek egy tömbbe lakjanak, mivel ez gettósodási folyamatot indíthat el.

Szegregálódási folyamatokat indíthat el, ha egy városrész leromlása elindul, az önkormányzat felelőssége, hogy ha ezt észleli, gyorsan reagáljon. Az önkormányzatban, ha valóban kialakul a tulajdonosi szemlélet, mindent el fog követni, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. Ennek egyik eszköze lehet a hiányzó közszolgáltatások elérhetővé tétele, akár azok átszervezésével.

A fentebb jelzett problémák és lehetséges megoldások – az integrált oktatás kivételével – forrásigényesek, ezért az önkormányzatoknak törekedniük kell arra, hogy megtalálják azokat a külső,

leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével településük legrosszabb helyzetben lévő családait tudják támogatni.

Mohács város önkormányzata az 1.3.1.4 fejezetben felsorolt horizontális és terület specifikus intézkedésekkel kívánja a szegregációt okozó folyamatokat megváltoztatni, hatásukat mérsékelni.

4.3.1.7 Együttműködő partnerek

Mohácsi Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Máltai Szeretetszolgálat, Menedékvár Alapítvány

4.3.1.8 Az Anti-szegregációs terv megvalósításának nyomon követése – monitoring

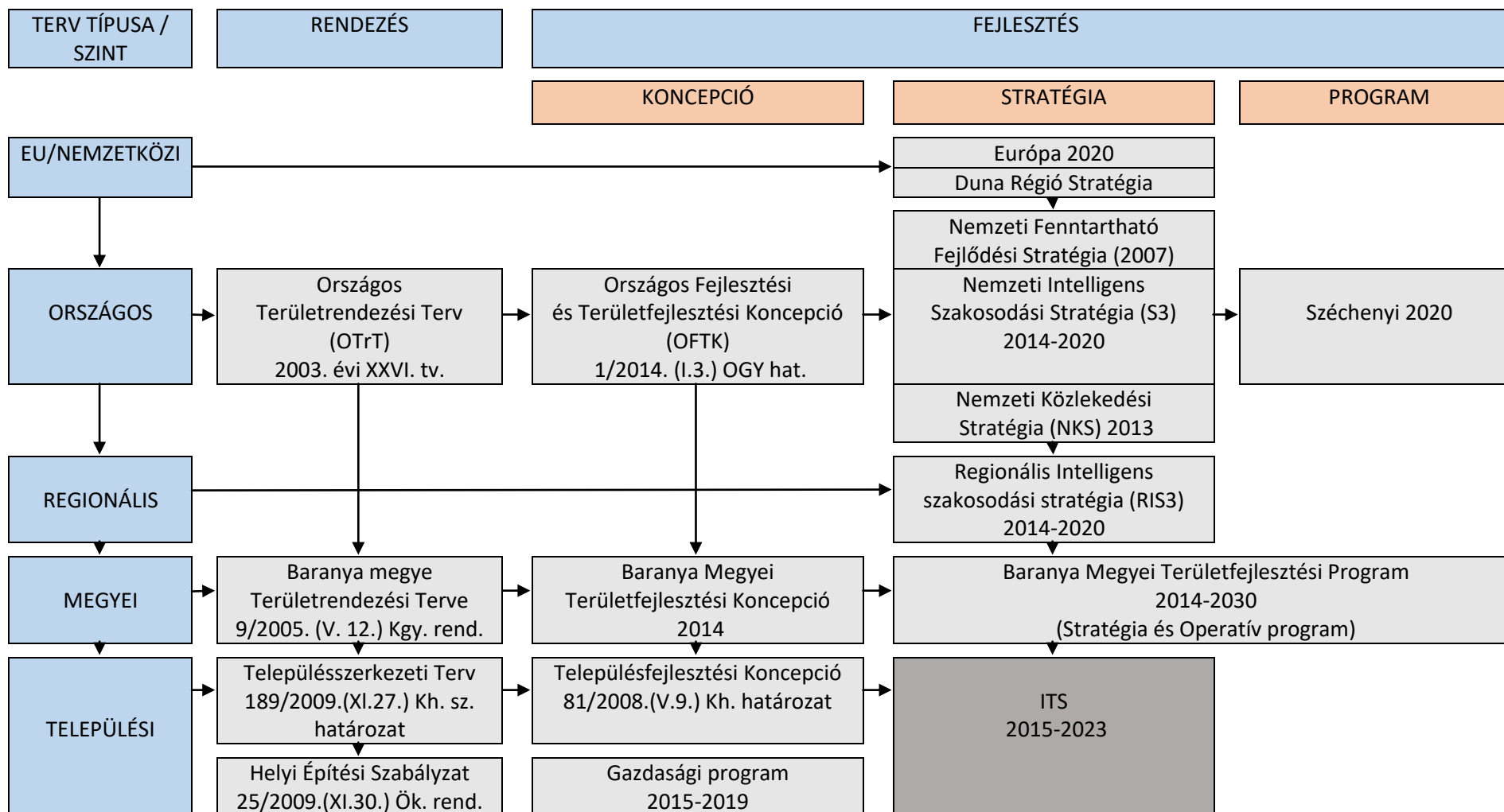
A jelen Anti-szegregációs Program (ASZP) vállalt Integrációs kerekasztal folyamatosan vizsgálja a tervezett intézkedések és célok megvalósulását, erről évente összefoglalót készít. Figyelemmel kíséri a szegregációval veszélyeztetett terület és romló helyzetű külterületek, illetve a városban élő legszegényebb családok helyzetét. Az ASZP elfogadását követő második év végén az Integrációs kerekasztal felülvizsgálja a megfogalmazott célok relevanciáját, a változó helyzetre reagálva felülvizsgálja eredeti célkitűzéseit. Ezt az eljárást össze kell kötni az ITS felülvizsgálatával annak érdekében, hogy a két dokumentumban rögzített célrendszer összehangoltsága biztosított legyen.

Mohács Város Önkormányzata a hozzá tartozó valamennyi területen kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére és megvalósítására. Az irányítása alatt lévő, fennhatósága és felügyelete alá tartozó szervek és intézmények számára kötelezővé teszi, hogy döntéseik és tevékenységük során a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell törekedjenek, azok a szegregáció kialakulását és fennmaradását semmilyen formában nem segíthetik elő.

5 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

5.1-1. táblázat: A stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében

5.1.1 A stratégia és a rendezési típusú tervek összhangja

5.1.1.1 A stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz

Mohács településszerkezeti tervét a Képviselő-testület 189/2009.(XI.27.) Kh sz. határozatával, Helyi Építési Szabályzatát és az ennek mellékletét képező szabályozási tervet 25/2009.(XI.30.) sz. rendeletével fogadta el.

A településrendezési eszközök az elfogadás óta folyamatosan frissülnek, legutóbbi módosításukra és egységbe foglalásukra 2013. évben került sor.

Az ITS-ben szereplő projektek a tervezés jelenlegi fázisában meghatározható ismeretanyag alapján a hatályos településrendezési eszközökhöz nagyrészt illeszkednek.

Valószínűsíthetően a hatályos településrendezési eszközök módosítását igénylő fejlesztések a következők:

- *Ipari park bővítése*
- *Szigeti városrész kerékpárút építése*
- *Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése*
- *Barnamezős területek rehabilitálása (a volt francia pékség területén), Kossuth L. u. 35., 47. zöldterület, játszótér, park kialakítása.*
- *Kihaszírt MÁV területek revitalizációja, rekreációs park létrehozása*
- *Vízbazis védelmi feladatok ellátása, vízbazis növelése*
- *Ökoturisztikai látogatóközpont létesítése a Szabadság-zátony revitalizációjához kapcsolódóan*

Az ITS megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükségessé válhat az adott projekt és a hatályos településrendezési eszközök illeszkedésének újbóli vizsgálata, szükség esetén a településrendezési eszközök módosítása.

5.1.1.2 A stratégia illeszkedése a területrendezési tervekhez

A hatályos településszerkezeti terv illeszkedését az Országos Területrendezési Tervhez (OTrT) és Baranya megye Területrendezési Tervéhez (BmTrT) a megalapozó munkarész részletesen vizsgálta.

Ezt összefoglalva megállapítható, hogy a BmTrT-ben jelölt települési térség lehatárolása a hatályos településszerkezeti terv figyelembe vételével történt, a hatályos településszerkezeti terv és a területrendezési tervek szerkezeti terveinek összhangja biztosított.

A jelenleg rendelkezésre álló ismeretanyag alapján projekttel érintett területrendezési tervi övezetek az alábbiak:

OTrT

- *Országos ökológiai hálózat övezete*
- *Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete*
- *Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete*
- *Országos vízminőség-védelmi terület övezete*
- *Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete*

BmTrT

- *Földtani veszélyforrás területének övezete*

A projektek részletes tervezésekor a vonatkozó területrendezési tervi övezeti előírásokhoz igazodni kell.

Fentiek figyelembe vételével összességében a stratégia és a területrendezési tervek összhangja biztosított.

5.1.2 A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja

5.1.2.1 A stratégia illeszkedése az EU 2020 stratégia célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia megvalósítása érdekében kijelölt tematikus célkitűzések a következők:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott középtávú városi célok (tematikus célok) illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez az alábbi táblázat foglalja össze:

5.1-2. táblázat: A középtávú városi célok és az EU tematikus célok illeszkedése

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / EU tematikus célok	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
(1) A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése								
(2) Az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása								
(3) A kvk-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése								
(4) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban								
(5) Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és kezelés előmozdítása								
(6) A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása								

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / EU tematikus célok	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2 . A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
(7) A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban								
(8) A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása								
(9) A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem								
(10) Az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében								
(11) A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás								

	erős koherencia
	közepes koherencia
	nincs koherencia

Az ITS célrendszere egyértelműen kapcsolatba hozható a 11 uniós szintű kohéziós politikai tematikus céllal, ezáltal illeszkedik a Magyarország Partnerségi Megállapodás a 2014-2020-as fejlesztési időszakra című dokumentum céljaihoz, s az operatív programok célrendszeréhez, illetve az általuk támogatni kívánt prioritásokhoz. Az ITS a beavatkozások finanszírozási lehetőségeit fentiek figyelembe vételével határozza meg.

5.1.2.2 A stratégia illeszkedése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Ennek elérése érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

A Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott középtávú városi célok (tematikus célok) illeszkedését az OFTK specifikus célkitűzéseihez az alábbi táblázat foglalja össze:

5.1-3. táblázat: A középtávú városi célok és az OFTK specifikus célok illeszkedése

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / OFTK specifikus célok	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
Szakpolitikai								
Versenyképes, innovatív gazdaság								
Életképes vidék, egészséges élelmiszer termelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozó ipar fejlesztése								
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság								

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / OFTK specifikus célok	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I								
Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom								
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság								
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme								
Területi								
Az ország makro-regionális szerepének erősítése								
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat								
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése								
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése								

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / OFTK specifikus célok	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2 . A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése							
	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása							

	koherencia
	nincs közvetlen kapcsolat

5.1.2.3 A stratégia illeszkedése Baranya megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához

A **Baranya megyei Területfejlesztési Koncepcióban** (elfogadva a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése 3/2014.(02.20.) számú határozatával) megfogalmazott jövőkép szerint a megye 2030-ra élhető, az erőforrásaival fenntarthatóan gazdálkodó térségi csomóponttá válik, elsősorban értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági szerkezettel, javuló gazdasági mutatókkal, ahol növekszik a foglalkoztatás és megkezdődik a társadalmi felzárkózás.

A Baranya megyei fejlesztési koncepció a megye fejlesztési irányait **három átfogó cél** köré építi fel:

- Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása;
- Egészséges és megújuló társadalom;
- Természet- és energiatudatos megye.

Az átfogó célok elérését a stratégiai célrendszer részeként meghatározott 7 stratégiai cél és Baranya megye sajátos térszerkezetéhez illeszkedő 4 területi célkitűzés szolgálja. A stratégiai célok egyfajta fókuszáltságot adnak az átfogó célok eléréséhez vezető út kijelölésében, körvonalazva egyben a megye értékválasztásának tengelyeit.

A fejlesztési koncepció **hét stratégiai célja**:

- Helyi gazdaságok fejlesztése;
- Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése;
- Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrások fejlesztése;
- Társadalmi felzárkózás elősegítése;
- Stratégiai erőforrások fenntartható használata;
- Elérhetőség és mobilitás javítása;
- Nagytérségi csomóponttá válás.

A megyére kialakított négy területi cél közül a **Mohács városát érintő két területi cél**:

- Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében;
- Baranya megye horvát határmenti térsége határon átnyúló kapcsolatainak javítása elsősorban közlekedési, gazdasági téren.

A Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott középtávú városi célok (tematikus célok) illeszkedését a megyei célrendszerhez az alábbi táblázat foglalja össze:

5.1-4. táblázat: A középtávú városi célok és a BmTK célrendszerének illeszkedése

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / BmTK célrendszer	T1. Fejlett és innovatív vállalkozó infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2 . A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
Átfogó célok								
Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása								
Egészséges és megújuló társadalom								
Természet- és energiatudatos megye								
Stratégiai célok								
Helyi gazdaságok fejlesztése								
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése								
Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrások fejlesztése								
Társadalmi felzárkózás elősegítése								
Stratégiai erőforrások fenntartható használata								

Mohács középtávú városi célok (tematikus célok) / BmTK célrendszer	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2 . A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
Elérhetőség és mobilitás javítása								
Nagyterületi csomóponttá válás								
Területi célok								
Helyi adottságokra, komparatív előnyökre és lehetőségekre épülő vidék- és gazdaságfejlesztés kiemelten Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térségében								
Baranya megye horvát határmenti térsége határon átnyúló kapcsolatainak javítása elsősorban közlekedési, gazdasági téren								

	koherencia
	nincs közvetlen kapcsolat

A **Baranya Megye Területfejlesztési Program (Stratégiai és Operatív Program)** (elfogadva a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése 38/2014.(09.18.) számú határozatával) stratégiai fejezetei a következő 6 prioritást és az ezekhez tartozó intézkedésrendszert tartalmaznak.

- **I. prioritás:** A helyi termelésen alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével
- **II. prioritás:** Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében
- **III. prioritás:** A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése
- **IV. prioritás:** Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében
- **V. prioritás:** A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímatudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése
- **VI. prioritás:** Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása

A Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott középtávú városi célok (tematikus célok) illeszkedését a megyei program prioritásaihoz az alábbi táblázat foglalja össze:

5.1-5. táblázat: A középtávú városi célok és a BmTP prioritások illeszkedése

Mohács középtávú városi célok (tematikai célok) / BmTP prioritások	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2 . A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
<u>I. prioritás:</u> A helyi termelésen alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével								
<u>II. prioritás:</u> Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében								
<u>III. prioritás:</u> A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése								
<u>IV. prioritás:</u> Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében								
<u>V. prioritás:</u> A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímataudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése								

<p><u>VI. prioritás:</u> Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása</p>								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

koherencia

nincs közvetlen kapcsolat

5.1.2.4 A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz

A stratégia és a településfejlesztési koncepció hierarchiáját a 2. fejezet részletezi.

A stratégia középtávú városi céljai (tematikus célok) és a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott átfogó célok illeszkedését az alábbi táblázat mutatja be:

5.1-6. táblázat: A középtávú városi célok és a TK átfogó célok illeszkedése

Átfogó célok / Középtávú városi célok (tematikus célok)	Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása	Minőségi életkörülmények biztosítása
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.		
T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele		
T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.		
T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.		
T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.		
T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.		
T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.		
T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.		

	erős koherencia
	közepes koherencia

5.1.3 A stratégia illeszkedése az ágazati tervekhez

5.1.3.1 A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez

A társadalmat érintő legfontosabb ágazati terv Mohács esetében a Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP), amely a 2013-2017 közötti időszakra fogalmaz meg célokat a városra vonatkozóan. Ezek közül a legfontosabbak:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelménye
  - a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés,
  - a diszkriminációmentesség,
  - szegregációmentesség,
  - a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás, és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedések.
- A köznevelési intézmények - az óvoda kivételével - az őket érintő intézkedések érdekében együttműködnek az intézményfenntartó központ területi szerveivel.*

Mindezek a HEP-ben megfogalmazott általános értékek jogszabályi és erkölcsi kötelességévé is teszik a városnak, a helyi önkormányzatnak a település társadalmával való együttműködést, a helyi konfliktusok közös megoldását.

A HEP alapján a beazonosított hátrányos helyzetű társadalmi csoportok problémái, valamint azok kezelésére adott válaszok az Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezési folyamata során feldolgozásra, maximálisan figyelembe vételre kerültek. Ezzel összhangban Mohács Város Önkormányzata számos programmal, beavatkozással segíti a hátrányos helyzetű csoportok társadalomba való beilleszkedését, e csoportok tagjainak társadalmi elfogadottságát.

A gyermekek számára a legnagyobb problémát a családjuk anyagi és szociális lehetőségeik jelentik, mely feltárássra került az ITS-ben.

Az idősek számára az info-kommunikációs akadálymentesítés folytatása, valamint a város fizikai infrastruktúrájának akadálymentesítése fontos feladat. Emellett a generációk közötti kapcsolat megteremtése fontos, melyet a város számos kulturális eseménnyel kíván elősegíteni.

A nők esetében a legjelentősebb problémát a tartós munkanélküliség jelenti. Ennek kezelésére a város támogatni kívánja a részmunkaidős foglalkoztatást, valamint a közmunka programba is tervezi a nők ily módon való bevonását.

A fogyatékkal élők számára a város vezetése fontosnak tartja a fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítést. Emellett a városban élő vakokról, némákról és siketokról nincs adatbázis, melyet a további megfelelő tervezéshez szükséges létrehozni.

A mélyszegénységben élő társadalmi csoportok esetén a tartós, sokszor a generációkon átívelő munkanélküliség jelenti a legnagyobb problémát. Ennek érdekében - mint az az ITS-ben is szerepel - szakképzés és felnőttképzés folyik a városban, amely e társadalmi csoport speciális igényeit is figyelembe veszi.

A felsorolt célok megjelennek a HEP-ben, valamint az ITS-ben is. Az ITS-ben olyan célt nem jelöl ki, amely a HEP céljainak megvalósítását nehezíti, vagy ellehetetleníti.

5.1.3.2 A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez

Mohács gazdaságfejlesztése elsősorban a fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítését, a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakítását, valamint a fenntartható turizmust, illetve a város (inter)regionális szerepkörének erősítését tűzte ki célul. Mindezek a célok a már említett nagyobb térségi tervekkel összhangban vannak. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció rögzíti a Magyarország gazdasági növekedését célzó szakpolitikai célokat. Ezek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- Foglalkoztatás növelése, szakképzett munkaerő növelése, valamint az inaktivitás valamennyi formájának csökkentése;
- Gazdasági versenyképesség növelése érdekében cél a vállalkozások terheinek csökkentése, a mikro, valamint kis- és középvállalkozások piacra jutásának, piaci esélyeinek növelése, a helyi erőforrások fokozottabb használata;
- Az ipar fejlesztése érdekében a munkaerő fejlesztése és a K+F+I tevékenységek támogatása. A kiemelt gazdasági ágak közé tartozik az feldolgozóipar és a turizmus, amelyek Mohács esetében is nagy jelentőséggel bírnak.

Mohács integrált településfejlesztési stratégiájának elkészítésekor, a célok meghatározásakor mindezek figyelembevételre kerültek, így azok megvalósítása az országos célok elérését is elősegíti.

Baranya megye és a Dél-Dunántúli régió külön gazdaságfejlesztési koncepcióval nem rendelkezik. A megyei és a regionális tervekkel való összhang és kapcsolódás a korábbi fejezetekben bemutatásra került.

A felsoroltak mellett a stratégia elkészítésekor a helyi dokumentumok közül Mohács Város Önkormányzatának 2015-2019-re vonatkozó gazdasági programja került figyelembe vételre.

A gazdasági program általános és kiemelt célokat fogalmaz meg. Az általános célok az alábbiak szerint összegezhetők:

- Mohács városa kiemelt helyen kezeli az ipari park, valamint a kapcsolódó közúthálózati elemek fejlesztését. Emellett a barnamezős területek revitalizációjával kívánja elérni, hogy a város vonzóvá váljon a befektetni szándékozó vállalatok számára. A gazdasági programban az infrastruktúra fejlesztése, illetve új beruházások, valamint a barnamezős területek revitalizációja szerepelnek célként.
- A turizmus esetében a Busójárás, mint a város legismertebb attrakciója kiemelt helyet foglal el a fejlesztendő lehetőségek között. Mohács esetében problémát jelent, hogy ezen kívül jelenleg igazán ismert attrakcióval nem rendelkezik. Mind az ITS, mind a gazdasági program célul tűzte ki az ökoturizmus fejlesztését, a kerékpárosok, illetve a vízi túrázók városba csábítását.
- Mohács a fejlesztéseit és fejlődését fenntartható módon tervezi. Az ITS fenntarthatósági céljai a gazdasági programmal összhangban vannak.
- Általános foglalkoztatást növelő célok képezik a további pillérét a város gazdaságfejlesztési céljainak. Az országos politika egyik fő célja is ez. A város ennek érdekében segíti a helyi gazdaság megerősödését. Igyekszik kedvező feltételeket teremteni ahhoz, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen. A közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselőket, közalkalmazottakat

foglalkoztatásával. Ezen kívül aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében.

- A gazdasági programban szerepel, hogy a város kultúrája, egészségügyi és szociális ellátórendszere meghatározza annak gazdasági teljesítőképességét is. Mohács ezen a téren is több projektet tervez a 2015-2023-as tervezési időszakban.
- A gazdaságfejlesztési programban nevesítésre kerültek a településfejlesztési célok is, amelyek összhangban vannak az ITS célrendszerével.

Mindezek a fejlesztések azokat a megfogalmazott célokat kell, hogy szolgálják, hogy Mohács gazdasági ereje növekedjen, a busójáráson kívül is önálló turisztikai szereplővé lépjen elő a Duna régiójában és a Dél-Dunántúlon, képes legyen nagyobb beruházások megvalósítására, valamint kiadásai csökkenjenek. A helyben letelepedő vállalkozások száma növekedjen, amelyek elsősorban helyi munkaerőt foglalkoztatnak.

A gazdasági programban megfogalmazott konkrét célok az Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezési folyamata során teljes mértékben figyelembe vételre kerültek, az ITS azokkal összhangban van.

5.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

5.2.1 A célok logikai összefüggései

Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiája a 2015-2023 közötti időszakra a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott jövőkép és átfogó célok elérése érdekében 8 középtávú városi szintű tematikus célt jelöl ki.

A középtávú városi célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb területeit, és megvalósulásukkal hozzájárulnak a város átfogó céljainak és jövőképének eléréséhez.

Az átfogó célok és a középtávú városi célok összefüggéseit az 5.1-6. táblázat mutatja be.

Mohács 2015-2023 közötti városfejlesztési célrendszerét a következő táblázat szemlélteti:

5.2-1. táblázat: Mohács városfejlesztési célrendszere

Jövőkép																											
„Mohács Magyarország és az Európai Unió egyik stabil fejlődési pályán lévő városa, ahol kiegyensúlyozott gazdasági növekedés valósul meg, és a lakosság életminősége, szociális biztonsága folyamatosan javul.”																											
Átfogó célok																											
Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása								Minőségi életkörülmények biztosítása																			
Tematikus célok																											
T1.Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.		T2.A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.		T3.A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.		T4.A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.		T5.A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.		megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés		T7.Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.		T8.A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.													
Területi célok																											
V1. Gólya utca és környéke – alközpont szerepkör erősítése		V2. Eötvös-tömb – a belváros vonzerejének növelése		V3. Déli városrész – szegregáció megállítása		V4. Duna-part - turisztikai vonzerő növelése		V5. Öntöde térsége – lakókörnyezet minőségének javítása		V6. Lakótelep – a szociális biztonság megteremtése		V7. Sportcsarnok és környéke – sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése		V8. Lakóparkok –zöldterületek, út- és közmű infrastruktúra fejlesztése, köztemetők felújítása		V9. Kereskedelmi területek – infrastruktúra fejlesztés		V10. Ipari parkok – a gazdaság fejlesztése		V11. Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel		V12. Szőlőhegy – a lakókörnyezet minőségének javítása		V13. Csele üdülőtelep – út- és közmű infrastruktúra, a közösségi közlekedés fejlesztése		V14. Mohács-Sziget – lakóterületek minőségi javítása, Duna-parti turisztikai fejlesztések	
Beavatkozások																											
Kulcsprojektek				Hálózatos projektek				Akcióterületi projektek				Egyéb projektek															

5.2.2 A célok és a helyzetértékelésben beazonosított erősségek és gyengeségek kapcsolata

A Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában kitűzött középtávú városi célok és az ezekhez rendelt projektek a megalapozó vizsgálatban megfogalmazott erősségeket kihasználva, az abban azonosított problémák (gyengeségek) megoldását célozzák.

5.2-2. táblázat: A középtávú városi célok és a beazonosított problémák és erősségek kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák (gyengeségek)	Megalapozó vizsgálatban azonosított erősségek
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	<ul style="list-style-type: none"> • Csökkenő és előregedő népesség • A munkalehetőségek beszűkülése miatt elvándorló fiatalok • a vállalkozások átlagosnál alacsonyabb tőkeereje • Alulhasznosított, barnamezős területek az iparterületeken • Fejlesztendő inkubátorház • Közforgalmú kikötő hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvező közlekedéshálójai helyzet • Folyamatosan beépülő, lakóterülettől megfelelő távolságra lévő ipari park • Gazdasági funkciók elhelyezésére alkalmas területek a Budapesti országút térségében • Vállalkozások kedvező méretbeli szerkezete • Lakosság jó képzettségi színvonala
T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele	<ul style="list-style-type: none"> • Külföldi turizmus által kevésbé ismert a város • Turisztikai fogadóképesség hiánya leginkább marketing oldalról • A Duna rekreációs tájpotenciálnak kihasználatlansága • Kiaknázatlan területek a Mohácsra látogató turisták számának emelésében (vízi turizmus, kerékpáros turizmus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Színes – turisztikai vonzerőt jelentő – kulturális potenciál • Belföldi turizmus egyik célpontja • Országos és nemzetközi jelentőségű természeti értékek, védett területek • Kimagasló turisztikai potenciállal rendelkező város és azon belül is a Duna-part • Nagyszámú műemlék
T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	<ul style="list-style-type: none"> • Hiányos sportolási lehetőségek • A szolgáltatások színvonalához nem méltó egyes építmények (Szabadtéri színpad, könyvtár, Nemzetiségi házak) • Hiányos sport infrastruktúra 	<ul style="list-style-type: none"> • Sokszínű kulturális örökség • Városi szintű közparkok a városközpont közelében • Sok kisebb játszótér arányos elosztásban a város lakóterületein • Magas szintű kulturális és művelődési szolgáltatások

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák (gyengeségek)	Megalapozó vizsgálatban azonosított erősségek
		<ul style="list-style-type: none"> Hagyományosan magas szintű és sokszínű sportélet a városban Önkormányzat kiemelten támogatja az élsportot és a szabadidő sportot
T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	<ul style="list-style-type: none"> Előregedő népesség 	<ul style="list-style-type: none"> Színvonalas oktatás Középiskolai térségi központi szerep Folyamatosan bővülő egészségügyi szolgáltatások
T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	<ul style="list-style-type: none"> Sok inaktív, nyugdíjas korú Idősödő háztartások emelkedő száma Korszerűsítésre szoruló időszotthonok Bővítésre szoruló Családsegítő szolgáltatások Korszerűtlen bérletlakás-állomány Szlömösödő lakóterületek 	<ul style="list-style-type: none"> Sokrétű szociális ellátás
T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	<ul style="list-style-type: none"> Duna híd hiánya Bizonyos települések csak átszállással érhetők el A Duna által kínált lehetőségek kihasználatlanok Hiányzó kerékpárút-szakaszok Közforgalmú kikötő hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> Jó megközelíthetőség közúton Autópálya közelsége Minden járási település elérhető helyközi autóbusszal Folyamatosan fejlődő kerékpárút hálózat EuroVelo útvonal Duna, mint közlekedési folyosó Unió határkikötő Mohácson
T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	<ul style="list-style-type: none"> Nincsenek pihenésre alkalmas zöldfelületi elemek a városközpontban Alulhasznosított területek a városközpontban (Selyemgyár, Tímár-tömb, Kenyérgyár) Vízvezeték hálózat rekonstrukcióra szorul 	<ul style="list-style-type: none"> Megújult belváros Rendezett porták, utcaképek A település vízellátó hálózata szinte teljes körű (98%) A szennyvízcsatorna kiépítettsége is szinte teljes

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Megalapozó vizsgálatban azonosított problémák (gyengeségek)	Megalapozó vizsgálatban azonosított erősségek
	<ul style="list-style-type: none"> Egyes városrészek szennyvízcsatornázása hiányos Megújuló energiaforrások kihasználatlanok 	<p>körű (93%)</p> <ul style="list-style-type: none"> A villamosenergia-ellátás 100% A hírközlés jól kiépített
T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.	<ul style="list-style-type: none"> Hiányos keleti irányú településhálózati kapcsolat (nincs híd a Dunán) <ul style="list-style-type: none"> országon belüli nemzetközi Külföldi turizmus által kevésbé ismert a város 	<ul style="list-style-type: none"> M6-M60 autópálya – településhálózati kapcsolatot erősítő infrastruktúra OFTK gazdasági-technológiai magterület közelsége A város Pécs agglomerálódó térségének része Közeleli megyeszékhelyek (Pécs és Szekszárd)

Fenti táblázat a SWOT elemzésben megfogalmazott erősségek továbbfejlesztését elősegítő tematikus célokat mutatja be. Ugyancsak ez a táblázat szemlélteti azt, hogy a SWOT-elemzésben beazonosított gyengeségek megszüntetése melyik tematikus cél megvalósulásával érhető el.

5.2.3 A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A Mohács Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott tematikus (városi szintű) és területi (városrészi szintű) célok szorosan kapcsolódnak a város településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott célrendszerhez, a tematikus és a területi célokhoz kapcsolódó projektek valós problémák megoldására adnak lehetőséget. A városfejlesztési akciók pénzügyi tervének nagyságrendje reális, a lehetséges finanszírozási források várhatóan elérhetők lesznek.

Összességében megállapítható, hogy a stratégia megvalósíthatósága reális.

5.2-3. táblázat: A tematikus célok egymásra gyakorolt hatása

	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés-fejlesztés. fejlesztésfejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.		++	+	++	+	++	+	++
T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele	++		++	+	+	++	++	++
T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	+	++		+	+	+	+	++
T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	++	+	+		++	+	+	+
T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	+	+	+	++		+	++	0
T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	++	++	+	+	+		+	++

	T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	T2 . A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele.	T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés-fejlesztés. fejlesztésfejlesztés.	T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.
T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	+	++	+	+	++	+		++
T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.	++	++	++	+	0	++	++	

++ erős pozitív hatás; + pozitív hatás, 0: semleges hatás

Az ITS-ben szerepeltetett projektekben meghatározott tevékenységek a középtávú városi célokhoz illeszkednek. A középtávú városi célok és a projektek kapcsolatrendszerét a 3.1-1. táblázat mutatja be.

- Az intézményhálózat és a közmű infrastruktúra fejlesztését célzó projektek megvalósulása erősíti a vonzó épített környezet kialakítását.
- A humán-infrastruktúra fejlesztése elősegíti a tudásalapú gazdaságban alkalmazható munkaerő magas színvonalú képzését.
- A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése hozzájárul a szociális biztonság megteremtéséhez.
- A munkahelyteremtést célzó, a turisztikai ágazatot és az ipari park, iparterület akcióterületet érintő projektek megvalósulásával nő a foglalkoztatottság, amely hozzájárul a minőségi élet kialakulásához.
- A turisztikai ágazatot érintő fejlesztések révén nő a város ismertsége és elismertsége, bővül hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere, az ökoturisztikai fejlesztések révén ezeken túlmenően a lakosság egészségi állapotának javulása is várható.
- Az (inter)regionális kapcsolatok erősítéséhez, a vonzó településkép és arculat kialakításához szorosan kapcsolódnak a kulturális és közművelődési intézmények fejlesztését célzó projektek.
- A megújuló energiaforrások hasznosítását célzó projektek megvalósulása javít a környezet állapotán, gazdaságosabbá teszi az önkormányzat gazdálkodását, ezáltal több forrás fordítható a köz javára.
- A zöldterületek fejlesztése javítja a településképet, új, a szabadidő aktív és hasznos eltöltésére szolgáló helyszínekkel hozzájárul a minőségi élet kialakulásához.
- A külső és belső közlekedési hálózat fejlesztése a megközelíthetőség javításával mind az ipar, mind a logisztika, mind pedig a turizmus vonatkozásában erősíti a gazdaságot, az (inter) regionális kapcsolatok erősítését.
- A stratégiában szerepeltetett projektek megvalósulásával kialakuló vonzó épített környezet és településkép, a sportolási és rekreációs lehetőségek, a szabadidős programok, a fejlett intézményhálózat és infrastruktúra, a minőségi munkahelyek, az olcsó bérlakások elősegítik a fiatalok, ezen belül is az értelmiség helyben tartását, amely Mohács hosszútávú, fenntartható fejlődésének egyik alapja.

5.2-4. táblázat: A tematikus és a területi célok kapcsolata

Területi célok / Tematikus célok	V1. Gólya utca és környéke – alközpont szerepkör erősítése	V2. Eötvös-tömb – a belváros vonzerőjének növelése	V3. Déli városrész – szegregáció megállítása	V4. Duna-part - turisztikai vonzerő növelése	V5. Öntöde térsége – lakókörnyezet minőségének javítása	V6. Lakótelep – a szociális biztonság megteremtése	V7. Sportcsarnok és környéke – sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése	V8. Lakóparkok – zöldterületek, út- és közmű infrastruktúra fejlesztése, köztemetők felújítása	V9. Kereskedelmi területek – infrastruktúra fejlesztés	V10. Ipari parkok – a gazdaság fejlesztése	V11. Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel	V12. Szőlőhegy – a lakókörnyezet minőségének javítása	V13. Csele üdülőtelep – út- és közmű infrastruktúra, a közösségi közlekedés fejlesztése	V14. Mohács-Sziget – lakóterületek minőségi javítása, Duna-parti turisztikai fejlesztések
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.														
T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele														
T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.														
T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.														
T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.														
T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és														

Területi célok / Tematikus célok	V1. Gólya utca és környéke – alközpont szerepkör erősítése	V2. Eötvös-tömb – a belváros vonzerőjének növelése	V3. Déli városrész – szegregáció megállítása	V4. Duna-part - turisztikai vonzerő növelése	V5. Öntöde térsége – lakókörnyezet minőségének javítása	V6. Lakótelep – a szociális biztonság megteremtése	V7. Sportcsarnok és környéke – sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése	V8. Lakóparkok – zöldterületek, út- és közmű infrastruktúra fejlesztése, köztemetők felújítása	V9. Kereskedelmi területek – infrastruktúra fejlesztés	V10. Ipari parkok – a gazdaság fejlesztése	V11. Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel	V12. Szőlőhegy – a lakókörnyezet minőségének javítása	V13. Csele üdülőtelep – út- és közmű infrastruktúra, a közösségi közlekedés fejlesztése	V14. Mohács-Sziget – lakóterületek minőségi javítása, Duna-parti turisztikai fejlesztések
nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.														
T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.														
T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.														

	erős koherencia
	közepes koherencia
	nincs koherencia

6 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósítását több tényező is befolyásolhatja.

A város távlati fejlesztésének gátját jelentő legfontosabb veszélyek felsorolását a megalapozó vizsgálat helyzetértékelő munkarészeiben szakterületenként kidolgozott SWOT-analízisek tartalmazzák.

A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai a projektek ütemezéséhez köthetően csoportosíthatók. A kockázatok egyik része a város által befolyásolható belső, másik része a város hatáskörén kívül eső külső tényező.

5.2-1. táblázat: Kockázatok megnevezése és kezelésének módja

Kockázat megnevezése	Valószínűség (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázatkezelés módja
Előkészítés			
Változó tervezési környezet és támogatási rendszer	8	6	A változások folyamatos figyelemmel kísérése
Saját erő hiánya	1	6	Forráslehetőségek felkutatása
Projektek előkészítése elhúzódik	2	7	Projektek legmagasabb fokú előkészítettségi szintjének biztosítása (tervek, tanulmányok)
Nyertes pályázat esetén a szerződéskötés csúszik	3	6	Szerződéskötési feltételek gyors teljesítése
Önkormányzati jogszabályi környezet összhangjának hiánya (pl. a projekt nem illeszkedik a településrendezési eszközökhöz)	2	8	Megfelelő és időbeni előkészítés
Hatósági engedélyek csúszása	3	5	Tartalékidő tervezése
Közbeszerzési eljárás csúszása	7	8	Ütemtervben tartalékidő képzése
Megvalósítás			
A megvalósításhoz szükséges pénzügyi források alultervezése	2	5	Tapasztalt szakember bevonása a projektek előkészítésébe Tartalék-keret képzése
A kivitelezés során előre nem látható műszaki problémák jelentkeznek	3	5	Részletes projekttervek, alapos műszaki tervek és költségvetések készítése. Megvalósítás közben jelentkező esetleges többletköltségek kezelésére tartalék-keret képzése.
Lakossági ellenérzés alakul ki	2	5	A lakosság bevonása és folyamatos tájékoztatása az előkészítés és a megvalósítás során
Fenntartás			
Fenntartási költségek a tervezettnél magasabbak	2	5	Korszerű technológiák alkalmazása
Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt	1	8	A fejlesztések egymásutániségának, egymásra épülésének tervezése. A beruházások során a város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy jövedelemtermelő fejlesztéseket hajtson végre.

Kockázat megnevezése	Valószínűség (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázatkezelés módja
A vállalkozások a vártnál kisebb bevételt realizálnak és elhagyják a várost, vagy csökkentik a termelésüket	3	7	A város és a helyi vállalkozások között széleskörű kooperáció zajlik, hogy az igények és a célok között összhang legyen mind a két fél részéről.

7 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

7.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejezet azon önkormányzat által végzett tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják az integrált településfejlesztési stratégiában, valamint más, stratégiai jellegű dokumentumokban megjelölt fejlesztési célok elérését. A város biztosíthatja ezt a megfelelő keretek előteremtésével, valami szabályozó, rendeletalkotó tevékenységével. Ideális esetben ez a két típusú tevékenység együtt jelenik meg és az elérni kívánt célok irányába egyszerre hatnak.

7.1.1 Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Magyarországon az üvegházhatású gázok kibocsátása az elmúlt 25 évben mintegy 40 százalékkal csökkent, elsősorban a nehézipar leépülése és az agrártermelés visszaesése miatt. A globális éghajlat-változási folyamat azonban tovább gyorsult és ezek a hatások a medence-jelleg miatt Magyarországot erőteljesebben érintik, mint Európa más földrajzi térségeit. A szakértői vizsgálatok szerint az ipar és a mezőgazdaság területén már csak kis dekarbonizációs lehetőség mutatkozik Magyarországon, ugyanakkor az energiatermelésben és -elosztásban, valamint az épületenergetika, továbbá a közlekedés területén van még mód az üvegházhatású gázok kibocsátásának érdemi csökkentésére.

Az önkormányzatok döntő szerepet játszanak a klímaváltozás hatásainak enyhítésében, főleg ha figyelembe vesszük, hogy az energiafogyasztás és a CO₂-kibocsátás 80%-a városi tevékenységhez kapcsolódik. Az Európai Unió klíma- és energiacsomagjának 2008-ban történt elfogadását követően az Európai Bizottság által létrehozott Polgármesterek Szövetsége támogatja a helyi önkormányzatok fenntartható energiapolitika megvalósítása során tett erőfeszítéseit és a helyi és regionális szereplőket az uniós célkitűzések teljesítése érdekében mozgósítja.

A Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP) kulcsfontosságú konkrét intézkedéseket és projekteket tartalmaz. Az energia-megtakarításon kívül a SEAP egyéb eredmények eléréséhez is hozzájárul, mint például:

- helyváltoztatást nem igénylő szakmunkák és stabil munkahelyek létrehozása;
- egészségesebb környezet és életminőség;
- jobb gazdasági versenyképesség és az energiától való nagyobb függetlenség.

A SEAP lehetőséget biztosít az anyag- és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és az ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére is. A SEAP-okban a helyi önkormányzatok önkéntesen kötelezettséget vállalnak az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására azért, hogy Magyarország összességében elérje az Európai Unió által 2020-ra kitűzött 20%-os CO₂-kibocsátás csökkentését.

A SEAP alapján a TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonyság központú rehabilitációjára és a megújuló energiaforrások alkalmazására. Az energiamenedzsmentet pedig önkormányzati kedvezményezett esetén a TOP támogatja.

A témában célszerű a Logframe Tanácsadó Iroda által 2014.-ben Mohács város területére készített „Előzetes Fenntartható Energia Akcióterv – Jó gyakorlat helyi átvételére vonatkozó megvalósítási terv” című anyagot figyelembe venni.

7.1.2 Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan új koncepció, amely alapvetően az EU által meghatározott klímavédelmi és energiahatékonysági célokat segíti. Az újdonságot a korábbi közlekedéstervezési gyakorlathoz képest az jelenti, hogy:

- nagyobb hangsúlyt helyez a lakosság és a különböző érdekcsoportok bevonására,
- a különböző szakpolitikai területek összehangolására (pl. közlekedés, területfejlesztés, gazdaságfejlesztés, környezetvédelem, szociális ügyek, egészségvédelem, közbiztonság, energetika, stb.), valamint
- a térségi/agglomerációs kooperációra.

A városi mobilitási terv legfontosabb hozzáadott értéke a költségmegtakarítás az önkormányzat és a városi szereplők számára, a személyre szabott közlekedési megoldások a várost használó csoportok számára, valamint a jobb, élhetőbb városi környezet. A fenntartható városi mobilitás-tervezés során mód van akár egyének (iskolások, mozgáskorlátozottak, idősek, stb.), akár vállalkozások számára a multimodális, ajtótól ajtóig való közlekedési megoldások kidolgozására. A mobilitás-tervezés a közúti infrastruktúra fejlesztése helyett olyan kiegyensúlyozott intézkedéscsomagban gondolkodik, amelyben jelentős szerepet kapnak a mérsékelt költségvonzatú közlekedésszervezési intézkedések. Az integrált tervezési megközelítés segíti a környezetbarát ágak, megoldások felé való átrendeződést, ami azért is fontos, mert a városnak sokszor egymással versengő jogi kötelezettségnek kell megfelelniük (pl. levegőminőség javításával, zajterhelés csökkentésével, stb. kapcsolatos országos és EU-s elvárások.) A Fenntartható Városi Mobilitási Terv funkcionális városban gondolkodik, a tervezés az együttműködésre alapoz.

7.1.3 A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a **boldog város**

A jól működő városok felé elvárás, hogy az aktív és kulturált pihenéshez, szórakozáshoz, kikapcsolódáshoz, művelődéshez szorosan kötődő szolgáltatásokat is nyújtson, amelyek nemcsak a lakosság igényeit elégítik ki, hanem kiemelkedő szerepet játszhatnak az új (gazdasági, szolgáltatási, innovációs) fejlesztések megtelepedésében is.

E feladat magában foglalja a városi parkok és zöldterületek karbantartását, a vendéglátás, művelődési intézmények eltérő lakossági-, és turista-igényekhez igazodó összehangolt és ötletes fejlesztését, támogatását is. Kiemelten érdemes támogatni a szabadidő értékes eltöltésével, a sporttal, az egészségtudatra neveléssel összefüggő piaci és civil kezdeményezéseket.

Ehhez kapcsolódik a helyi identitás és a lokálpatriotizmus erősítése is. A kultúra és tudás ma már a modern gazdaság és társadalomfejlesztés alapvető támogatója. A közösséghez és a lakóhelyhez kötődés, az identitástudat, lokálpatriotizmus, valamint a társadalmi szolidaritás megteremtése érdekében a társadalmi kapcsolatok tudatos építésének célrendszere szükséges, mivel enélkül nem lehet növelni az itt élők életminőségét és együttműködési készségüket sem. Ennek érdekében az identitást erősítő események mellett további lehetőség a sajátos meghatározottságú városrészek (telepek), civil – városszépítő (építő, ápoló) szervezeteinek támogatása, illetve újabbak létrehozásának támogatása. A tudásalapú és akár a modern korral lépést tartó „digitális városprogram” elindításával e feladatot is erősítheti a városról szóló információk, tudásanyagok internetes oldalakon való megjelenítése.

7.1.4 Helyi klímastratégia

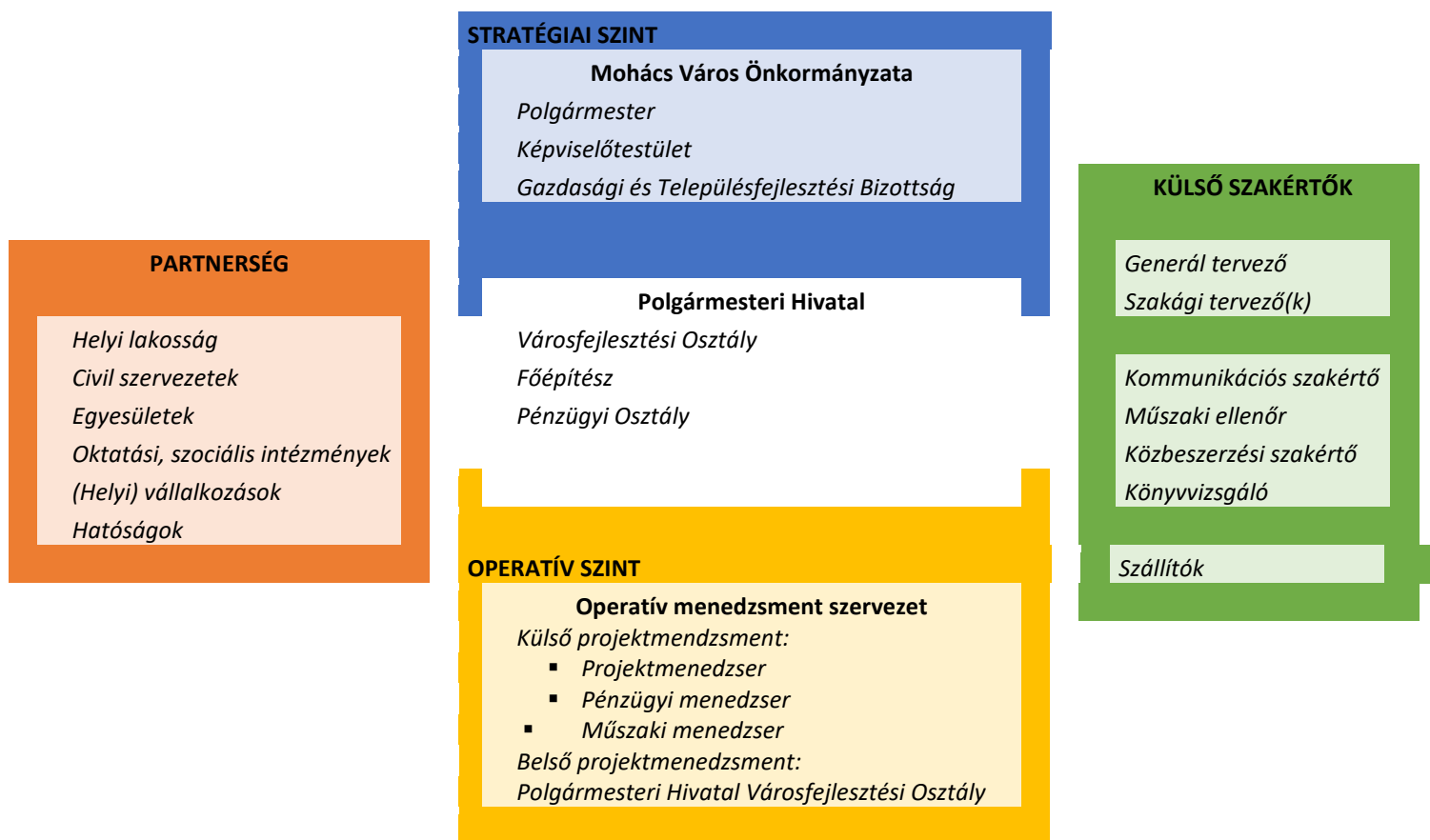
Magyarország kitettsége és sérülékenysége az éghajlatváltozás várható hatásainak szempontjából globális és európai mércével mérve is jelentős. Vizsgálatok támasztják alá, hogy az országon belüli, a klímaváltozás hatásaival szembeni térségi sérülékenység is igen nagy eltéréseket mutat. A klímaváltozás kiváltó okainak megfékezése, csökkentése globális összefogást kíván, ugyanakkor a várható negatív hatásokra való hatékony felkészülés – lokális tervezést és helyi megoldásokat kíván. Ezért fontos az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést és az alkalmazkodást elősegítő a települési szintű klímastratégiák és programok kidolgozása.

7.1.5 Szabályozási tevékenységek, eszközök

- A „**tervalku**” (Településfejlesztési Megállapodás/Szerződés), amely lehetővé teszi, hogy egyes nagy beruházások esetén, amely a település területén zajlik le, a beruházó és a települési önkormányzat között olyan szerződés köttessen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír;
- Az **önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása** területek kivásárlásakor;
- **Városmarketing célú tevékenységek:** a város az integrált településfejlesztési stratégiában megfogalmazott célokkal, valamint azok eszközrendszerével összhangban, az ebben szereplő célok elérése érdekében hajtja végre marketingtevékenységét. Ehhez kapcsolódik a marketingkommunikáció, mint eszköz a magánbefektetők bevonására, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítására, valamint a létesítmények kihasználtságának növelésére. Mindez a fejlesztési eredmények ismertebbé tételét, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerejének kialakítását szolgálja;
- **Ingtalangazdálkodási koncepció,** melynek keretében a város saját tulajdonú ingatlanait felméri, azok hasznosíthatóságát számba veszi.
- **Helyi gazdaságfejlesztési támogatások** keretében a településen fejlesztő vállalkozások számára foglalkoztatási támogatásokat, illetve a vállalkozás mérete alapján egyéb támogatásokat (pl. vállalkozóvá válás támogatása) nyújt a város önkormányzata.
- A város vezetése a helyi vállalkozásokkal együttműködve a **képzési rendszerbe** is beemeli a gazdasági szereplők igényeit, hogy azok minél sikeresebben működhessenek a helyben rendelkezésre álló képzett munkaerő által.
- Az **önkormányzat kommunikációjában** a gyorsaságra, pontosságra és nyilvánosságra helyezi a hangsúlyt. Fontos számára, hogy a lakosok, és a helyi gazdasági szereplők is egy együttműködő, kezdeményező hivatallal találkozzanak nap, mint nap. Ehhez a digitális kommunikációt erősíti a város.

Az aktív városfejlesztési stratégia elsődleges eszköze az önkormányzat számára a kijelölt városfejlesztési akcióterületeken tervezett városfejlesztési akciók végrehajtása a közszféra és a magánszféra strukturált együttműködésével.

7.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSA SZERVEZETI KERETEINEK MEGHATÁROZÁSA

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet Mohács Város Képviselőtestülete jelenti. A döntés előkészítési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Gazdasági és Településfejlesztési Bizottsága végzi.

Feladatai közé tartozik:

- a város gazdasági és településfejlesztési koncepciójának kialakításában való részvétel,
- részvétel az önkormányzat gazdasági programjának, koncepciójának elkészítésében,
- a befektetési és vállalkozási tevékenység összefogásában, koordinálásában való részvétel,
- a vállalkozás indítására illetőleg az abban való részvételre vonatkozó véleménynyilvánítás, a város infrastruktúrája, közművei állapotának vizsgálata és ezek fejlesztésére javaslat kidolgozása,
- pályázatok véleményezése,
- fejlesztéssel kapcsolatos előterjesztések előkészítése, benyújtása,
- a helyi rendeletek fejlesztéssel kapcsolatos tervezett rendelkezéseinek előzetes véleményezése,
- együttműködés más testületi bizottságokkal,
- rendszeres kapcsolattartás a bizottság elnöke útján a tisztségviselővel

Az ITS megvalósításával kapcsolatos döntés előkészítő feladatokat a Polgármesteri Hivatal illetékes osztályai végzik, valamint azok adott szervezeti egységei (elsősorban a Főépítész, a Pályázatok és Projektmenedzsment Referatúra, valamint a Városfejlesztési Osztálybevonásával).

- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS-be.
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése, a célokra gyakorolt hatások elemzése.
- ITS partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete
- Szakmai stratégiai szinten a településközi koordináció biztosítása.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések megvalósításának menedzsmentje az operatív menedzsment szervezet feladata. Ezt a Városfejlesztési Osztály látja el.

- ITS partnerségi egyeztetések anyagainak előkészítése, előterjesztése döntés-előkészítésre.
- A döntéshozók részére éves jelentés készítése az ITS megvalósításáról, a változó külső, belső tényezőkről, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- ITS megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására alkalmas információk összeállítása, évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször is.

7.3 PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a partnerségi egyeztetés, együttműködés nem csak része, hanem kerete is a tervező munkának. Az előkészítés és a teljes tervezési munka, majd a követés során biztosított a tervezés, majd a megvalósítás folyamatának, tartalmának nyilvánossága, a helyi társadalom és gazdaság szereplőinek partnerként történő bevonása. A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen

- a települések jövőbeni társadalmi, gazdasági, kulturális fejlesztéseit, térszerkezetük alakulását, a tervezett fejlesztési programok irányait, a projektszintű forrásbevonást, a pályázatok tárgyát, volumenét és szinergiáját meghatározó, megalapozó stratégia, a tervezési dokumentumok tervezési folyamatában,
- a megvalósítás folyamatában,
- a felülvizsgálat és értékelés, a szükséges korrekciók meghatározása során.

A partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során meghatározó szempont volt, hogy a társadalom- és gazdaságfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, a helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el. A tervekészítés folyamatába a társadalmi folyamatokban meghatározó, vagy a stratégia megvalósításában kulcsszerepet betöltő szervezetek és azok képviselői mind bevonásra kerülnek. Ezáltal a szervezetek tevékenységének jövőbeni eredményeit és elképzeléseit már a tervezés során meg lehet határozni, ezáltal a stratégiai célok vagy a kulcsprojektek közé azokat be lehet építeni.

A tervezés során a partnerségi folyamatba bevont szereplők részvételével az alábbi egyeztetések zajlottak:

2015. január 15.	Kapcsolatfelvétel, nyitótalálkozó
2015. február 5.	1. műhelytalálkozó – Települési helyzetkép meghatározása (Irányító csoport, Munkacsoportok)
2015. március 12.	2. műhelytalálkozó – Megalapozó vizsgálat eredményeinek ismertetése (Irányító csoport, Munkacsoportok)
2015. április 1.	A stratégiai célok, irányok egyeztetése (Irányító csoport és Önk. munkacsoport)
2015. április 15.	Városkörnyéki egyeztetés
2015. május 18.	3. műhelytalálkozó – A településfejlesztési stratégia egyeztetése (Irányító csoport, Munkacsoportok)

A műhelytalálkozókkal párhuzamosan széleskörű társadalmi egyeztetés is zajlott, az adott munkafázis anyaga észrevételeket kérve megjelent a város honlapján.

7.4 TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

Az önkormányzat a város térségi szerepköréhez igazodva folyamatosan elvégzi az ITS végrehajtása során a térségi egyeztetéseket, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a környezet főbb szereplőinek stratégiáival és projektjeivel.

A település járásközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetében az érintett településekkel való kooperációt. Ez az előkészítéstől a megvalósításon keresztül a fenntartásig a teljes folyamatot felöleli. Ennek jelentőségét emeli, hogy a város egyes fejlesztései nem csak a várost, hanem járásának települését is érintik, mivel a térség lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások többségét, sokan itt dolgoznak, kötődnek a városhoz. Természetesen mindez fordítva is működik. Amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás több települését is érinti, a város is részt kíván venni az előkészítés, megvalósítás és fenntartás folyamatában.

A város céljait a fentiek alapján is szükséges összehangolni nem csak középtávon, hanem hosszú távon is a járás településeinek céljaival. A város vezetése különböző információs csatornákon keresztül tudatosítja a térség településeivel, illetve együttműködik velük a célok alakításában. Elsősorban a térség településeit is érintő intézményhálózat fejlesztés és munkahelyteremtés kap prioritást, kiegészítve a kapcsolódó közszolgáltatásokkal, amelyeket a város és térsége igénybe vesz.

Ennek érdekében jelenleg az alábbi együttműködésekben vesz részt a város:

- víziközmű együttműködés;
- hulladék elszállítás és lerakás;
- Mohács TDM együttműködés;
- a környező, járási, és járáson túli – elsősorban Bóly irányába – egy-egy fejlesztéshez köthető együttműködések, pl. kerékpárúthálózat-fejlesztés;
- Testvérvárosi együttműködések: Pélmónostor (Beli Manastir, Horvátország), Sveti Fili i Jakov (Horvátország), Bensheim (Németország), Aranyosgyéres (Câmpia Turzii, Románia), Wattrelos (Franciaország), Siemianowice Śląskie (Lengyelország), Isztambul Beykoz kerülete (Törökország)

A város a jövőben is fenn kívánja tartani együttműködéseit, illetve azokat a céljainak megvalósítása érdekében bővíteni tervezi. Különösen fontos kiemelni a Pécs-Mohács gazdasági tengelyt, az ehhez köthető együttműködést.

7.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA

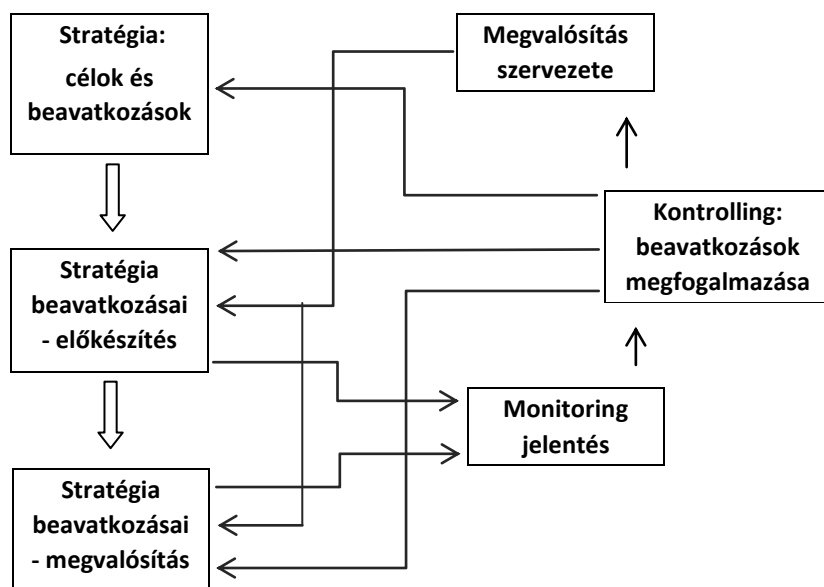
7.5.1 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelőset
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7 éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

A monitoring tevékenység folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás szerves részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése.
5. Az indikátorok teljesülésének nyomonkövetése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység szervezete

A képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket. A szakmai bizottságok javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra. A Monitoring Bizottság rendszeresen felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán.

A monitoring bizottság tagjai:

- Polgármester
- A testületi bizottsági elnökök
- Főépítész
- A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
- Egyéb civil szervezetek
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet

A stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezetnek (monitoring felelős) a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a Monitoring Bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok

Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:

- A beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
- A beavatkozások megvalósításának előrehaladására,

- A stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
- A különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
- Javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.
- A megvalósítás szervezeti keretei
- A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
- A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében fogantatosított intézkedések leírása és értékelése
- A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
- A megvalósításra fordított pénzügyi források
- A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
- A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása

7.5.2 Indikátorok meghatározása

7.5.2.1 Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoring rendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- **Specifikus** – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- **Mérhető** – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- **Elérhető** – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;
- **Reális** – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- **Aktuális** – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmasnak kell lennie időbeli nyomon követésre.

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre. Az eredményorientáltság erősítése a 2014-2020 közötti időszak EU kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- **Hatásindikátorok:** Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1-2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.
- **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok Egyedi Célkitűzéseket fogalmaznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.

- ***Kimeneti/output indikátor:*** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezet beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

7.5.2.2 A stratégia indikátorai

7.5-1. táblázat: Átfogó célok

Átfogó célok						
Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Á1. Stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fenntartható módon fejlődő gazdaság megvalósítása	Foglalkoztatottak (15-64 éves) száma a közsféra adatai nélkül	eredmény	fő	növekedés	KSH	évente
Á2. Minőségi életkörülmények biztosítása	Elégedettség a települési környezet minőségével	eredmény	pontérték (1-10)	növekedés	helyi önkormányzat, KSH	évente

7.5-2. táblázat: Tematikus célok

Tematikus célok						
Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
T1. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához, fejlesztéséhez.	Foglalkoztatottak (15-64 éves) száma a közsféra adatai nélkül	eredmény	fő	növekedés	KSH	évente
T2. A fenntartható turizmus kialakítása és Mohács versenyképes turisztikai célterületté tétele	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	eredmény	látogatás/év	növekedés	létesítmények adatszolgáltatása	évente
T3. A magas szintű kultúra, közművelődés és rekreáció lehetőségeinek biztosítása.	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági	eredmény	%	növekedés	központi módszer-tannal előre	évente

Tematikus célok						
Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mérték-egység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
	elégedettség				megállapított gyűjtés alapján	
T4. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés, a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése.	Helyi felnőttoktatási programokban résztvevők száma	eredmény	fő	növekedés	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T5. A szociális biztonság megteremtése, szociális és humán szolgáltatások fejlesztése.	Felújított, vagy újonnan épített humán szolgáltatást nyújtó intézmények alapterülete	eredmény	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T6. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása. Helyi közösségi közlekedési módok bekapcsolása az országos és nemzetközi közlekedési hálózatokba. Intermodális közlekedés fejlesztés.	Épített vagy felújított közutak hossza a városban	eredmény	m	növekedés	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T7. Az épített környezet, a természeti és környezeti állapot javítása, fenntartható energiagazdálkodás és infrastruktúra fejlesztés.	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energia-fogyasztáson belül	eredmény	PJ/év	nem csökken	MEKH	évente
T8. A(z inter)regionális szerepkör erősítése, vonzó városkép és arculat kialakítása.	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	output	m ²	növekedés	IH	évente

7.5-3. táblázat: Területi célok

Területi célok						
Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
V1. Gólya utca és környéke – alközpont szerepkör erősítése	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
V2. Eötvös-tömb – a belváros vonzerejének növelése	Elégedettség a települési környezet minőségével	eredmény	pontérték (1-10)	növekedés	helyi önkormányzat, KSH	évente
V3. Déli városrész – szegregáció megállítása	Elégedettség a települési környezet minőségével	eredmény	pontérték (1-10)	növekedés	helyi önkormányzat, KSH	évente
V4. Duna-part - turisztikai vonzerő növelése	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
V5. Öntöde térsége – lakókörnyezet minőségének javítása	Elégedettség a települési környezet minőségével	eredmény	pontérték (1-10)	növekedés	helyi önkormányzat, KSH	évente
V6. Lakótelep – a szociális biztonság megteremtése	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	eredmény	fő	nem csökken	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
V7. Sportcsarnok és környéke – sportolási és rekreációs lehetőségek bővítése	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
V8. Lakóparkok – zöldterületek, út- és közmű infrastruktúra fejlesztése, köztemetők felújítása	Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza	output	km	növekedés	IH	évente
V9. Kereskedelmi területek – infrastruktúra fejlesztés	Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek	output	m ²	növekedés	IH	évente
V10. Ipari parkok – a gazdaság fejlesztése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	output	db	növekedés	IH	évente

Területi célok						
Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
V11. Duna-híd megépítése a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésekkel	Megépült új Duna-hidak száma	eredmény	db	1	helyi önkormányzat	évente
V12. Szőlőhegy – a lakókörnyezet minőségének javítása	Elégedettség a települési környezet minőségével	eredmény	pontérték (1-10)	növekedés	helyi önkormányzat, KSH	évente
V13. Csele üdülőtelep – út- és közmű infrastruktúra közösségi közlekedés fejlesztése	Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza	output	km	növekedés	IH	évente
V14. Mohács-Sziget – lakóterületek minőségi javítása, Duna-parti turisztikai fejlesztések	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m2	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente

7.5-4. táblázat: Kulcsprojektek

Kulcsprojektek						
Kulcsprojekt megnevezése	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mérték-egység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
K1. Mohácsi Busójárás	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	output	látogatás/év	növekedés	létesítmények adatszolgáltatása	évente
K2. Mohács elérhetőségének javítása	A járásközpontot közúton 20 percen túl elérő települések száma	eredmény	db	nem növekszik	TEIR	évente
K3. Ipari park, Iparterület fejlesztése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	output	db	növekedés	IH	évente
K4. Egészségügyi és szociális ellátórendszer, intézményhálózat fejlesztése	Felújított, vagy újonnan épített humán szolgáltatást nyújtó intézmények alapterülete	eredmény	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
K5. Lakópark fejlesztés	Újonnan kialakított építési telkek száma	output	db	növekedés	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
K6. Megújuló energiaforrások hasznosítása	További kapacitás megújuló energia előállítására	output	MW	növekedés	IH	évente
K7. Duna-parti rehabilitáció	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente
K8. Közintézmények épületenergetikai fejlesztése	A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése	eredmény	KWh/év	csökkenés	FAIR rendszer	évente
K9. Helyi őstermelői piac, vásárcsarnok építése, fejlesztése	Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek	output	m ²	növekedés	IH	évente

7.5-5. táblázat: Hálózatos projektek

Hálózatos projektek						
Hálózatos projekt megnevezése	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mérték-egység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
H1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza	output	km	növekedés	IH	évente
H2. Intézményhálózat korszerűsítése	Újonnan épített vagy felújított intézményterület	output	m2	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente
H3. Közmű infrastruktúra fejlesztése	Korszerűsített közmű hálózat hossza	output	m	növekedés	önkormányzati adatszolgáltatás	évente
H4. Turisztikai fejlesztések	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	output	látogatás/év	növekedés	létesítmények adatszolgáltatása	évente
H5. Zöld-, sport- és rekreációs területek fejlesztése	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	eredmény	%	növekedés	központi módszer-tannal előre megállapított gyűjtés alapján	évente
H6. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások hasznosítása	További kapacitás megújuló energia előállítására	output	MW	növekedés	IH	évente
H7. Barnamezős területek újrahasznosítása	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m2	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
H8. Szociális biztonság	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	output	db	nem csökken	önkormányzati adatszolg.	évente

7.5-6. táblázat: Akcióterületi projektek

Akcióterületi projektek							
Akció- terület meg- nevezése	Projektcsomag megnevezése	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mérték- egység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Belváros	Intézményhálózat fejlesztése	Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek	output	m ²	növekedés	IH	évente
	Busójárás helyszíneinek fejlesztése	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente
	Barnamezős területek újrahhasznosítása	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
Duna- part	A város elérhetőségének javítása – Duna-híd megépítése	Megépült új Duna-hidak száma	eredmény	db	1	helyi önkormányzat	évente
	Duna-part rekultivációja	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente
	Kikötőfejlesztések	Kikötőfejlesztéssel érintett területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
	Turisztikai célú, funkcióbővítő fejlesztések	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
	Alulhasznosított MÁV-területek funkcióváltást követő újrahhasznosítása	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente
Ipari park, ipar- terület	Közforgalmú kikötő és logisztikai bázis létesítése	Fejlesztett közforgalmú kikötők és logisztikai bázisok száma	eredmény	db	1	helyi önkormányzat	évente
	új, munkahelyteremtő beruházások megvalósítása	Foglalkoztatottak (15-64 éves) száma a közsféra adatai nélkül	eredmény	fő	növekedés	KSH	évente
	barnamezős területek újrahhasznosítása	Új funkcióval ellátott területek nagysága	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	kétévente

7.5-7. táblázat: Egyéb projektekhez javasolt indikátorok

Egyéb projektek						
Egyéb projekt megnevezése	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mérték-egység	Tervezett változás	Adatforrás	Mérés gyakorisága
E1. Települési szilárdhulladék- gazdálkodási rendszerek	Szilárdhulladék gazdálkodási rendszer fejlesztése érintett lakosok száma	output	fő	nem csökken	önkormányzati adatszolg.	évente
E2. Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése	Térfigyelő kamerarendszerrel ellátott területek	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente
E3. Szennyvíziszap kezelése	A fejlesztés eredményeként létrejött tisztítási kapacitás	output	m ³	nem csökken	önkormányzati adatszolg.	évente
E4. Szennyvíztisztító fejlesztése	Szennyvízhálózat fejlesztéssel érintett lakosok száma	output	fő	nem csökken	önkormányzati adatszolg.	évente
E5. Újvárosi lakótelep szociális rehabilitációja	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	eredmény	fő	növekedés	IH	évente
E6. Energiafű, biomassza előállítása közmunkában	További kapacitás megújuló energia előállítására	output	MW	növekedés	IH	évente
E7. Köztemetők felújítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	output	m ²	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente
E8. Vízbázis védelmi feladatok ellátása, vízbázis növelése	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	output	m	növekedés	FAIR rendszer	évente
E9. Nemzetiségi házak felújítása	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	output	m ²	nem csökken	FAIR	évente
E10. Infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése, elektromos ellátórendszer korszerűsítése	Szélessávú internettel ellátott háztartások száma	eredmény	db	növekedés	önkormányzati adatszolg.	évente

